Dankwoord

Het laatste anderhalf jaar was een waar avontuur. Om een goed zicht te krijgen op wat interoperabiliteit juist inhield, moest ik verder kijken dan enkel ons land. Via een aantal contacten zijn er deuren geopend naar de wondere maar vooral razend interessante en innovatieve wereld van de internationale hulpverlening.

Zonder de hulp van een aantal mensen zou ik niet zo ver zijn geraakt. Via deze weg zou ik ze dan ook bijzonder willen danken: Koen Depreytere van Infopol/CIDSS.BE, Carl Daniels en Brian Walsh van JESIP, Michiel Poppink van IfV en Elle de Jong van Nationale Politie Nederland. En dit zijn enkel nog maar de belangrijkste hulpbronnen. Mijn promotor, Peter Mertens van het Crisiscentrum, hield me met zijn tips en suggesties op het juiste spoor. Hij gaf mee de richting aan en bewaakte de kwaliteit. Een toppromotor!

Verder wil ook mijn werkgever, Stad Geel, danken voor de opportuniteit om het Postgraduaat Rampenmanagement te mogen volgen. Deze opleiding opende een nieuwe wereld voor mij. Bijzondere dank ook aan mij collega Natalja Leciejewski voor het redactiewerk en om taalpolitie te willen spelen. Tot slot ook dank aan de mensen vanuit de veiligheidsdiensten met wie ik veel samenwerk: Jan Vanlommel en Dirk Van Aerschot van de Politiezone Geel Laakdal Meerhout & Koen Bollen en Eddy Goossens van Brandweer Zone Kempen. Bij hen kon ik altijd terecht wanneer ik een klankbord nodig had, vragen had of iets wilde uittesten.

Dit eindwerk is trouwens geen afgerond verhaal. Integendeel, het is niet meer dan een startpunt. Het echte werk in België betreft interoperabiliteit begint nu pas. Ik hoop van harte dat interoperabiliteit tussen dit en 5 jaar gangbare terminologie is geworden en dat verdere stappen zijn genomen om de goede hulpverlening die we hebben nog beter te maken. Want één ding is in het bijzonder opgevallen in de vele gesprekken en bezoeken doorheen de studie. Het is het enthousiasme en het professionalisme waarmee de verschillende hulpverleners in ons land elke dag opnieuw klaarstaan voor onze veiligheid. Dit is iets waar we terecht op fier mogen zijn. Maar alles kan beter en beter betekent interoperabel worden!

Ik draag dit eindwerk op aan de belangrijkste mensen in mijn leven: mijn schatten Anaïs en Wout & mijn fantastische vrouw Inge.

Voorwoord Koen Depreytere

Interoperabiliteit !?

Het woord voor de eerste keer uitspreken zonder stotteren valt niet mee. En net als aan stotteren kan / moet er aan interoperabiliteit gewerkt worden. In beide gevallen is het moeilijk om het probleem te definiëren. Het is immers een dynamisch en complex gegeven…

Er hapert dus iets. Sommigen beseffen dit maar al te goed en gaan ermee aan de slag. Anderen berusten in het gegeven van een veiligheidsketen met afzonderlijke componenten. Als je dan al van een keten kan spreken, dan is die maar net zo sterk als zijn zwakste schakel !

Is het nog wel van deze tijd om meewarig te doen over interoperabiliteit ?
We zijn in een nieuw tijdperk beland, de vierde industriële revolutie …
Een digitale maatschappij die exponentieel evolueert …
Ongewone natuurfenomenen …
The War on Terror …
Zijn het nu dreigingen of opportuniteiten ? Hoe ermee omgaan ?

Ik leerde Rob kennen op fora waar er actief nagedacht werd over hoe een veiliger maatschappij kon bewerkstelligd worden. Wat ? Nog veiliger ? De meerderheid voelt zich toch veilig ! Ja, maar wat "als" … ? Het is op zijn minst confronterend als je na "als" geconfronteerd wordt met de "lessons learned" !

Samen gingen we in dialoog met (internationale) experts, plaatsten getuigenissen en expertise in onze context, leerden oplossingen kennen en leerden van valkuilen. We moesten hier iets mee doen.

Aan mijn kant is de innovatiecluster CIDSS.be tot stand gekomen waarin we actief met alle actoren van de veiligheidsketen aan veiligheidsoplossingen en innovatie werken.

Rob is zich, vanuit zijn expertise, gaan verdiepen in Interoperabiliteit met als ultiem resultaat de studie die je nu in handen hebt.

Mij viel vooral de passie op waarmee hij met dit eindwerk aan de slag was. Tot ver over de landsgrenzen is hij gaan kijken hoe hun het deden, wat er voor ons te leren viel. Wat hij in deze studie zal vervat hebben moet wel "the best of three worlds" zijn.

Finaal staan alle actoren van de veiligheidsketen ten dienste van de maatschappij, de burger ! We moeten alles doen wat we kunnen, alles aanwenden wat we kennen, om elk individu van een veilige samenleving te laten genieten. Interoperabiliteit is hierin m.i. een heel belangrijke factor !

Het was een eer en genoegen om door Rob bevraagd te worden voor dit eindwerk, zowel inhoudelijk als met netwerking.

Rob, succes in wat je verder doet in de "branche". Je bent uit het goede hout gesneden en je bent een meerwaarde voor de Interoperabiliteit in de veiligheidsketen !

En nu ga ik je studie lezen, ik ben benieuwd …

Koen Depreytere
Vice-voorzitter Infopol vzw & Chief Innovation Officer CIDSS.be

Voorwoord Brian Welsh

The UK Fire and Rescue Service is admired and respected all around the world for the excellent service we provide. The Fire and Rescue Service works to keep our country safe and secure as well protecting the public from a wide range of events.

However, in our ever changing world we have to adapt to the demands placed upon us. This means we find ourselves working together and responding to emergencies on an ever increasing basis with our emergency service partners in Ambulance and Police where commanders are at the forefront of joint decision making.

Drivers for Change

The findings from a number of reviews of major national emergencies and disasters made clear that the emergency services carry out their individual roles efficiently and professionally.

However, there were some common themes relating to joint working where improvement was needed – the Joint Emergency Services Interoperability Programme (JESIP) was established to address these issues:

- Challenges with initial command, control and coordination activities on arrival at scene (sometimes called the "Golden Hour")
- A requirement for common joint operational and command procedures
- Role of others, especially specialist resources and the reasons for their deployment, not well understood between services
- Challenges in the identification of those in charge at the scene leading to delays in planning response activity
- Misunderstandings when sharing incident information and differing risk thresholds not understood

Therefore we need to ensure that our initial multi-agency response to all incidents is more organised, structured and practiced. The emergency services need to ensure they constantly update their working practices and learn from events of the past… together… and not just in isolation. JESIP was established with an aim to help us do that?

As part of the commitment from central government and the emergency services to improve joint working, a central JESIP team was established to deliver the most challenging and innovative training programme across the emergency services ever undertaken. This team was led by a Senior User form each of the emergency services.

As part of the UK Fire and Rescue Services Reponses to JESIP, we have embedded the JESIP principles into business as usual activities and have worked with our partner agencies in delivering multi agency commander training on a three yearly basis as part of commanders' continuous professional development. Our initial responders regularly complete e-learning packages to improve JESIP awareness and this is supported through local and national operational guidance.

With the Joint Doctrine now in place, it is essential JESIP remains "fit for purpose" and that the emergency services can continue to improve their multi-agency response by learning from the past. JESIP have been innovative and have produced the first multi-agency database for services to share lessons and notable practice. These new **Joint Organisational Learning** arrangements are how JESIP will help services do this.

Brian Welsh
JESIP Senior User – Fire & Rescue Service

Inhoud

1. Inleiding

De eisen en uitdagingen voor hulpverleningsorganisaties zijn de laatste decennia enorm geëvolueerd. Hulpverlening vandaag gebeurt in een context van:

1. Budgettaire schaarste. Als gevolg van de financiële en economische crisis worden overheden al enkele jaren verplicht te besparen . Dit betekent dat middelen en materiaal zo efficiënt mogelijk moeten ingezet worden. De efficiëntiedruk neemt op dit ogenblik nog steeds toe.
2. Snelle technologische evolutie. Technieken en technische hulpmiddelen evolueren dermate snel dat het als overheid moeilijk wordt om steeds mee te zijn. Tegen de tijd dat een aankoopprocedure afgerond is, is er intussen al iets anders op de markt. Nieuwe technologie is ook vaak duur, zeker als de kosten door één organisatie gedragen moeten worden.
3. Complexe maatschappelijke uitdagingen. Twee voorbeelden maken dit duidelijk. Ten eerste is de vorm van terrorisme die we vandaag kennen iets vrij nieuw en tegelijk complex: ze is internationaal, goed georganiseerd en gestructureerd en ook heel onvoorspelbaar. Ten tweede cybercrime. Dit is een fenomeen dat mee groeit met de steeds sneller evoluerende technologie en meer en meer een uitdaging wordt. Cybercrime en hacken worden daarnaast ook in verband gebracht met hybride dreigingen[1]. Denk maar aan de vermoedens dat Rusland verkiezingen tracht te beïnvloeden in het westen via hacken.
4. Veranderende verwachtingen van burgers
   - efficiëntiedruk. Burgers verwachten meer van hun overheden.
   + wil om betrokken te worden, burgerparticipatie.

Er is een duidelijke vraag en tendens naar een bredere en diepere vorm van samenwerking. Geert Gijs (2012) verwoordt het als volgt: de getroffen burger en de hele samenleving verwacht meer en wil niet geconfronteerd worden met historisch gegroeide functionele of politieke scheidingen in de hulpverlening.

Interoperabiliteit vormt zo een voorwaarde om als hulpverleningsorganisatie de uitdagingen van onze huidige maatschappelijke context efficiënt te kunnen aanpakken.

Een voorbeeld om dit aan te tonen kan worden gevonden in de stad Geel. Daar is er een veiligheidshuis waar vier veiligheidspartners onder één dak zitten: de Politiezone Geel-Laakdal-Meerhout, Brandweer zone Kempen (post Geel), het intergemeentelijk bureau Gemeentelijke Administratieve Sancties en de lokale afdeling van het Rode Kruis.
De kern van het Veiligheidshuis zit in de samenwerkingsgedachte: de verschillende veiligheidspartners werken onder één dak op een geïntegreerde manier aan de veiligheid voor het volledige grondgebied van Geel, Laakdal en Meerhout.

[1] Gelton, Rietdijk & Tummers (2016) definiëren een hybride dreiging als een gecoördineerde, complexe mix van gebeurtenissen, middelen of fenomenen met veiligheidsimplicaties die vaak ongrijpbaar en/of moeilijk te definiëren vallen, steeds met geopolitieke doeleinden. Kenmerkend is de geïntegreerde inzet van zowel militaire als niet-militaire middelen.

Naast de dagelijkse samenwerking biedt het veiligheidshuis in crisissituaties grote voordelen. Wie 'samenwoont' leert elkaar beter kennen, waardoor het samenwerken in kritieke situaties nog vlotter verloopt.

Drie jaar na de opening van het veiligheidshuis (2013) blijft de grootste verwezenlijking van de samenwerkingsgedachte, de gedeelde meldkamer voor brandweer en politie. Dit is een mooi voorbeeld van hoe veiligheid multidisciplinair kan worden aangepakt met een duidelijke meerwaarde voor de eindgebruiker: snellere aanrijtijden en efficiëntere inzet van middelen.

Er zijn hierbij een aantal bedenkingen te maken:

1. Heeft deze samenwerkingsgedachte buiten de meldkamer en het logistieke nog verdere uitwerking gekregen? En zo ja, zijn er ook hinderpalen?
2. Op welke vlakken kunnen brandweer en politie in Geel hun samenwerking nog versterken om de hulpverlening nog beter én efficiënter te maken?
3. Hoe kan interoperabiliteit concreet zorgen voor een meer efficiënte hulpverlening in België?

GEEL

Jambon kijkt hervorming nooddiensten bij Geel af

Gezamenlijke meldkamer politie en brandweer vormt inspiratiebron

In het één-programma 'De Noodcentrale' is wekelijks te zien hoe mensen bij de alarmcentrale van de politie terechtkomen terwijl ze de brandweer wilden bellen, of omgekeerd. Dat probleem wil minister Jan Jambon verhelpen door de diensten te centralen. Deels naar Geels model.

De lokale politie van de zone Geel-Laakdal-Meerhout nam drie jaar geleden haar intrek in de gloednieuwe kazerne, die op de Stelenseweg tegen de bestaande brandweerkazerne werd aangebouwd. Samen vormen ze het veiligheidshuis Ter Stokt, waarbij politie en brandweer zowel strikt gescheiden als een aantal gemeenschappelijke ruimtes gebruiken.
Het meest opvallende element in die kruisbestuiving is de gezamenlijke meldkamer. De zeldzame bezoeker die er wordt binnengelaten, waant zich in een zenuwcentrum uit een Amerikaanse film. De dispatchers van politie en brandweer zitten er broederlijk naast elkaar, elk achter een batterij video- en computerschermen. De wand tegenover hen is een enorme videomuur, met onder meer geprojecteerde stratenplannen waarop de locatie van de interventievoertuigen te volgen valt.
Die gezamenlijke meldkamer is uniek in Vlaanderen, al installeren de politie en brandweer in Turnhout er weldra ook een in hun nieuwbouw. Voor minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken Jan Jambon (N-VA) vormt de Geelse centrale een inspiratiepunt voor de nationale hervorming van de noodnummers die hij op het oog heeft.
"We zijn landelijk volop bezig om de meldkamers van de politie en brandweer en ambulance zoveel mogelijk samen te voegen. Dat is ook een vraag van Europa, om de dienstverlening nog beter te stroomlijnen. Een gezamenlijke dispatching heeft grote voordelen, omdat sommige ongevallen nu eenmaal complexer van aard zijn. In één meldkamer kan je onmiddellijk alle benodigde hulpdiensten ter plaatse sturen. Bovendien kunnen mensen zich dan niet meer van noodnummer vergissen", legt minister Jambon uit.
Korpschef Dirk Van Aerschot van de politie en zonecommandant Koen Bollen van brandweerzone Kempen legden aan Jambon en de Antwerpse provinciegouverneur Cathy Berx de vele voordelen van de samenwerking uit. "Iets meer dan de helft van de oproepen gebeurt nog via de 101-centrale, maar inwoners van Laakdal komen soms uit bij de 101-centrale in Hasselt, die de oproep dan moet doorgeven aan Antwerpen voor die bij ons belandt. Oproepen die rechtstreeks binnenkomen, kunnen we meteen zelf aansturen", zegt Van Aerschot.
De hervorming die Jambon op het oog heeft, krijgt wellicht niet dezelfde vorm als de meldkamer in Geel, maar ze dient wel als een inspiratiebron. "Het is een goed voorbeeld op kleinere schaal van waar we naartoe willen." *(HO)*

Figuur 1 artikel Nieuwsblad van Geel, 13 mei 2016, Hans Otten

2. Definitiebepaling

2.1 Interoperabiliteit

In de literatuur zijn heel wat definities terug te vinden van interoperabiliteit. Hierbij vallen meteen een aantal gemeenschappelijke kenmerken op:

- Scheurleer, Koken en Wessel (2012): Interoperabiliteit is *het vermogen van informatiesystemen om samen te werken binnen en buiten de grenzen van de organisatie*. Vanwege de snelle technologische ontwikkelingen en de toenemende complexiteit van de communicatie is de verwachting dat aan interoperabiliteit gerelateerde problemen steeds zichtbaarder en merkbaarder worden.

- In de wereld van de telecommunicatie betekent volgens de EU Richtlijnen interoperabiliteit zo veel als 'het vermogen om informatie uit te wisselen en om deze uitgewisselde informatie onderling te gebruiken.'

- In Europees recht is interoperabiliteit een basiselement om tot een interne markt te komen. Hier draait het om harmonisatie en afstemmen van de onderlinge procedures, processen en technische standaarden. Het belang van interoperabiliteit in het Europees recht kan moeilijk onderschat worden. Zonder interoperabiliteit geen interne markt. Dit is meteen de economische definitie van interoperabiliteit.

- In de wereld van het transport (spoorwegen, luchtverkeer) wordt er in Europa ook veel over interoperabiliteit gesproken. Dit is uiteraard een logisch gevolg van de Europese integratie. Interoperabiliteit is een voorwaarde om bijvoorbeeld de transportsector te integreren. Je moet er immers voor zorgen dat bijvoorbeeld de treinsporen in België dezelfde technische specificaties hebben als die van de buurlanden. Anders is internationaal treinverkeer niet mogelijk.

- Binnen defensie en meer concreet binnen het NAVO-bondgenootschap is interoperabiliteit een zeer gangbare term. Legereenheden van verschillende lidstaten moeten kunnen samenwerken. De definitie die de NAVO geeft aan interoperabiliteit is voor dit eindwerk dan ook richtinggevend:

  "NATO's interoperability policy defines the term as the ability for Allies to act together coherently, effectively and efficiently to achieve tactical, operational and strategic objectives. Specifically, it enables forces, units and/or systems to operate together and allows them to share common doctrine and procedures, each others' infrastructure and bases, and to be able to communicate. Interoperability reduces duplication, enables pooling of resources, and produces synergies among the 28 Allies, and whenever possible with partner countries." (www.nato.int)

  Van belang is ook mee te nemen hoe interoperabiliteit volgens het bondgenootschap kan bereikt worden: standaardisatie, trainingen, oefeningen, integratie van lessons learned,

demonstraties, tests en trials. De NAVO ziet interoperabiliteit als middel om bijdragen van de lidstaten te stroomlijnen en –belangrijker– efficiënter te maken.

V. Demedts (2010) onderscheidt zelfs verschillende categorieën van interoperabiliteit die relevant zijn voor het afbakenen van de definitie:

- *Technische interoperabiliteit*: apparaten en systemen kunnen onderling communiceren en samenwerken.
- *Semantische interoperabiliteit*: dit gaat over de betekenis van woorden en symbolen. Heeft een woord (of een symbool) dezelfde betekenis voor iedereen? Voor Ben Van Lier (2009) betekent de semantische dimensie, dat de precieze betekenis van de uit te wisselen en te delen informatie wordt vastgesteld, zodat deze informatie begrijpelijk is voor elke andere applicatie die niet oorspronkelijk voor dat doel is ontwikkeld.
- *Syntactische interoperabiliteit*: Dit heeft te maken met de vormgeving van de uit te wisselen informatie. Meer concreet gaat het in het geval over de vorm en structuur ervan. Maar veelal vallen semantische en syntactische interoperabiliteit enigszins samen. In het vervolg van dit onderzoek zal dan ook enkel nog gesproken worden over syntactische interoperabiliteit.
- *Organisatorische interoperabiliteit*: dit wordt bereikt via gedeelde bedrijfsprocessen en standard operating procedures (SOP's).

Er wordt ook het onderscheid gemaakt tussen verticale en horizontale interoperabiliteit, voornamelijk binnen de computersector. Ook dit is relevant binnen dit eindwerk. Horizontale interoperabiliteit is bijvoorbeeld tussen lokale politie van verschillende diensten of verschillende zones. Verticale interoperabiliteit is dan weer tussen verschillende hulpdiensten bijvoorbeeld politie en brandweer. Hiermee wordt niet geïmpliceerd dat er een hiërarchisch verband bestaat tussen de twee, eerder dat er jurisdictionele grenzen worden overschreden.

De gemeenschappelijke bepalingen in de verschillende definities zijn als volgt te identificeren. In haar masterproef over *Software- interoperabiliteit in het Europees mededingingsrecht: doel, middel of vereiste?* (2010) vat V. Demedts dit treffend samen als *'… 2 of meerdere 'entiteiten' die onderling 'interopereren', zij kunnen samenwerken met elkaar en als het ware op elkaar voortbouwen.*

Deze gemeenschappelijke kenmerken vormen de basis voor een definitie van interoperabiliteit in de context van de hulpdiensten. De definitie uit de 'Tech Guide for Communications Interoperability' (Hawkins, 2006) is wat dat betreft een goed uitgangspunt: *'Interoperability is the ability of agencies to work together toward common ends'.*

Verder in de Tech Guide wordt de definitie gepreciseerd tot communicatie-interoperabiliteit:

'The ability of public safety agencies to talk across disciplines and jurisdictions via radio communication systems, exchanging voice and/or data with one another on demand, in real time, when needed, and as authorized.

Samengevat luidt de definitie van interoperabiliteit die in dit eindwerk verder gehanteerd wordt als volgt:

Interoperabele diensten zijn in staat om met elkaar te communiceren, elkaar te begrijpen, met elkaar samen te werken en op elkaar te kunnen voortbouwen om gezamenlijke doelstellingen te bereiken.

Dit impliceert, voortbouwend op de categorieën van Veerle Demedts, een technische (communiceren), een semantische (het gebruik van dezelfde taal en symbolen), en organisatorische voorwaarde (bv. gezamenlijke trainingen, vorming van veiligheidsclusters, gedeelde operationele procedures).

Dit eindwerk wil dan ook een focus leggen op deze drie vormen van interoperabiliteit: technische, semantische en organisatorische.

2.2 Over welke actoren gaat het?

Interoperabiliteit impliceert een geïntegreerde samenwerking tussen alle actoren die zich met incidentbestrijding bezighouden. Dit zijn grofweg de actoren die de vijf disciplines vormen van de noodplanning met inbegrip van de meldkamers. In dit eindwerk wordt in de eerste plaats de focus gelegd op wat men in het Engels treffend omschrijft als 'first responders': brandweer, politie en dringende geneeskundige hulpverlening. Deze focus heeft de volgende redenen:

- Deze partners komen bijna dagelijks met elkaar in contact
- Er bestaan al vormen van samenwerking waar op voortgebouwd kan worden
- Zij vormen bij alle soorten incidenten de primaire partners die moeten samenwerken.

Echter dit betekent niet dat de rol van andere veiligheidspartners niet erkend wordt. Verderop in dit eindwerk komen bijvoorbeeld de triple & quadruple helix nog aan bod. Hierin zijn naast de voornoemde diensten ook nog academische en private actoren betrokken.

In de enquête werd ook bewust teruggegrepen naar de vijf disciplines van de noodplanning met daarin bijzondere aandacht voor de ambtenaar noodplanning. Als 'go-between' tussen de andere disciplines hebben zij een bijzondere positie binnen incidentbestrijding die zeer relevant is voor het onderwerp van dit eindwerk.

Verder moet de rol van defensie wat betreft interoperabiliteit nogmaals benadrukt worden. De NAVO mag hierin gerust als voorloper en inspiratie dienen. De rol van defensie binnen de (inter)nationale veiligheidsstrategie wordt dus niet onderschat. Input vanuit defensie om het beeld voor België te maken zal dus ook van wezenlijk belang zijn. Een standpunt dat door Finland in hun Security Strategy for Society ook expliciet wordt gedeeld. Om het land en bij uitbreiding onze maatschappij effectief en efficiënt te beschermen is er nood aan nationale en internationale interoperabiliteit, niet alleen tussen de strijdkrachten maar ook tussen defensie en de verschillende autoriteiten (Pulkkinen, 2016).

2.3 Transdisciplinariteit en multi-teams

Interoperabiliteit is geen nieuw begrip om samenwerking tussen organisaties en diensten te duiden. Binnen het veld van rampenmanagent is het belang van samenwerken al langer duidelijk en is er grote eensgezindheid over het feit dat samenwerking een basisvoorwaarde is voor het succesvol afhandelen van een crisis of noodsituatie.

In het KB van 19 juni 1990 tot vaststelling van de wijze van opmaken van rampenplannen voor hulpverlening en de bijhorende ministeriële omzendbrief wordt gesproken over de regeling van de operationele coördinatie. De rampen in de jaren ervoor hebben de wetgever het belang doen inzien van een gecoördineerd optreden.

Een –logische– volgende stap is de introductie van de term 'multidisciplinariteit' in het KB van 16 februari 2006 betreffende nood- en interventieplanning. Hier wordt beschreven hoe de disciplines moeten samenwerken binnen de beleids- en operationele coördinatie. Toch lijkt ook hier de samenwerking niet voldoende geïntegreerd om een antwoord te bieden op drie met elkaar samenhangende evoluties:

- Complexiteit van incidenten
- Steeds sneller evoluerende technologie
- Overload en versnippering van informatie

Bovendien ligt de nadruk vooral op het operationeel niveau. Interoperabiliteit impliceert de samenwerking op alle niveaus en niet enkel tijdens een operationele fase.

Sindsdien blijft de zoektocht naar een verdere optimalisering van deze coördinatie voortduren. Een interessant concept hierbij is 'transdisciplinariteit' dat in het kader van dit eindwerk wat extra aandacht verdient.

Geert Gijs schreef in 2012 de paper 'Transdisciplinair crisisbeheer'. Ook hier komt de eis naar meer efficiëntie duidelijk naar voor, zowel als verplichting naar de samenleving als om budgettaire redenen. In het beheer van grote incidenten zijn er heel wat vragen die moeten opgelost worden en die niet passen in de afbakening van de bestaande disciplines. Vaak is een combinatie van kennis uit meerdere disciplines noodzakelijk (Gijs, 2012).

In zijn definitiebepaling zet Gijs transdisciplinariteit naast multidisciplinariteit en interdisciplinariteit:

	Multi disciplinair	Inter disciplinair	Transdisciplinair
Werkwijze	Individueel, gescheiden naar specialisme	Individueel, deels gericht integratie	Integrerend en specialisme overschrijdend
Rol individuele kennis	Bepalend voor eindresultaat	Belangrijk , maar moet bijdragen aan eindresultaat	Ondergeschikt aan kennis die in team wordt opgebouwd
Kennisuitwisseling	Weinig	Specialisten maken hun kennis en methoden dienstbaar aan het team	Specialisten leren elkaars concepten en kennis om tot een nieuwe kennis te komen
Accent in de kennisopbouw	Individuele kennis wordt verdiept verbreding van specialistische kennis	Overdracht en verbreding van specialistische kennis	Opbouw van nieuwe kennis op team en organisatieniveau
Beoordeling prestatie teamleden	Niveau en inzet van individuele kennis	Bijdrage van kennis aan probleemoplossingen	Vermogen om kennis van anderen te gebruiken, assimileren en te combineren

Figuur 2 Trans-, multi- en interdisciplinariteit

Voor Gijs vormen multi-, inter- & transdisciplinairiteit een continuüm van toenemende samenwerking en meer congruerende doelstellingen. In multidisciplinaire teams zullen de disciplines hun bijdragen aanleveren vanuit het eigen vakgebied. Interdisciplinaire teams staan al een stap verder. De oplossingen van deze teams sluiten op elkaar aan en zijn meer geïntegreerd. Wanneer echter de bijdragen van de verschillende disciplines op elkaar ingaan en de oplossingen niet meer enkel op het eigen vakgebied aansluiten, dan spreekt men van transdisciplinaire teams. Deze teams onderscheiden zich op twee manieren van teams die multi- of interdisciplinair werken:

- Standpunten staan los van de eigen disciplinaire kennis
- In de communicatie en beeldvorming wordt gestreefd naar een gemeenschappelijke en neutrale manier van uitdrukken.

Hoe verhoudt transdisciplinariteit zich nu tot het interoperabel werken van de disciplines/hulpdiensten? Verderop in het eindwerk zal blijken dat er een aantal duidelijke overeenkomsten zijn. Tegelijk is het duidelijk dat interoperabiliteit verder gaat dan het transdisciplinaire samenwerken.

Dit uit zich het meest in de scope. Transdisciplinair wordt uitgelegd als methode voor samenwerking binnen het crisismanagement. Het is met andere woorden een intern samenwerkingsmodel, operationeel gericht op incidentafhandeling.
Interoperabiliteit gaat breder. Ook in de dagelijkse werking is samenwerking noodzakelijk, een beetje volgens het principe ‘train as you fight’. Het uitgangspunt is hier als volgt: als je ook samenwerkt buiten de incidentmodus, gaat de samenwerking in incidentmodus makkelijker verlopen. Interoperabele diensten werken samen op basis van dagelijkse routine. Ze spreken met elkaar over het samen aankopen, gebruiken en beheren van technologie. Ze delen processen en procedures.

De vragen die het transdisciplinaire oproepen, zijn echter dezelfde bij interoperabiliteit: waar bestaat de samenwerking uit en tot waar gaat die? Welke juridische, budgettaire, technische, persoonlijke en organisatorische hindernissen zijn er? Dit wordt in het hoofdstuk over de probleemstelling nog verder uitgewerkt.

3. Probleemstelling

De huidige maatschappelijke context en economische realiteit zorgen ervoor dat de druk op hulpdiensten wat betreft uitgaven en efficiëntie zal toenemen de komende jaren.

- Openbare diensten en dus ook de hulpdiensten kampen nog steeds met de gevolgen van de financiële crisis van 2008.
- De (her)vorming van de brandweerzones is niet zonder problemen verlopen. Vele brandweerzones zijn nog op zoek naar de juiste organisatievorm en werkwijze.
- De aanslagen in Brussel hebben meer nog dan voordien de focus gelegd op de nood aan samenwerking binnen en tussen hulpdiensten (staven met artikels, quotes, evaluaties)
- Technologie evolueert steeds sneller en door de complexiteit en specificiteit heeft deze een steeds hogere kost.
- Burgers zijn een pak mondiger dan vroeger en verwachten performante en efficiënte hulpverleningsdiensten.

Het uitgangspunt van dit onderzoek is bijgevolg na te gaan hoe interoperabiliteit bij hulpdiensten een antwoord kan bieden op deze uitdagingen, hoe ver we op dit vlak in België staan en concrete aanbevelingen te doen om de interoperabiliteit tussen hulpdiensten te vergroten.

Je kan gelijk welke evaluatie van een reëel incident of van een noodplanoefening erop naslaan. Er staat steevast wel ergens in vermeld dat ‘de communicatie beter’ kon. Communicatie of beter een gebrek aan efficiënte communicatie staat een goed samenwerken tussen hulpdiensten in de weg. Dit is geen nationaal probleem, dit komt overal in de wereld voor:

- Nationaal: Pukkelpop/ Buizingen/Oefeningen
- Internationaal: 9/11 / Katrina / London 2005
    - The Federal Response to Hurricane Katrina: Lessons Learned, February 2006
    - The 9-11 Commission Report,

Communicatie is dan ook de basis voor interoperabiliteit[2]. Het belang hiervan kan niet onderschat worden. In het Amerikaanse National Emergency Communications Plan van het departement Homeland Security (2008) staat het zo omschreven: “The ability of emergency responders to effectively communicate is paramount to the safety and security of our Nation”. Wat kan er dan allemaal beter aan de communicatie?

Maar aan de andere kant is die goede communicatie maar een middel om het einddoel te bereiken: een betere hulpverlening.

[2] Met communicatie wordt hier niet info aan de bevolking (D5) bedoeld.

3.1 Voorbeelden van interoperabiliteit in andere landen

3.1.1 VS: Interoperability continuum

Tot 2001 was de term interoperabiliteit enkel gekend door radiotechniekers en mensen die in de informatietechnologiesector werken. Voor de burger, de media en heel wat politiekers was de samenwerking en de afstemming tussen de verschillende hulpdiensten een vanzelfsprekendheid.

De noodzaak om belangrijke info en data tussen de verschillende hulpdiensten te delen, werd voor het eerst geformuleerd in de nasleep van 9/11:
'... communications as well as command and control became increasingly critical and increasingly difficult. First responders assisted thousands of civilians in evacuating the towers, even as incident commanders from responding agencies lacked knowledge of what other agencies, in some case, their own responders were doing.' (The 9/11 Commission Report, 2002)

The 9/11 Commission Report was de directe aanleiding voor twee initiatieven die belangrijk waren in het structureel samenwerken van de veiligheidsdiensten. Als onderdeel van het presidentieel e-government programma werd het SAFECOM programma opgericht (cf. Infra). Het volstaat hier te stellen dat dit programma bestaat om communicatie issues op alle overheidsniveaus aan te pakken. Daarnaast werd in 2002 ook nog de National Taskforce on Interoperability (NTI) boven de doopvont gehouden. In het National Interoperability Baseline Survey (2006) kan je lezen hoe NTI in hun rapport in 2003 de uitdagingen op scherp stelden waarvoor de Amerikaanse veiligheidsdiensten stonden:

- incompatibel en verouderd materiaal
- beperkte en gefragmenteerde budgetten
- beperkte en verspreide planning en coördinatie
- beperkte afspraken over standaarden voor materiaal
- te beperkte bandbreedte voor radiocommunicatie

Daarbij komt nog het gegeven dat er in Amerika meer dan 60.000 (openbare) organisaties zijn met ruim 2,5 miljoen personeelsleden die bezig zijn met publieke veiligheid, dat het gaat om meerdere disciplines, verschillende beleidsniveaus met een verschillende geografische afbakening, grote verschillen in technologiegebruik, operationele verschillen tussen de verschillende disciplines en het verschil tussen interventies in de steden en op het platteland.

Toch was het pas na de doortocht van orkaan Katrina in 2005 dat de aanbevelingen van de 9/11 commissie omgezet werden naar wetgeving, met name The Post-Katrina Emergency Management Act (PEKMRA). Deze wet wordt de meest significante rampenmanagementwetgeving ooit genoemd in de Verenigde Staten (Riecker, 2016).
In PKMRA worden een aantal maatregelen beschreven om communicatieproblemen in de toekomst aan te pakken:

- Het ontwikkelen van een *National Emergency Communications Strategy* om nationale crisiscommunicatievaardigheden op te bouwen en interoperabele crisiscommunicatie te bereiken.
- Een nulmeting opstellen over operabiliteit en interoperabiliteit
- De secretaris van het Department of Homeland Security (DHS) krijgt de opdracht om onderzoeks- en ontwikkelingsprogramma op te stellen om communicatievaardigheden en interoperabiliteit tussen de hulpdiensten te verbeteren.
- Het vrijmaken van subsidies voor staten en regio's om initiatieven te nemen om crisiscommunicatie en interoperabiliteit te verbeteren.

Vooraleer de nulmeting plaatsvond (bij ruim 22.400 respondenten uit alle 50 staten) werd interoperabiliteit duidelijk gedefinieerd: *Interoperability is the ability of emergency responders to communicate among jurisdictions, disciplines, and levels of government, using a variety of frequency bands, as needed and as authorized.* Deze definitie werd door SAFECOM[3], een onderdeel van DHS, gebruikt om het *Interoperability Continuum* te ontwikkelen. Dit is een tool *to help the public safety community and local, tribal, state, and federal policymakers address critical elements for success as they plan and execute interoperability solutions. These elements are governance, SOPs, technology, training and exercises, and usage of interoperable communications.*

Al deze elementen werden gebruikt om de nulmeting op te stellen:

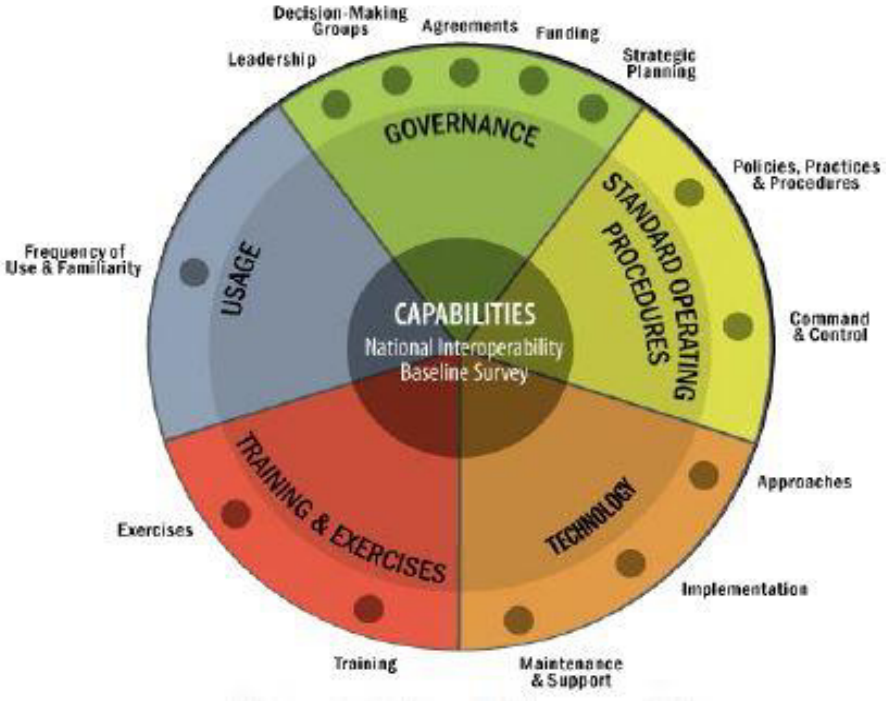

Figuur 3 Interoperability baseline elements

[3] SAFECOM is een acroniem dat staat voor 'Assuring a Safer America through Effective Public Safety Communications'. Safecom werd opgericht na de aanslagen van 11 september als onderdeel van het presidentieel E-Government initiatief om interoperabiliteit in de publieke veiligheid te verbeteren.

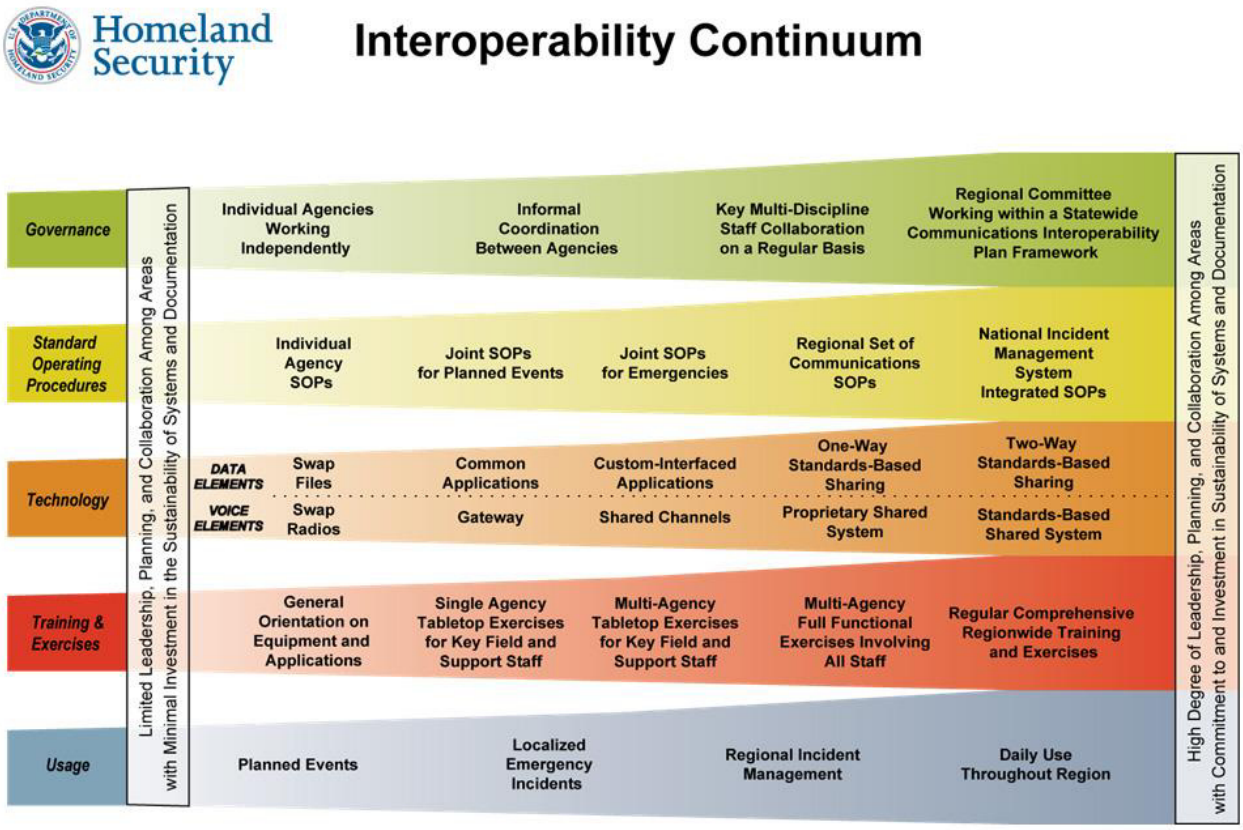

Figuur 4 SAFECOM interoperability continuum

Het valt in het Amerikaanse voorbeeld op hoe planmatig en geïntegreerd er gewerkt wordt. Vanaf de nulmeting worden er mijlpalen vooropgesteld waarbij het doel is dat alle 50 staten plannen implementeren voor interoperabiliteit op het vlak van communicatie.

Het einddoel is om beter te communiceren tussen disciplines, ongeacht de jurisdictie, maar er is tegelijk het inzicht dat dit kan bereikt worden op verschillende vlakken: SOP's, technologie, training en opleiding, gebruik, enz.

De benadering is zowel top down (federaal programma) als bottom up (lokaal gedreven projecten).

Vanuit de federale overheid worden de tools aangereikt om interoperabiliteit te bereiken. Voorbeelden hiervan zijn *Tech Guide for Communications Interoperability* (2006), *National Emergency Communications Plan* (2008) en *Communications Interoperability Performance Measurement Guide* (2011). Verder wordt er ondersteuning aangeboden inzake aanbestedingen voor uitrusting van de first responders, zowel in de vorm van tools als subsidies. Inzake opleidingen en trainingen zijn er nationale implementatietools. Interessant is ook om op te merken dat er vanuit de federale overheid gestuurd wordt naar een veiligheidscluster volgens het model van triple helix. Het concept van de veiligheidscluster komt in 4.3 nog uitgebreid aan bod.

Tegelijk is het op het lokale vlak dat het moet gebeuren. Meer nog voor Safecom is *the local emergency responder cycle for planning and implementing interoperability at the heart of the nationale strategy for achieving interoperability.* Het hierboven beschreven federale luik moet dit ondersteunen, verbeteren en versterken.

Deze beschrijving voor Amerika vormt een interessant startpunt en toetsingskader voor Europese initiatieven rond interoperabiliteit. In de eerste plaats Groot Brittannië (zie hoofdstuk 3.1.2) en uiteindelijk ook voor België (zie *Amerikaanse interoperabiliteit als blauwdruk voor Europa* en hoofdstuk 3.2).

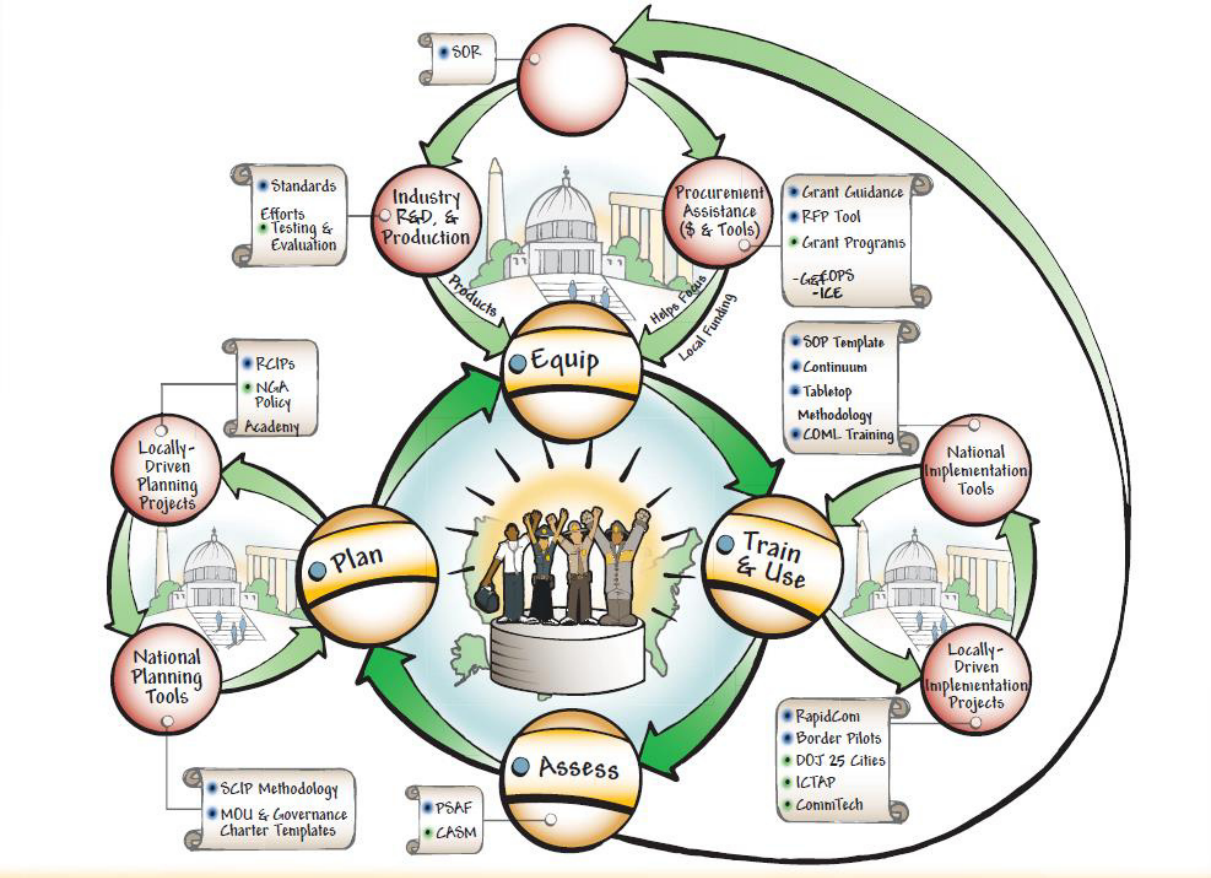

Figuur 5 Plan van aanpak SAFECOM - interoperabiliteit in de VS

De ingeslagen weg van interoperabiliteit in de Verenigde Staten bracht een cultuurverandering met zich mee die verder gaat dan alleen maar communicatietechnologie. Sinds 2001 is er sprake van enkele strategische verschuivingen, zoals onderstaande tabel duidelijk maakt:

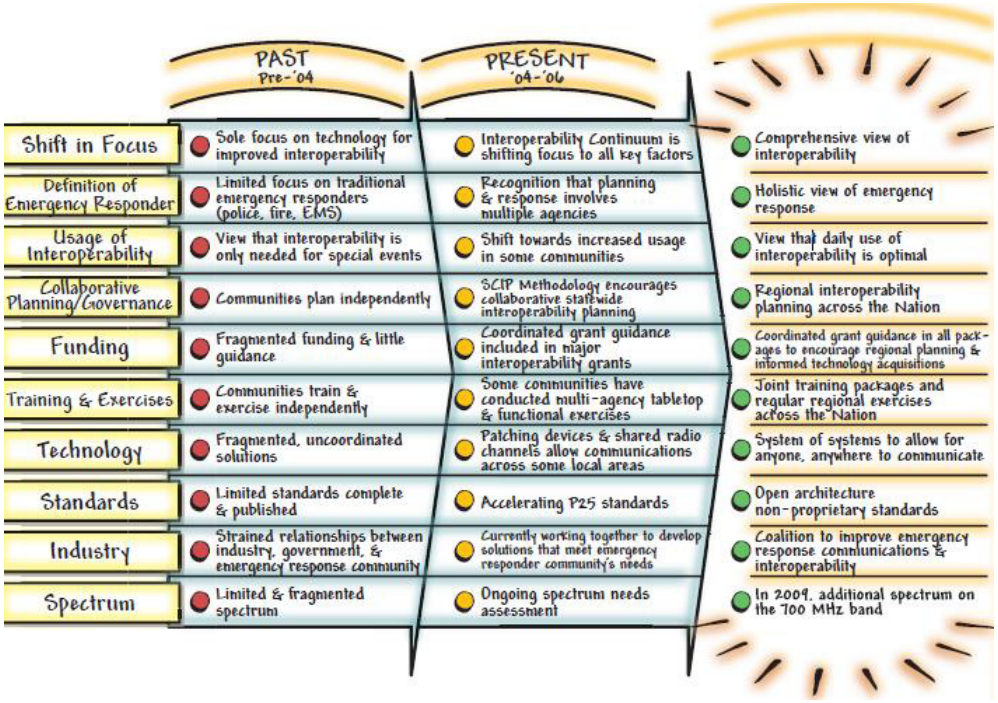

Figuur 6 interoperabiliteit impliceert een cultuurverandering

Amerikaanse interoperabiliteit als blauwdruk voor Europa

Een paar van deze verschuivingen zijn interessant om mee te nemen. Terwijl vroeger de focus enkel lag op technologie om interoperabiliteit te verbeteren, wordt nu gekeken naar een continuüm met verschillende sleutelfactoren. De noodzaak om interoperabel te zijn werd voorheen voornamelijk ingezien bij grootschalige (geplande) evenementen. Nu is er de visie dat een dagelijkse interoperabiliteit optimaal is. Ook wat betreft opleidingen en oefeningen is er een belangrijke verschuiving gebeurd. Terwijl first responders vroeger onafhankelijk van elkaar trainden, zijn er op dit ogenblik al gezamenlijke trainings- en opleidingspakketten die vanuit de federale overheid gestuurd worden. Tot slot is ook de veranderde relatie met de bedrijfswereld van belang om aan te stippen. Van een moeilijke relatie tussen bedrijfswereld, overheid en hulpdiensten voor 2004, is er meer en meer sprake van coalitievorming in de vorm van veiligheidsclusters.

Het Amerikaanse verhaal lijkt een heldere blauwdruk te zijn van hoe interoperabiliteit bij hulpdiensten kan bereikt worden. Het is inderdaad een zeer inspirerend voorbeeld van hoe we dit bij onze hulpdiensten ook kunnen gaan toepassen. Toch is het niet zo dat deze aanpak zonder meer kan gekopieerd worden naar de Europese en Belgische context. Daarvoor zijn er niet alleen juridische en organisatorische obstakels maar zijn er ook heel wat maatschappelijke verschillen.

Vooreerst ontbreekt in België een wetgevend kader voor interoperabele communicatie tussen medische hulpdiensten, brandweer en politie. Enkele lokale initiatieven ten spijt –zoals de gezamenlijke meldkamer in Geel– bestaat er in België ook geen nationale strategie voor interoperabiliteit noch een gevoel van de noodzaak ervan (zie ook hoofdstuk 4 onderzoek).

Ook in Amerika zelf moet er nog stevig aan de kar getrokken worden om interoperabiliteit op het hoogste niveau te realiseren: *Interoperable communications, from both a national and*

state perspective, have appeared in many regards to hit a wall, impeding progress and falling short of intent at this broader, strategic level (Riecker, 2016).

Toch zijn de uitdagingen die moeten aangegaan worden, de valkuilen die moeten vermeden worden en de obstakels die overwonnen moeten worden duidelijk. Ze staan bijna letterlijk te lezen in het Interoperability Continuum:

- Ten eerste is er de leiderschapsuitdaging (common leadership challenge). Je hebt beleidsmakers nodig die het voortouw nemen. Ze zien de vele voordelen van het gezamenlijk optreden van hulpdiensten en bovenal maken ze de nodige middelen vrij om interoperabiliteit mogelijk te maken.
- Daarnaast is het belangrijk dat de verschillende onafhankelijke diensten en disciplines, zowel horizontaal als verticaal, een deel van hun bevoegdheden gaan delen (common governance challenge).
- Van die gedeelde bevoegdheden kunnen gedeelde standaardprocedures (common standard operating procedure challenge) worden opgesteld die tijdens incidenten tot kostbare tijdswinst kunnen leiden (meer structuur, minder verwarring).
- Er is de vaststelling dat er te weinig coördinatie is tussen diensten en disciplines om technologie gezamenlijk aan te kopen en te beheren (common technology challenge). Dit is nochtans de kortste weg naar interoperabiliteit.
- Ook de uitdaging om interdisciplinaire oefeningen, opleidingen en trainingen te organiseren moet aangegaan worden (common training and excercise challenge).
- Wanneer je samen technologie gaat aankopen en beheren zou het vanzelfsprekend moeten zijn dat je dit ook samen leert gebruiken. Hetzelfde geldt trouwens voor de standaardprocedures.
- De laatste uitdaging is de moeilijkste en tegelijk de belangrijkste. Hulpdiensten moeten bijna elke dag met elkaar in interactie gaan om elkaar en elkaars organisaties te kennen (common usage challenge). Doel hiervan is dat samenwerking een automatisme wordt.

CITIG interoperability continuum, Canada

Voor de volledigheid kan er nog aan toegevoegd worden dat ook Canada een zeer gelijkaardig continuüm hanteert met eenzelfde sterke focus op communicatie. Dit wordt beheerd door CITIG. CITIG staat voor Canadian Interoperability Technology Interest Group. Wat interessant is aan het Canadese verhaal is dat dit in 2007 gestart is als end-user organisatie die first responders, de academische wereld, industrie en overheid samenbrachten om de communicatie-interoperabiliteit in hun land te verbeteren. Dit doet heel erg denken aan de veiligheidsclusters van 3.2.3. Terwijl de CITIG in 2007 werd geleid door het CPRC (Canadian Police Research Centre), is het nu een partnerschap geworden tussen de Canadese associaties van ‘Chiefs of Police’, ‘Fire Chiefs’ en ‘Paramedic Chiefs’.

3.1.2 Verenigd Koninkrijk: JESIP

De noodzaak in Groot-Brittannië om meer samen te gaan werken tussen wat zij de drie ‘blue light services’ noemen, uitte zich op twee manieren: enerzijds is er het historische uiteengroeien van de drie diensten. Anderzijds zijn er een aantal wetgevende initiatieven geweest vanuit de centrale overheid.

Doorheen de tijd evolueerden brandweer, politie en ambulance tot drie aparte overheidsdiensten met elk hun eigen agenda, prioriteiten en nog belangrijker: met hun eigen voogdijbestuur:

- Ambulance: Department of Health
- Politie: Home Office
- Brandweer en reddingsdiensten: Department of Communities & Local Government

Een beetje vergelijkbaar met de soms eclectische situatie in België waarbij politiediensten meerdere voogdijbesturen hebben, net als tot voor kort de brandweer. De medische diensten zijn bij ons ook een bevoegdheid van volksgezondheid.

This historical progress has resulted in a problem with the three services that no longer understand each other, and that there is now a need to re-engage at both national and local level. (Stephenson, 2015). De uitdagingen hiervan zijn duidelijk. Niet alleen moeten cultuurverschillen overwonnen worden, ook moet er een oplossing gezocht worden voor het verschil in (commando)structuur en de verschillen in geografische bevoegdheid.

In 2004 werd in Groot-Brittannië de Civil Contingencies Act aangenomen. In grote lijnen regelt die voor het eiland wat het KB betreffende de nood- en interventieplannen (2006) in België doet. Nog meer dan in België was de noodzaak voor aangepaste wetgeving groot. De Civil Contingencies Act verving de Civil Defence Act van 1948. Het mag duidelijk zijn dat deze wetgeving vooral is ingegeven door de dreiging van een vijandelijke aanval. Met andere woorden: de gevolgen van een aanval van een vreemde mogendheid. Dramatische gebeurtenissen zoals de Harold of Free Enterprise (1987), Hillsborough (1989), UK Fuel Disputes (2000), Mond-en-klauwzeer (2000) en een aantal grote overstromingen brachten de Britten ertoe om hun wetgeving aan te passen aan de nieuwe context waarin veel meer aandacht was voor complexe incidenten en rampen die zowel door de mens als door de natuur kunnen veroorzaakt worden (Pollock, 2013).

De richtlijnen die in de wet vervat zitten gaan enerzijds over ‘emergency preparedness’, oftewel de voorbereiding op een noodsituatie. Aan de andere kant zijn er de ‘emergency response and recovery’. Dit gaat over het multidisciplinaire optreden van de hulpdiensten bij een grootschalig incident. Dit laatste kreeg aan de overkant van het Kanaal heel veel aandacht. Uit de evaluaties van een aantal nationale noodsituaties bleek dat de hulpdiensten elk apart hun rol en taken efficiënt en professioneel uitvoerden. Maar in een snel veranderende wereld viel het ook op dat de samenwerking tussen de hulpdiensten beter kon (www.jesip.org.uk) op een aantal vlakken. Volgende verbeterthema’s werden geïdentificeerd:

- De noodzaak aan gezamenlijke operationele en bevelvoeringsprocedures
- Een betere kennis van de specialismen van de verschillende hulpdiensten
- Uitdagingen van de eerste bevelvoering, controle en coördinatie bij een incident
- Beeldvorming tussen hulpdiensten
- Herkenbaarheid van de bevelvoerders van andere hulpdiensten

Om aan deze thema’s te werken werd JESIP opgericht. JESIP staat voor Joint Emergency Services Interoperability Programme en startte initieel als een twee jaar lopend programma.

Het doel was om ‘emergency services’ beter te laten samenwerken bij grootschalige incidenten. Opvallend aan de Britse aanpak was dat het geld van de centrale overheid kwam maar dat het programma is opgesteld en uitgevoerd door de hulpdiensten zelf.

Voor JESIP betekent interoperabiliteit zoveel als ‘*the extent to which organisations can work together coherently as a matter of routine’.* In het Emergency Services Interoperability Survey van JSSC staat daarnaast ook nog te lezen hoe je dat kan bereiken: *The capability of organisations or discrete parts of the same organisation to exchange operational information and to use it in their decision making*. Het voornoemde survey diende als basis voor JESIP om *The Interoperability Framework* op te stellen, zeg maar de Britse blauwdruk om interoperabiliteit te bereiken.

JESIP (www.jesip.org.uk) formuleert vijf basisprincipes in de volgende vier werkdomeinen:

1. Doctrine en organisatie

Het voorzien van duidelijke en makkelijk te begrijpen richtlijnen die ervoor zorgen dat de rollen en verantwoordelijkheden van elke actor tijdens een interventie duidelijk zijn.

2. Operationele communicatie

De noodzaak voor een gemeenschappelijk systeem (technologisch) dat gebruikt wordt door alle stakeholders en dat de capaciteit heeft om om te gaan met activiteitspieken die gepaard gaan met grote incidenten.

3. Gedeelde beeldvorming

De mogelijkheid om snel toegang te hebben tot en het delen van elkaars informatie. Dit impliceert het gebruiken van dezelfde terminologie en symbolen.

4. Training en oefenen

De noodzaak om continu de verschillende diensten te laten trainen en oefenen om de samenwerking zo veel mogelijk routine wordt en dat dit kan volgehouden worden in langere en complexe interventies.

De vijf basisprincipes waar het Interoperability Framework rond draait zijn:

1. ‘Co-Locate’

De bevelvoerders van de interveniërende diensten moeten zo snel mogelijk samenzitten om face-to-face het commando, de controle en de coördinatie te bespreken. Dit gebeurt in de Forward Command Post. In opzet en doel lijkt dit heel erg op de werking van een CP-OPS in België. In dit principe is ook opgenomen dat alle operationele en tactische bevelvoerders herkenbaar moeten zijn aan rolspecifieke hesjes.

2. ‘Communicate’

Communiceren in duidelijke en simpele taal ondersteunt het efficiënt samenwerken van de diensten en helpt de gezamenlijke beeldvorming. JESIP stelt hier een aantal specifieke richtlijnen voor op. De uitgewisselde informatie moet betrouwbaar en accuraat zijn, het mag geen afkortingen en andere bronnen van verwarring bevatten, moet uitgaan van kennis van de verantwoordelijkheden en capaciteiten van alle partners en bovendien moet verzekerd zijn dat

de gedeelde informatie, de terminologie en gebruikte symbolen begrepen wordt en gekend is door alle intervenanten.[4]

3. ‘Co-ordinate’

Dit gaat over het coördineren van hulpmiddelen, de te nemen acties, de prioriteiten en het gezamenlijke beslissingsproces. Hiervoor wordt één dienst aangeduid die de leiding neemt (bij ons de DIR CP-OPS). In een aantal gevallen bestaan er richtlijnen over welke dienst de leiding neemt, net als in België, maar meestal wordt dit beslist op het moment van de interventie en hangt het af van factoren zoals aard en de fase van het incident en de noodzaak voor specialistische interventies.

4. ‘Jointly understand risk’

De grote uitdaging bij een interventie is het juist inschatten van de risico’s. Elke hulpdienst doet dit op een andere manier. Het is belangrijk dat elke interveniërende dienst een risicoanalyse maakt, maar dat deze gedeeld wordt zodat ook dit een gedeeld beeld wordt van de risico’s en de maatregelen die hierbij moeten genomen worden. Dit verhoogt de veiligheid van de betrokken hulpdiensten én die van andere betrokkenen en vermindert de kans op schade aan natuur en infrastructuur.

5. ‘Shared Situational Awareness’

Het belang van een gedeeld begrip van de situatie, gevolgen en implicaties van het incident kan moeilijk overschat worden. Dit is de hoeksteen van interoperabiliteit en dit heeft JESIP dan ook het meest concreet uitgewerkt.

Om informatie op een interoperabele manier uit te wisselen tussen intervenanten onderling en de verschillende meldkamers werkt JESIP het M/ETHANE-model uit. Het gebruik ervan wordt gepromoot voor alle soorten incidenten ongeacht de grootte.

[4] Vanuit de centrale overheid (Cabinet Office) wordt dit verzekerd via twee documenten: het Lexicon of UK Civil Protection Terminolgy bevat uitleg over de meest gebruikte terminologie en de bijhorende afkortingen binnen het domein van de civiele veiligheid. De Common Map Symbols zorgt ervoor dat elke hulpdienst in het Verenigd Koninkrijk dezelfde symbolen gebruikt wanneer kaarten worden aangemaakt. (https://www.gov.uk/government/publications/emergency-responder-interoperability-common-map-symbols)

M	MAJOR INCIDENT	Has a major incident or standby been declared? (Yes / No - if no, then complete ETHANE message)	*Include the date and time of any declaration.*
E	EXACT LOCATION	What is the exact location or geographical area of the incident?	*Be as precise as possible, using a system that will be understood by all responders.*
T	TYPE OF INCIDENT	What kind of incident is it?	*For example, flooding, fire, utility failure or disease outbreak.*
H	HAZARDS	What hazards or potential hazards can be identified?	*Consider the likelihood of a hazard and the potential severity of any impact.*
A	ACCESS	What are the best routes for access and egress?	*Include information on inaccessible routes and rendezvous points (RVPs). Remember that services need to be able to leave the scene as well as access it.*
N	NUMBER OF CASUALTIES	How many casualties are there, and what condition are they in?	*Use an agreed classification system such as 'P1', 'P2', 'P3' and 'dead'.*
E	EMERGENCY SERVICES	Which, and how many, emergency responder assets and personnel are required or are already on-scene?	*Consider whether the assets of wider emergency responders, such as local authorities or the voluntary sector, may be required.*

Figuur 7 METHANE boodschap (JESIP)

Elke hulpdienst die op de plaats van de interventie komt moet zo snel mogelijk de M/ETHANE melding maken aan de eigen meldkamer. Het samenvoegen van deze boodschappen versnelt en ondersteunt de gezamenlijke beeldvorming. Zie ook 6.1.

Het probleem waarmee bevelvoerders in verband hiermee regelmatig geconfronteerd worden is het samenbrengen van deze informatie, het verzoenen van verschillende prioriteiten en vervolgens het nemen van gezamenlijke beslissingen. Hiervoor stelden ze het 'Joint Decision Model' op. Om de gelijkenis en de verschillen met het IBOBBO-model voor crisismanagement (Bruelemans, B., Bruggemans, B. & van Mechelen, I., 2015) te duiden worden beide modellen hieronder naast elkaar gezet.

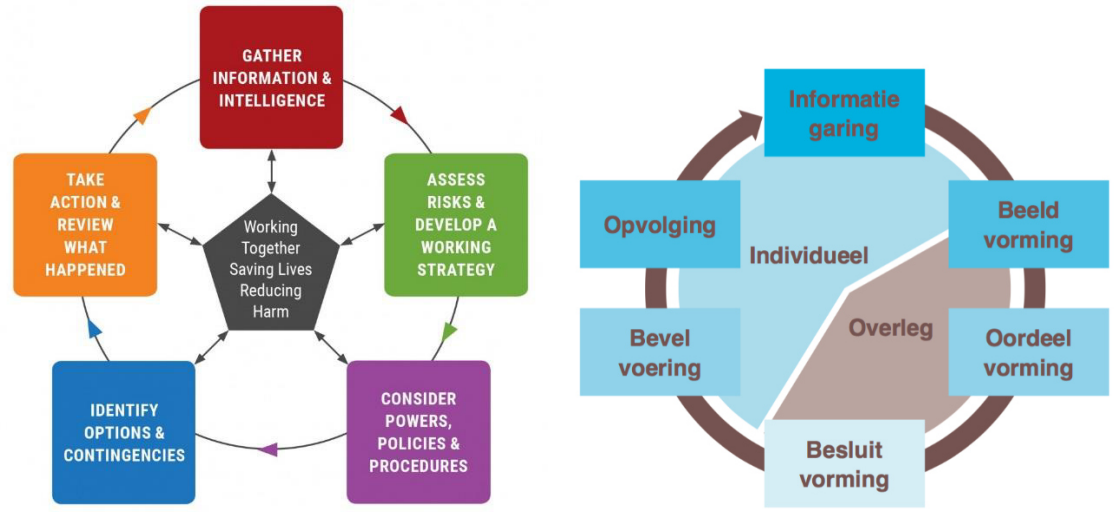

Figuur 8 Joint Decision Model (JESIP) en IBOBBO

Zoals hierboven al een aantal keer aangegeven: dit klinkt in de Belgische context niet allemaal even nieuw. Waar JESIP wel nog verder in gaat is het Joint Organisational Learning. Het komt erop neer dat er tools en procedures worden voorzien om lessons learned van incidenten en debriefings worden omgezet naar acties en aanpassingen van beleid en praktijk. Ook dit gebeurt met de drie hulpdiensten gezamenlijk. Hiervoor wordt een *Interoperability De-brief template* gebruikt. Bedoeling is dat dit document wordt geïntegreerd in of gebruikt naast de gebruikelijke debriefing.

In het begin van dit hoofdstuk werd gesteld dat JESIP begon als een programma met een looptijd van 2 jaar. Die twee jaar zijn intussen al vier jaar geworden maar dit betekent niet dat JESIP een organisatie is die blijvend is. Toch heeft ze zich door haar aanpak al vrij onmisbaar gemaakt in het Britse veiligheidslandschap. Wat begon in London en Manchester krijgt nu ook navolging in Schotland en Noord-Ierland. Iets wat ze zelf het 'ripple effect' noemen.

Waarom is JESIP een succesvol voorbeeld gebleken van interoperabele samenwerking? Er is vertrouwen tussen de verschillende partners. Dit is voor JESIP uitermate belangrijk. Interoperabel werken is een deel bevoegdheden uit handen durven geven. Het impliceert ook een cultuurverandering: het afstappen van de geheel eigen methoden en werkwijzen. Daarom werkten ze heel hard aan het engagement van alle stakeholders. Op die manier werkte JESIP in op alle niveaus van de besluitvorming: van lokale tot centrale overheid. Ook private actoren werden hierin betrokken om dingen te ontwikkelen en aan te leveren (triple helix). Zo werd een momentum gecreëerd om veranderingen teweeg te brengen op lange termijn.

Net als SAFECOM heeft JESIP een soort continuüm opgesteld dat duidelijk impliceert dat interoperabiliteit niet zozeer een concept is dat zonder meer kan worden opgelegd of geïmplementeerd. Het is een traject op lange termijn dat gedragen moet zijn op alle beleidsniveaus, waar leiderschap voor nodig is, waar de wil aanwezig moet zijn om organisatieroutines en structuren te doorbreken maar vraagt vooral een context van vertrouwen (Anderson, 2016). JESIP zit op dit ogenblik tussen het tweede en derde niveau.

	Level One (Chaotic/Intuitive) A fundamentally ingrained culture of single service working	Level Two (Informal/Ad-Hoc) Some positive examples of an 'interoperable culture', but a highly inconsistent national picture	Level Three (Managed/Effective) A nationally consistent commitment to interoperable working, but not yet fully ingrained as part of the culture	Level Four (Optimal/Best Practice) A fundamentally ingrained culture of interoperable working
Doctrine	Single service doctrine	Joint doctrine exists, but not widely accepted or understood	Universally accepted and understood joint doctrine on interoperable working	Joint doctrine on interoperable working fully embedded and aligned with all current & future single service and specialist doctrine
Training	Single service training	Some isolated examples of joint training, but a highly inconsistent national picture	A nationally consistent approach to joint training, though not formally integrated into existing training programmes	Joint training fully embedded as the default position for the Emergency Services and integrated into existing training programmes
Testing & Exercising	Single service testing & exercising	Some isolated examples of joint testing & exercising, but a highly inconsistent national picture	A joint training and exercising strategy developed and accepted by all services	A joint training and exercising strategy fully embedded within all services
Joint Organisational Learning	Consistent failures to respond to lessons that have been identified	Some positive examples of responding to lessons identified, but a highly inconsistent national picture	A joint organisational learning strategy developed and accepted by all services	A joint organisational learning strategy fully embedded, nationally

Figuur 9 JESIP interoperability continuum

De Schotse kwestie

JESIP is een Brits verhaal maar de doctrine en de principe werden niet overal tegelijk uitgerold. Eerst gebeurde dit in Engeland en Wales. Vervolgens konden ook Noord-Ierland en Schotland aan de beurt komen. Voor die laatste was dit in 2016 zelfs al de bedoeling. Hoewel de vijf principes werden overgenomen alsook het gebruik van de METHANE-boodschap, is de JESIP doctrine niet op dezelfde manier uitgerold als in Engeland en Wales. De Schotten gaven aan dat de doctrine een te strak keurslijf vormde voor hun context. De Schotten namen met andere woorden over van JESIP wat ze konden gebruiken en pasten aan wat niet strookte.

Dit voorbeeld toont ook meteen de grenzen van een nationale doctrine aan en geeft een wijze les mee: een model moet zoveel mogelijk standaardiseren maar ook dynamisch genoeg zijn om aan te passen aan een specifieke situatie of context.

3.2.3 The Hague Security Delta & CIDSS.BE

In het Amerikaanse voorbeeld werd al gesproken over de triple Helix. In Nederland heeft dit navolging gekregen via de veiligheidscluster van The Hague Security Delta (www.thehaguesecuritydelta.com), de grootste in zijn soort in Europa (Haisma, 2016).

De veiligheidscluster The Hague Security Delta (HSD) is een netwerk van bedrijven, overheden en kennisinstellingen in binnen- en buitenland. In dit netwerk wordt er samengewerkt aan de ontwikkeling van producten, kennis en diensten in de veiligheidssector. Dit gebeurt om de publieke middelen die Nederland aan veiligheid spendeert (de cluster heeft een omzet van € 1,5 miljard) maximaal te laten renderen. Bovendien leeft het besef dat veiligheidsvraagstukken in schaal vergroten en complexer worden in de zin dat er sprake is van toenemende afhankelijkheden. Dat maakt het noodzakelijk om over de grenzen van

diensten, geografie, functies en systemen te gaan kijken. Het is dus een bewuste keuze om gebruik te maken van de innovatieve kracht van private bedrijven en kennisinstellingen. Hierbij wordt gestreefd naar een win-win situatie: er worden jobs en economische output gecreëerd en tegelijk wordt Nederland veiliger gemaakt.

De scope van deze veiligheidscluster wordt meteen duidelijk als je kijkt naar de oprichtende partners: Ministerie van Veiligheid en Justitie, Capgemini, TU Delft, De Haagse Hogeschool, Fox-IT, Gemeente Den Haag, KPN, Siemens, Thales, TNO en Trigion (Haisma, 2016).

De basis van HSD is het Strategie en urgentieprogramma 2015-2020. Het is de strategie die HSD zal volgen tot 2020. De doelstellingen zijn zeer ambitieus:

- één van de grootste veiligheidsclusters van de wereld worden. Een omzet van € 12 miljard met 75.000 jobs bij ongeveer 4.000 bedrijven.
- structurele samenwerking bij de regionale triple helix partners zodat een safety and security kenniscluster ontstaat die alles afdekt wat met veiligheid te maken heeft.
- samenwerkingsverbanden opzetten met Noord-Amerika en Zuidoost Azië.
- een gedeelde en uniforme aanpak voor publiek private samenwerkingen voor het creëren van zowel maatschappelijk als economisch rendement.

De strategie wordt verder vertaald naar Innovatieagenda's waarin speerpunten naar voor worden gebracht. Deze speerpunten zijn het resultaat van een toetsingskader dat onder meer kijkt naar de maatschappelijke meerwaarde. Er is met andere woorden een behoefte die vraagt om een breed inzetbare oplossing, vaak gecombineerd met technologische, sociale of procesinnovatie. Al is dat laatste een middel en geen doel. Een triple-helixaanpak is noodzakelijk om het antwoord te ontwikkelen. Hierbij wordt tot slot ook gekeken naar de potentiële economische meerwaarde. Resultaten worden afhankelijk van de complexiteit van de behoefte verwacht van 3 tot 5 jaar.

In de innovatieagenda 2015 is met name één van deze speerpunten 'samenwerken in netwerken en systemen'. De achtergrond van dit thema is dezelfde als van dit eindwerk: nieuwe en meer complexe dreigingen. De afgelopen jaren trachtte Nederland hier al antwoorden te vinden door zich anders te gaan organiseren in het veiligheidslandschap. Het ontstaan van de veiligheidsregio's en het instellen van een Nationale Politie zijn daar de meest zichtbare voorbeelden van. Tegelijk werden er stappen ondernomen om verdere procedures uit te werken voor bovenregionale crisissamenwerking. Maar dit is lang niet meer voldoende, zo wordt geoordeeld. Veiligheid moet integraal bekeken worden: afstemmingen en samenwerking tussen verschillende beleidsdomeinen, actoren en zelfs jurisdicties zijn noodzakelijk. Daarnaast en tegelijk moet ook de regelgeving volgen zodat dit geen hinderpaal vormt voor de beoogde vernieuwingen. Het belang hiervan mag niet onderschat worden. Een doorgedreven samenwerking tussen verschillende hulpverleningsorganisaties kan alleen maar wanneer mogelijke kwesties over beroepsgeheim, ethiek en privacy op voorhand zijn uitgeklaard, al dan niet na aanpassing van de wetgeving.

Voor HSD is veiligheid met andere woorden een netwerkvraagstuk. Oplossingen moeten binnen een dynamisch en al dan niet tijdelijk netwerk van private, publieke en academische actoren worden bedacht. Opnieuw die triple helix waarin volop kan geëxperimenteerd worden met veiligheidsoplossingen in projecten, netwerken, living labs en programma's. En waaruit

verder kan doorontwikkeld worden naar de markt zodat er een win-win situatie ontstaat voor zowel de private als publieke partners en de maatschappij als geheel.

De duidelijkste uiting van dit genetwerkt samenwerken is de convenant die HSD afsloot met twee andere Nederlandse veiligheidsclusters. Het DITSS – Dutch Institute for Technology, Safety and Security (http://ditss.nl/) brengt overheden, onderwijsinstellingen en bedrijven samen om veiligheidsvraagstukken op te lossen en te streven naar sociale en technologische innovaties. Twente Safety and Security doet hetzelfde maar dan in geografisch iets beperktere zin. Samen vormen ze veruit de grootste veiligheidscluster in Europa met internationale uitstraling.

Een triple helix impliceert in feite dat de overheid, in casu de first responders, zich als één overheid moet presenteren: vragen bundelen en coördineren en samen aankopen binnen de grenzen van wat toegelaten is binnen de regelgeving. De 'één overheid' idee is belangrijk in dit betoog omdat een gezamenlijke aankoop en beheer de basis vormt voor een interoperabel gebruik van technologie.

De noodzaak om samen te werken komt tot slot ook tot uiting in de vaststelling dat er nauwelijks wordt geëvalueerd na incidenten en oefeningen. Belangrijker nog voor dit verhaal is dat praktijklessen niet tot verbetertrajecten leiden. Dat staat te lezen in de Staat van de Rampenbestrijding 2013. De oorzaak zou bij de complexe leerlussen liggen die over een netwerk van verschillende organisaties heen liggen. Dit heeft dan weer raakpunten met de organisatieroutines van Megan Anderson (cf. infra). De verbetertrajecten zijn een belangrijke pijler om als organisatie te leren en zich te ontwikkelen.

Naar een Belgische veiligheidscluster

Om het verhaal van de veiligheidscluster verder te koppelen aan de voorbeelden van het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten moet dit even in een breder perspectief geplaatst worden. Het besef is er in Nederland dat er een groeiende bestuurlijke complexiteit bestaat, zowel verticaal als horizontaal. Dit betekent ook dat bevoegdheden, taken en de bijhorende verantwoordelijkheden verdeeld zitten over heel wat organisaties en diensten. Een vaststelling die trouwens ook al in België is gedaan door professor dr. Kathleen Van Heuverswyn (2009) wanneer ze stelde dat er een gefabriceerde onzekerheid en georganiseerde onverantwoordelijkheid bestaat. Iedereen is verantwoordelijke voor een deel van het verhaal maar niemand voor het geheel. In Nederland leeft hetzelfde besef. Rob de Wijk (2016) stelt in Grip op Crisis dat dit te maken heeft met de neiging om 'checks and balances' in te bouwen en verantwoordelijkheden bestuurlijk af te schuiven.

HSD articuleert echter de behoefte aan een zogenaamde systeemintegrator. Met andere woorden moet er gezocht worden naar een organisatie die de voortrekkersrol opneemt om samenwerkingsprocessen te ontrollen. Het blijft allemaal nogal vrijblijvend maar de vraag is meer dan relevant. In dit opzicht is de vraag naar een systeemintegrator er dan ook één naar een interoperabilisering van verschillende diensten. HSD vertaalde het 'genetwerkt optreden' uit het NATO NEC C2 Maturity Model naar een inspiratiemodel dat ook in dit eindwerk relevant is:

Samenwerkingsvorm	Collectieve besluitvorming	Interactie tussen partijen	Informatiedeling
netwerk	impliciet zelforganiserend, maatwerk, dynamisch	naar behoefte, onbegrensd	alle beschikbare en relevante informatie is toegankelijk
gezamenlijk	gezamenlijke processen en gedeelde plannen	breed en significant	breed over samenwerkings-gebieden en -functies
coördinatie	afgestemde processen en gekoppelde plannen	beperkt en toegespitst	specifiek over gecoördineerde gebieden en functies
deconflictering	afgesproken randvoorwaarden	erg beperkt en sterk toegespitst	informatie over randvoorwaarden en interfaces
geen	geen	geen	volledig operationeel gericht

Figuur 10 Genetwerkt optreden (NAVO)

De idee van een veiligheidscluster rijpt ondertussen ook in België met de Cluster for Innovation in Defense, Safety and Security (CIDSS.BE). De bezielers en tevens initiatiefnemers van de Belgische veiligheidscluster zijn Professor dr. Chris Peeters, verbonden aan de Universiteit Antwerpen en Koen Depreytere, vicevoorzitter van Infopol vzw. Hoewel deze cluster jonger is, zijn er al een aantal interessante evoluties merkbaar.

Hoewel de opbouw en de doelstellingen in grote lijnen dezelfde zijn als de Nederlandse tegenhanger van HSD, zijn er ook verschillen merkbaar. Zo spreekt men bij CIDSS.BE niet van een triple helix (overheid, ondernemingen en onderzoeksinstellingen) maar van een quadruple helix. Een quadruple helix voegt daar nog de dimensie van de maatschappij aan toe. Met maatschappij wordt zowel de eindgebruiker van de innovaties als de burger in het algemeen bedoeld. Dit is enerzijds een erkenning naar de rol van eindgebruikers en in het bijzonder burgers bij veiligheidsvraagstukken maar schept anderzijds ook een duidelijke taakverdeling. Overheden bepalen de veiligheidsagenda. Bedrijven en onderzoeksinstellingen staan in voor de beleidsvoorbereiding, sociale en bestuurlijke innovatie en het concreet uitwerken van de veiligheidsvraagstukken. De eindgebruiker en de burger worden actief betrokken in de ontwikkeling van deze nieuwe diensten en technologieën.

Het betrekken van de burger en de eindgebruiker was dus een bewuste keuze. Een keuze die werd ingegeven door de lessen uit de evaluatie van het 7th Framework Programme (FP7), het research en innovatie subsidieprogramma van de Europese Unie dat liep van 2007-2013. Na FP7 is immers gebleken dat heel veel R&D en innovatie nooit tot op de markt is geraakt. Een van de belangrijkste oorzaken hiervan waren dat noch overheden, noch private eindgebruikers, noch burgers betrokken werden in de vraagformulering of in het precommercieel traject. Zo bleek dat heel wat innovaties niet waren afgestemd op de noden van die eindgebruikers. Daarom kiest CIDSS.BE voor een ‘government new style’ met bijzondere aandacht voor maatschappelijk duurzaam ondernemen (https://www.mvovlaanderen.be/wat-mvo). Deze term verwijst naar een proces waarbij niet enkel naar economische motieven gekeken wordt maar ook rekening wordt gehouden met milieu en sociale overwegingen en ultiem een positieve impact wil hebben op de maatschappij.

Het betrekken van de eindgebruiker is dan ook één van de drie hoofddoelstellingen van CIDSS.BE, via vraaggestuurde innovatie. Dit betekent dat de cluster in dialoog zal moeten treden met de verschillende eindgebruikers. Dit wil ze onder meer doen door:

- het organiseren van events waar vragen en voorstellen naar voor kunnen gebracht worden.
- het afnemen van enquêtes om waardevolle initiatieven te genereren
- campagnes te lanceren.
- werven van gebruikers in scholen, verenigingen,… .
- tijdens projecten burgers en gebruikers uit te nodigen op uiteenzettingen en demo's.

Daarnaast wil de Belgische veiligheidscluster ook streven naar een grotere interoperabiliteit tussen de first responders (onderling) en defensie (civiel-militaire interoperabiliteit). Dit speelt in op de wensen van de minister van Binnenlandse Zaken, Jan Jambon, die defensie als een onmisbare partner beschouwt in de veiligheidsketen voor wat betreft 'inland security'. De samenwerking moet concreet verder vorm krijgen door samen te trainen, samen te oefenen en samen op te leiden. Er zijn meerdere redenen om aan te nemen dat de knowhow en middelen van defensie een meerwaarde kan betekenen in het Belgische veiligheidsverhaal én specifiek voor interoperabiliteit:

- defensie is vragende partij voor technologische vernieuwing. Er wordt nu al volop gewerkt aan R&D en innovaties die ook bruikbaar zijn in de civiele veiligheid. Het zou jammer zijn dit onbenut te laten.
- de middelen van defensie zijn groter in vergelijking met die van de civiele veiligheid.
- defensie heeft al heel wat ervaring in het interoperabel maken van haar middelen en mensen, wat trouwens een vereiste is binnen de NAVO.

De derde doelstelling van CIDSS.BE bestaat erin om de Belgische knowhow in het domein van veiligheid (en defensie) te promoten op internationaal niveau. Dat kan door het actief samenbrengen van relevante actoren om contacten en kennis te delen op nationale en internationale fora. Het betekent ook samenwerkingen aangaan met andere clusters en andere internationale spelers. Op 28 november 2016 werd zo al een Belgisch-Nederlandse convenant afgesloten voor samenwerking op het vlak van Veiligheid en Innovatie. Partners van deze convenant zijn niet toevallig HSD en CIDSS.BE, naast twee Nederlandse innovatieregio's Twente Safety & Security en Dutch Institute Technology Safety & Security (DITSS). De doelstellingen betekenen nogmaals een duidelijke erkenning van de eindgebruiker als spil in het veiligheidsverhaal:

1. Denken en handelen over de veiligheidsketen versterken, zowel civiel als militair, inclusief de maatschappij als eindgebruiker.
2. Efficiënte besluitvorming in de veiligheidsketen versnellen en verbeteren.
3. Maatschappelijke inzet vergroten voor veiligheidsvraagstukken.
4. Anticiperend en voorspellend vermogen vergroten en de vertaling ervan.
5. Absorptievermogen van innovatieve oplossingen in de veiligheidsorganisatie en de maatschappij vergroten.

De voornaamste activiteit van CIDSS.BE wordt het ondersteunen van innovatie, van idee tot marktintroductie waarin volgende elementen van belang zijn:

- Het detecteren van actuele veiligheidsvraagstukken met aansluiting op andere domeinen (bv. smart cities) via onderzoek.
- Projecten hebben steeds als doel om zo concreet mogelijk een antwoord te bieden op een veiligheidsvraagstuk. Dit kan gebeuren via proeftuinen, fablabs en operationele fieldlabs.
- Internationale samenwerking via onder andere Europese programma's om ook van buitenaf middelen en kennis te importeren.
- Samenbrengen van actoren om contacten en kennis te delen op nationale en internationale fora. Een voorbeeld van zo'n forum is EFRIM (zie 3.1.4).
- Een samenwerking met de verschillende wetgevers in België is noodzakelijk. Het is nu al erg zichtbaar dat regel- en wetgeving de snelheid van de technologische ontwikkelingen niet kunnen volgen. Door de wetgevers te betrekken kan hierop ingespeeld worden.

De veiligheidsclusters in Nederland en België zijn veelbelovend en hebben de potentie om een motor voor interoperabiliteit te zijn, voorbij de first responders waarop in dit eindwerk de focus ligt. Los daarvan bieden ze een perspectief voor een dubbel rendement: maatschappelijk en economisch. Het maatschappelijk rendement is de kennisverrijking en innovatieve oplossingen voor veiligheidsvraagstukken. De economische meerwaarde wordt gegenereerd door een toename in jobs voor een stad of regio, een verhoging van de omzet en/of winst voor de bedrijven en het 'vermarkten' van ideeën voor de kennisinstellingen.

3.2.4 EU:EFRIM

EFRIM staat voor European First Responder Innovation Managers en is ruim drie jaar geleden boven de doopvont gehouden ergens in het Kortrijkse. Grondleggers zijn niet toevallig vertegenwoordigers van al eerder genoemde organisaties: Carl Daniels van JESIP (UK) , Elle de Jonge van Instituut voor Fysieke Veiligheid (IFV, Nederland) en Koen Depreytere (Infopol, België).

De hoofddoelstelling van EFRIM is om uit te groeien tot een expertennetwerk van first responders. Ze wil hulpverleners van de drie diensten samenbrengen om ervaringen en kennis te delen en gezamenlijke acties op te zetten in een internationale (Europese) context. Een Europees interoperabiliteitsplatform, zo je wil.

EFRIM verschuift de focus van nationale naar cross-border interoperabiliteit. De grondleggers van deze organisatie weten dat incidenten, crisissen en rampen geen rekening houden met nationale grenzen. Ze worden complexer van aard, ingegeven door steeds snellere technologische, politieke en maatschappelijke ontwikkelingen. Denk maar de impact van sociale media, cyber crime, klimaatverandering en terreurdreiging.

Sinds haar ontstaan zijn er al twee open bijeenkomsten (exchange of experts) geweest: Den Haag (juni 2015) en Manchester (februari 2016). Op deze bijeenkomsten was het enerzijds de bedoeling om de identiteit van EFRIM te bepalen en concrete topics te bespreken. Zo werd in Manchester een cross border onderwerp bij uitstek besproken, namelijk overstromingen. Hoe kunnen hulpdiensten beter samenwerken en elkaar versterken om de gevolgen van een overstroming te verwerken. En wat is hierbij de meerwaarde om internationaal samen te werken.

De noodzaak van dit laatste wordt onderschreven door het werkveld zelf. In september 2016 werden rond dit onderwerp minstens twee projecten rond 'flooding' bij het Europees R&D subsidieprogramma Horizon 2020 ingediend: RespondNET en DAREnet. RespondNet wil een pan Europees netwerk vormen voor het monitoren van research en het organiseren van oefeningen[5]. De focus ligt op de combinatie van natuurlijke dreigingen (overstromingen, stormen,..) en technische risico's (tekort aan middelen en mogelijkheden). Door analyse van R&D projecten en trainingen wil RespondNET een duidelijk visie bouwen rond wat hulpdiensten gezamenlijk nodig hebben, hoe dit te ontwikkelen en zo de kwaliteit van de hulpverlening te verbeteren.

DAREnet wil daarentegen een multidisciplinaire gemeenschap opbouwen, binnen een netwerk van civiele veiligheidsorganisaties en ondersteund door stakeholders zoals overheden, industrie en kennisinstellingen. Samen werken zij aan een transnationaal en interdisciplinair ecosysteem dat leidt tot synergiën en innovatie. De focus ligt in dit project ook op de gevolgen van overstromingen. Dit is meer bepaald in het gebied van de Donau, de laatste jaren geteisterd door een paar grote overstromingen. Het multidisciplinair netwerk ondersteunt hulpverleningsorganisaties die bezig zijn met overstromingen, in het verbreden en verdiepen van hun samenwerking op vlak onderzoek, ontwikkeling en innovatie. Aan het project nemen 14 partners uit 11 landen deel[6].

Niet zozeer het indienen van projecten als wel ideeën voortbrengen om projecten in te dienen is een van de doelstellingen van EFRIM. In de loop van de verschillende bijeenkomsten trok EFRIM daarom ook al andere vormende leden aan, die in de huidige stuurgroep zitten. Met vertegenwoordigers van de verschillende disciplines uit vier verschillende landen is nu het volgende doel om interoperabiliteit op de Europese agenda te zetten[7]. De ervaringen van de leden van EFRIM leren dat een top down benadering de meest efficiënte manier is om interoperabiliteit te promoten.

Mede dankzij dit onderzoek was het onderwerp voor de meest recente exchange of experts 'The State of Interoperability in Europe'. Deze bijeenkomst ging door op 5 en 6 april in Nootdorp, Nederland. Het continuüm dat in het volgende hoofdstuk aan bod komt, werd voorgesteld als verbredend voorbeeld naast dat van Safecom en JESIP. Ook de eerste resultaten van het onderzoek in België werden voorgesteld. Daarnaast kwamen onder andere ook nog volgende onderwerpen aan bod:

- Interoperability and the management of major incidents and disasters (Jean Paul Monet, brandweer, Frankrijk)
- Scottish interoperability training (Douglas Sterling, SMARTEU, Schotland)
- Semantic Interoperability (Bart Van Leeuwen, Netage en brandweer, Nederland)
- Interoperability Continuum DHS (Elle De Jonge, politie, Nederland)

[5] Organisaties uit negen Europese landen dienden deze aanvraag in: Oostenrijk, Tsjechië, Frankrijk, Duitsland, Nederland, Polen, Zweden en Groot Brittannië. Met Brandweerzone Centrum is er ook een Belgische partner.
[6] Duitsland, Oostenrijk, Slovakije, Hongarije, Kroatië, Servië, Roemenië, Bulgarije en Polen. Daarnaast ook twee partners uit landen die grenzen aan een land van het Donau-gebied: Frankrijk en België (Stad Geel, noodplanning).
[7] Leden van EFRIM op 13 december 2016: Home Office, UK; Centre for Applied Science and Technology (CAST), UK; Joint Emergency Services Interoperability Programme (JESIP), UK, Scottish Multi-Agency Resilience Training & Exercise Unit, UK; Deutschen Hochschule der Polizei, Duitsland; Vereinigung zur Förderung des Deutschen Brandschutzes (VFDB), Duitsland; Technische Hilfewerke (THW), Duitsland; Nationale Politie, Nederland; Instituut Fysieke Veiligheid (IFV), Nederland; Stad Geel, noodplanning, België.

- Interoperability in Italy (Davide Pozzi, brandweer, Italië)
- H2020 Secure Societies and interoperability (Laura Birkman, Ecorys, EU)

Er werd onder meer afgesproken om interoperabiliteit op de Europese agenda te krijgen. Dit zal de komende maanden via twee sporen gebeuren: enerzijds zal de vragenlijst van dit onderzoek worden vertaald en eventueel aangepast om ook in andere Europese lidstaten te gaan peilen naar hun 'state of interoperability'. De auteur van dit eindwerk zal hiervoor samenwerken met Michiel Poppink van EFRIM/IFV en Sergio Figueiras van de Universiteit van Lissabon. Daarnaast zal EFRIM via DG HOME trachten toegang te vinden tot de Europese beleidsmakers. In die zin is al afgesproken dat ze de idee van interoperabiliteit op Europees niveau mogen kopen pitchen in Talinn, tijdens het voorzitterschap van Estland.

3.2.5 Naar een interoperabiliteitscontinuüm voor België

De keuze voor bovenstaande internationale voorbeelden is niet toevallig. Dit betekent echter niet dat in andere landen ook niet gewerkt wordt aan interoperabiliteit. In 3.2.4 werd verwezen naar de sprekers uit Frankrijk en Italië, waar men ook werkt rond interoperabiliteit. Dit gebeurt echter (nog) niet op eenzelfde gestructureerde en geïntegreerde manier als in pakweg het Verenigd Koninkrijk of de VS en Canada.

Interoperabiliteit in België: uit het onderzoek blijkt (cf. infra) dat er al een aantal goede voorbeelden te vinden. Maar hoe verhouden die zich tot de buitenlandse voorbeelden? Hoe structureel zijn ze? Welke stappen in samenwerking kunnen er nog gezet worden? En verder ook nog: waar staan we in België en hoe kunnen we de samenwerking verbeteren? De voorbeelden uit de vorige hoofdstukken leren dat er heel wat paralellen zijn tussen de voorbeelden van de VS, UK en Nederland. Deze bevestigen ook dat in België de noodzaak bestaat naar meer interoperabiliteit, zonder dat deze term wordt gebruikt.

De internationale voorbeelden gaven de voorzet om ook voor België een model te ontwikkelen dat enerzijds aangepast is aan de organisationele context van het land maar tegelijk ook voldoende afgestemd is om voorbereid te zijn op cross border Interoperability.

Uit de voorbeelden van 3.1 wordt een interoperabiliteitscontinuüm opgebouwd in vier fases met 8 indicatoren. De mate van interoperabiliteit wordt gemeten aan de hand van het besluitvormingsproces, het bestaan van standard operating procedures (SOP), de manier van trainen en opleiden, het beheer en ontwikkelen van technologie, het gebruik van technologie, in hoeverre de organisatie lerend is en zich ontwikkelt, de mate waarin informatie gedeeld wordt en in hoeverre interoperabiliteit toegepast wordt in incidentbestrijding (gebruik). Dit geeft volgend beeld:

Het overzichtsschema 'interoperabiliteitscontinuüm' wordt toegevoegd als bijlage 1 (Nederlands) en als bijlage 2 (Engels).

FASE 1: Er worden geen afspraken gemaakt tussen hulpdiensten

1.1 Besluitvorming & framework

Diensten werken onafhankelijke van elkaar.

1.2 Standard Operating Procedures (SOP)

Er zijn enkel intradisciplinaire actiefiches en SOP's

1.3 Training & Opleiding

Er wordt enkel monodisciplinair getraind. Het opleidingsaanbod is ook monodisciplinair.

1.4 Technologieontwikkeling

Hulpdiensten kopen onafhankelijk van elkaar technologie volledig afhankelijk van het aanbod op de markt.

1.5 Gebruik & beheer van technologie

volledig binnen de eigen hulpdienst.

1.6 Lerende organisatie & organisatieontwikkeling

Incidenten en oefeningen worden geëvalueerd. Werk- en verbeterpunten worden benoemd maar niet verwerkt.

1.7 Informatiedeling

Informatie met andere diensten wordt enkel gedeeld wanneer dit strikt noodzakelijk is of functioneel.

1.8 Gebruik

samenwerking met andere hulpdiensten is beperkt tot geplande evenementen.

FASE 2: Er is informele coördinatie tussen hulpdiensten

2.1 Besluitvorming & framework

Hulpdiensten werken informeel samen op bepaalde vlakken. De samenwerking is onregelmatig. Organisatieprocessen worden sporadisch op elkaar afgestemd. Indien nodig worden plannen ad hoc gekoppeld.

2.2 SOP

Voor geplande evenementen zijn er gedeelde SOP's en/of actiefiches.

2.3 Training en opleiding

Er zijn sporadische voorbeelden van gezamenlijke trainingen en/of opleidingen. Dit is ad hoc van aard.

2.4 Technologieontwikkeling

Soms wordt technologie samen aangekocht op een aanbodgestuurde markt.

2.5 Gebruik & beheer van technologie

Informele afspraken over gedeelde technologie

2.6 Lerende organisatie & organisatieontwikkeling

Incidenten en oefeningen worden geëvalueerd en verbeterpunten worden in de organisatie verwerkt.

2.7 Informatiedeling

Informatie wordt specifiek gedeeld op vooraf bepaalde gebieden en functies. Het veld waarbinnen informatie gedeeld wordt is strikt afgebakend.

2.8 Gebruik

Bij bepaalde lokale incidenten en interventies weten huldiensten wat ze van elkaar kunnen verwachten. Hier gaat al dan niet overleg aan vooraf.

FASE 3: Hulpdiensten werken formeel samen

3.1 Besluitvorming & framework

Er bestaat een gestructureerde multidisciplinaire samenwerking. Hierbij worden niet alleen processen gezamenlijk opgesteld maar worden ook plannen gedeeld.

3.2 SOP

De hulpdiensten hebben gezamenlijk SOP's opgesteld voor de meeste interventies die een multidisciplinaire aanpak vergen.

3.3 Training en opleiding

Er is een strategie bepaald voor gezamenlijke trainingen en/of opleidingen. Deze is algemeen aanvaard en de noodzaak ervan wordt erkend door de verschillende hulpdiensten.

3.4 Technologieontwikkeling

Er wordt overlegd met bedrijven en kennisinstellingen voor specifieke technologie of gerichte technologieontwikkeling. In deze fase verschuift de focus van aanbod- naar vraaggestuurd.

3.5 Gebruik & beheer van technologie

Wanneer het mogelijk is en waar het relevant is wordt technologie structureel samen aangekocht. Er worden multidisciplinaire teams gevormd om deze technologie samen te beheren.

3.6 Lerende organisatie & organisatieontwikkeling

Lessons learned worden volgens een gedragen strategie structureel omgezet in de lerende organisatie. De strategie is niet alleen gekend door de hulpdiensten maar de werkwijze is algemeen aanvaard.

3.7 Informatiedeling

Informatiedeling gebeurt over een breed scala van werkingsgebieden en functies. Er bestaat een groot vertrouwen tussen de verschillende partners.

3.8 Gebruik

Er bestaat minstens een provinciaal of federaal systeem voor het gezamenlijk management van incidenten, ongeacht hun grootte.

FASE 4: Hulpdiensten maken deel uit van een interoperabel netwerk

4.1 Besluitvorming & framework

Hulpdiensten kunnen beroep doen op een interoperabiliteitsdoctrine als framework voor doorgedreven samenwerking. Dit zorgt voor een zelfregulerend en dynamisch netwerk van hulpverleningsorganisaties.

4.2 SOP

Er zijn SOP's opgesteld voor alle interventies die een multidisciplinaire aanpak vragen. De SOP's zijn opgesteld op provinciaal of federaal niveau.

4.3 Training & opleiding

Trainingen en opleidingen worden getoetst aan provinciale of nationale trainings- en opleidingsprogramma's.

4.4 Technologieontwikkeling

Hulpdiensten zijn vertegenwoordigd in een veiligheidscluster waardoor technologie vraaggestuurd en dus gericht wordt ontwikkeld op maat van de eindgebruiker.

4.5 Gebruik & beheer van technologie

Technologie is gestandaardiseerd op provinciaal of nationaal niveau. Beheer gebeurt gezamenlijk binnen een netwerk.

4.6 Lerende organisatie & organisatieontwikkeling

Er is een nationale strategie en gestandaardiseerde werkwijze om lessons learned om te zetten in organisatieontwikkeling.

4.7 Informatiedeling

Alle beschikbare en relevante informatie wordt actief en passief gedeeld. Hiermee wordt bedoeld dat deze toegankelijk is.

4.8 Gebruik

Hulpdiensten zijn interoperabel in hun dagelijkse werking.

4. Onderzoek

Uit de literatuur en de voorbeelden uit het buitenland werd een Interoperabiliteitscontinuüm gedestilleerd waarin terminologie en context werden aangepast aan het veiligheidslandschap van België. Dit levert een continuüm op met zeven dimensies. Via onderzoek moet vervolgens bepaald worden waar we in ons land op elke dimensie op dit ogenblik staan ('The State of Interoperability in Belgium'). Daarnaast is het de bedoeling om enerzijds de belangrijkste hinderpalen van interoperabiliteit te gaan identificeren en anderzijds op zoek te gaan naar manieren om interoperabiliteit te bevorderen.

De onderzoeksmethode die hiervoor het meest geschikt is, is het kwantitatief onderzoek via survey. Dezelfde methode werd gebruikt door Safecom (2006) in de Verenigde Staten (*National Interoperability Baseline Assessment*) en door Skills for Justice (2013 en 2014) in het Verenigd Koninkrijk (*JESIP Emergency Services Workforce Survey)* om enerzijds een nulmeting te doen naar interoperabiliteit en anderzijds om na te gaan waar op moest ingezet worden om interoperabiliteit te vergroten.

4.1 Populatie

De focus van dit eindwerk ligt in de eerst plaats op brandweer, politie en de dringende geneeskundige hulpverlening zonder de andere partners binnen noodplanning te vergeten: defensie, civiele bescherming, ambtenaren noodplanning, crisiscentrum,… Kortom de disciplines uit het KB betreffende de nood- en interventieplannen.

Om al deze actoren te bereiken werd gekozen om deze enquête te verspreiden in elke Vlaamse provincie via de maillijsten die de respectievelijke Federale Diensten van de gouverneur gebruiken bij correspondentie aangaande noodplanning. De beperking tot de Vlaamse provincies is praktisch en tijdbesparend van aard.

4.1.1 Respons

De enquête werd uitgestuurd op 28 januari 2017. De respondenten kregen 1 maand tijd om de vragenlijst in te vullen. Deze werd afgesloten op 6 maart 2017. Er werden in totaal 126 vragenlijsten ingevuld[8]. Er werd beroep gedaan op de e-maillijsten die in de zes Vlaamse provincies worden gebruikt door de respectievelijke federale diensten van de gouverneur inzake noodplanning. Dit heeft als gevolg dat voor wat betreft brandweer, politie, civiele bescherming en defensie voornamelijk hogere officieren werden bevraagd en geen operationeel personeel.

Alle antwoorden worden samengevat toegevoegd als bijlage 3.
De data werd daarnaast ook omgezet in tabellen zowel in absolute getallen (bijlage 4) als in percentages (bijlage 5). Dit laat toe om de gegevens per discipline te analyseren.
De ambtenaren noodplanning zijn het best vertegenwoordigd bij de respondenten met 57 vragenlijsten. Dit is 45,6% van de respons. De politiediensten vulden 24 enquêtes in, oftewel

[8] Na afsluiting van de vragenlijst werd nog 1 enquête ingestuurd. Deze is opgenomen in de samenvatting als bijlage 3 maar werd niet verwerkt in de resultaten.

19,2%. Brandweerzones vormen de derde groep met 20 vragenlijsten, goed voor 16% van de respons. Civiele Bescherming en defensie zijn samen goed voor 3% van de respons (4 vragenlijsten). Tot slot werd de enquête ook nog 6 keer ingevuld door mensen die niet tot bovenstaande organisaties behoren (5%). Het gaat hier onder meer over mensen van Crisiscentrum, Hulpcentrum 112/100,… Dit heeft een belangrijke consequentie voor de validiteit van de analyse. Terwijl er meer dan voldoende respons was voor brandweer, politie, ambtenaren noodplanning en medische discipline, kunnen er geen valide uitspraken gedaan worden voor defensie, civiele bescherming en de restcategorie. Deze resultaten worden dan ook louter als beschrijvend beschouwd. Dit neemt niet weg dat deze categorieën enkele interessante insteken gaven.

Zoals de grafiek hieronder toont kwamen de meeste antwoorden uit de provincie Antwerpen (55%). Limburg en Vlaams Brabant blijven enigszins ondervertegenwoordigd met beiden 9% van de respondenten.

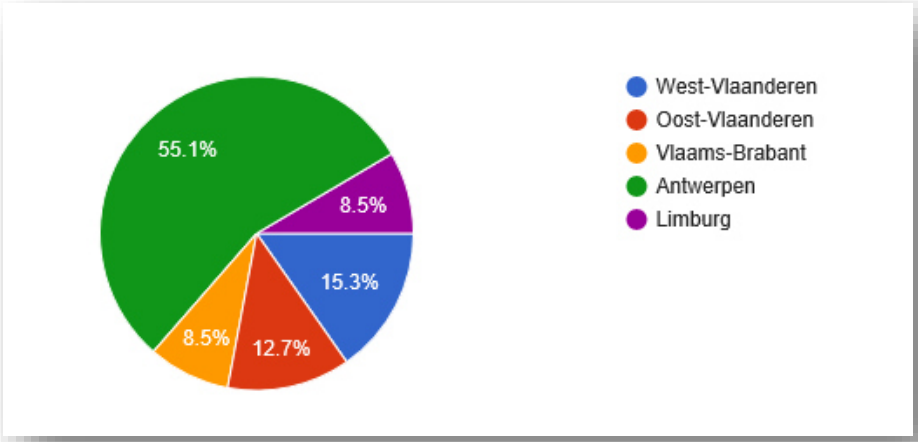

Figuur 11 respons per provincie (N=126)

4.1.2 Ervaring

Interessant om vast te stellen is het verschil in ervaring tussen de verschillende respondentencategorieën. Dit uit zich op twee verschillende manieren: het aantal jaren dat de job uitgeoefend wordt en het aantal multidisciplinaire incidenten waaraan deelgenomen is.

De meest ervaren respondentengroepen waren die van de politie (gemiddeld 20,62 jaar in de job) en de categorie civiele bescherming/defensie (gemiddeld 21,2 jaar). De brandweerrespondenten oefenden hun job gemiddeld 17, 75 jaar uit, gevolgd door de medische discipline met 11,35 jaar. De ambtenaren noodplanning, respondenten van de federale diensten van de gouverneur en het Crisiscentrum waren het minst lang in hun job met respectievelijk 10,01 en 10,08 jaar op de teller.

Vertaald naar operationele ervaring (aantal multidisciplinaire incidenten) ziet het beeld er gelijkaardig uit en dat hoeft niet te verbazen. Van Civiele bescherming/defensie maakten 60% van de respondenten al meer dan 50 incidenten mee. Bij brandweer en medische discipline daalt dit aandeel naar respectievelijk 30% en 29%. De politie geeft enigszins een vertekend

beeld als vergeleken wordt met het aantal jaren ervaring. Ondanks het meeste jaren in de job volgenden 88% van de politierespondenten minder dan 50 multidisciplinaire incidenten. Bij een relatief jonge functie als de ambtenaren noodplanning stijgt dit percentage nog verder tot 97%. Ook in de restcategorie heeft de overgrote meerderheid minder dan 50 incidenten opgevolgd (83%).

4.2 Analyse over de dimensies van het interoperabiliteitscontinuüm

Het doel van de analyse is tweevoudig. In de eerste plaats biedt het de mogelijkheid om te kijken waar de hulpdiensten zich bevinden op de verschillende dimensies van het interoperabiliteitscontinuüm. Dit geldt dan meteen als nulmeting voor interoperabiliteit in België. Samen met de input van de respondenten vormt dit anderzijds de basis voor een aantal aanbevelingen om de samenwerking tussen hulpdiensten in ons land te verbeteren.

4.2.1 Framework en besluitvorming

INTEROPERABILITEIT CONTINUUM	**Fase 1** *Geen afspraken*	**Fase 2** *Informele coördinatie*	**Fase 3** *Formeel & gezamenlijk*	**Fase 4** *Interoperabel netwerk*
FRAMEWORK BESLUITVORMING	1.1 Monodisciplinair Diensten werken onafhankelijk van elkaar	2.1 Informele samenwerking op onregelmatige basis. Processen worden sporadisch afgestemd. Plannen worden ad hoc gekoppeld.	3.1 Gestructureerde multidisciplinaire samenwerking waarbij plannen worden gedeeld en processen gezamenlijk worden opgesteld.	4.1 Er is een Interoperabiliteitsdoctrine als framework voor interoperabiliteit. Dit zorgt voor een zelforganiserend en dynamisch netwerk.

'Elkaar kennen' wordt regelmatig binnen de multidisciplinaire incidentbestrijding naar voor gebracht als de voorwaarde om goed te kunnen samenwerken. Ook in de antwoorden kwam dit een aantal keer naar voor. Daarom was het interessant om te peilen naar de mate waarin de verschillende disciplines elkaar zagen buiten de incidentbestrijding.

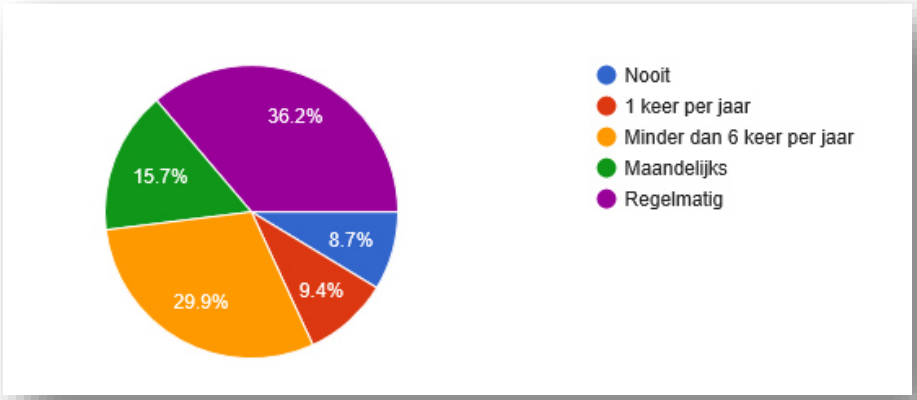

Figuur 12 aantal contacten met andere D's buiten interventie en oefeningen (N=126)

Deze grafiek lijkt inderdaad aan te geven dat het nog wel meevalt met 'elkaar te kennen'. De meerderheid van de respondenten (52%) ziet leden van de andere disciplines minstens 1 keer per maand. Slechts 18% ziet elkaar ten hoogste 1 keer per jaar.

Wanneer deze gegevens verder worden geanalyseerd per discipline valt meteen op dat het aantal contacten met andere hulpdiensten daalt onder de 50% voor brandweer en de geneeskundige hulpverleners tot. 36.9% van de brandweerrespondenten zien anderen

minstens maandelijks. Voor de medische discipline is dat 42.9%. Dit staat in schril contrast met civiele bescherming en defensie (100%).

Maar elkaar kennen is één ding. Om interoperabel samen te werken is een meer formele basis nodig, een framework waar gedeelde procedures en processen kunnen uit voortkomen. Een model dat toelaat samen beslissingen te nemen zowel tijdens interventies als in dagelijkse samenwerking. Deze visie wordt gevolgd door 95% van de respondenten. Niemand gaf aan 'helemaal niet akkoord' te zijn. Dit model lijkt de meeste meerwaarde te hebben wanneer dit voor het hele land hetzelfde zou zijn. Vandaar werd in de vragenlijst gesteld dat dit generiek model vanuit de federale overheid moet worden verspreid. Voor deze stelling was er iets minder overeenstemming maar toch gingen nog steeds 78% van de respondenten akkoord. Bij de 12% respondenten die hier niet mee akkoord gingen werden volgende redenen onder andere aangehaald:

- Zelfs binnen dezelfde discipline (politie) zijn er te veel verschillen om nationaal te bepalen wat het beste werkt voor een korps.
- Het model kan evenzeer werkbaar zijn op een kleinere schaal.
- Uniform nationaal model niet altijd te verzoenen met lokale behoeften.
- Beter van onder uit naar boven werken: eerst regionaal of provinciaal en dan pas federaal.

4.2.2 Standard Operating Procedures

INTEROPERABILITEIT CONTINUUM	**Fase 1** *Geen afspraken*	**Fase 2** *Informele coördinatie*	**Fase 3** *Formeel & gezamenlijk*	**Fase 4** *Interoperabel netwerk*
STANDARD OPERATING PROCEDURES	*1.2* Intra disciplinaire SOP's, actiefiches en procedures	*2.2* Gedeelde SOP's, actiefiches en procedures voor geplande evenementen	*3.2* Gedeelde SOP's voor de meeste (multi)disciplinaire interventies (lokaal)	*4.2* Geïntegreerde SOP's op provinciaal / federaal niveau

Welke gezamenlijke afspraken in de vorm van procedures, actiefiches of standard operating procedures (SOP) kenmerken onze hulpdiensten?

De helft van de respondenten geeft aan op zijn minst informele afspraken en procedures te hebben met minstens één andere discipline. Voor Brandweer (65%) en politie (54%) geldt dit het meest. Voor de geneeskundige hulpverleners (14%) en D4 (25%) het minst. Voor evenementen stijgt het aantal gezamenlijke SOPs naar 52%. Ook hier valt op dat brandweer en politiediensten hierin het voortouw nemen met respectievelijk 60% en 58%.

Een eveneens opvallende vaststelling is dat 32% van de respondenten multidisciplinaire en formele afspraken heeft gemaakt voor incidenten. Ook hier een groter aandeel voor brandweer (45%) en politie (46%) maar minder dan civiele bescherming en defensie (50%).

Toch is het duidelijk dat er op het vlak van formele afspraken nog een hele weg is af te leggen. Zo geeft 42% van de respondenten aan enkel actiefiches en afspraken te hebben binnen de eigen discipline. Opvallend is dat dit geldt voor 93% van medische discipline en 58% van de politiediensten. Aan de andere kant van dit spectrum heeft slechts 22% multidisciplinaire en formele afspraken op bovenlokaal niveau. Dit geldt des te meer in de

categorie waarin de respondenten van de federale diensten van de gouverneur en het Crisiscentrum zijn vertegenwoordigd (83%) en voor D4 (50%). Het gaat onder meer over regionale en nationale BNIP's (Bos en Heide), actiefiches rond terreur, afsprakenregeling 'Reddingen aan de Belgische Kust,…

In de open vraag die luidde 'heeft jouw organisatie nood aan andere SOPs' kwamen heel wat interessante suggesties aan bod. Bovendien was het heel duidelijk dat er nood was aan formele en gezamenlijke afspraken rond een breed scala aan onderwerpen:

- Een grote meerwaarde om vlot uit de chaotische fase van een incident te komen.
- Afspraken voor kleinere interventies.
- Nood aan gedeelde processen.
- Afspraken i.v.m. aanrijroutes en circulatie.
- Simpele actiefiches ter aanvulling van de ANIPs en BNIPs.
- Afspraken rond terugkoppeling van incidenten aan HC112.

Toch zijn ook hier nog een aantal hindernissen waarvoor aandacht moet zijn. Zo zijn verschillen in organisatiecultuur en organisatiestructuur geïdentificeerd als belangrijkste oorzaken om geen gezamenlijke SOP's op te stellen. Organisatiecultuur wordt daarbij in 66% van de gevallen genoemd. Voor de medische discipline is dat zelfs 93% en voor politie toch ook een duidelijke 71%. Ook organisatiestructuur staat voor de helft van de respondenten in de weg. Opvallend zijn de hoge scores voor brandweer (60%) en politie (54%). Een derde reden die aangehaald wordt is het gebrek aan kennis van de andere disciplines (47%). Voor de restcategorie (83%), D4 (75%) en politie (50%) geldt dit significant meer dan voor de totale populatie.

Het gebruik van andere terminologie, symbolen en afkortingen (17%), (inter)persoonlijke redenen (16%) en het gebrek aan relevantie om SOPs op te stellen (6%) worden veel minder aangeduid als mogelijke hinderpalen.

Het dient nog wel gezegd dat 26% van de respondenten nog uiteenlopende andere redenen aanhaalden om geen gezamenlijke SOPs op te stellen, zoals bijvoorbeeld:

- Tijdgebrek en te hoge werklast
- Afschermen van eigen gegevens (beroepsgeheim, privacy, geheim van onderzoek,…)
- Asymmetrische geografische organisatie van de verschillende hulpdiensten
- …

4.2.3 Training en opleiding

INTEROPERABILITEIT CONTINUUM	**Fase 1** *Geen afspraken*	**Fase 2** *Informele coördinatie*	**Fase 3** *Formeel & gezamenlijk*	**Fase 4** *Interoperabel netwerk*
TRAINING OPLEIDING	*1.3* Monodisciplinair	*2.3* Sporadische gezamenlijke trainingen en/of opleidingen. Zonder planning.	*3.2* Er is een strategie voor gezamenlijke trainingen die aanvaard wordt door de verschillende disciplines. Er is een strategie voor gezamenlijke opleidingen waarvan de noodzaak erkend wordt door de verschillende disciplines	*4.3* Er bestaan provinciale / nationale multidisciplinaire trainings- en opleidingsprogramma's

<u>Oefenen en trainen</u>
Samen trainen, samen opleidingen volgen is in dit werk een belangrijke indicator van de mate waarin de verschillende hulpdiensten met elkaar kunnen samenwerken.

Onderstaande figuur geeft een momentopname van het aantal keer dat er in België per jaar wordt geoefend op een multidisciplinaire manier.

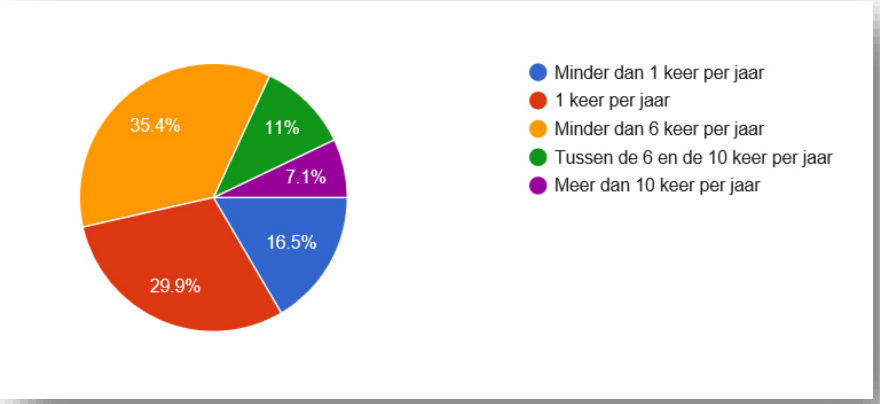

Figuur 13 aantal multidisciplinaire oefeningen per jaar (N=126)

Opvallend is de vaststelling dat ruim 46% van de respondenten aangeeft ten hoogste 1 keer per jaar te oefenen met andere disciplines. Problematisch zijn zelfs de 16% die minder dan 1 keer per jaar oefenen. Positief kan ook gesteld worden dat ruim 53% meer dan eens per jaar oefent.

Wanneer we kijken naar het beeld per discipline, valt op dat brandweer (20%), D4 (40%) en de restcategorie (33%) het meest aangaven meer dan 10 keer per jaar te trainen. Aan de andere kant zijn het de ambtenaren noodplanning die opvallend genoeg het minst oefenen. 67% van hen oefent hoogstens 1 keer per jaar.

De brandweer is de favoriete oefenpartner voor ruim 39% van de respondenten gevolgd door politie (24%), medische discipline (20%). Discipline 5 uit de noodplanning, met name communicatie en informatie werd opvallend genoeg ook in 9% van de gevallen genoemd. Significant lage scores zijn er voor civiele bescherming en defensie (5%) en ambtenaren noodplanning (2%). Vooral die laatste score stemt tot nadenken, gezien de centrale rol van de ambtenaar noodplanning in het oefenbeleid via de respectievelijke veiligheidscellen.

Wanneer de omgekeerde vraag wordt gesteld, ter controle, geeft dit de volgende inzichten: civiele bescherming en defensie worden benoemd als organisaties waarmee het minste wordt geoefend (41%). D5 wordt in 21% van de gevallen genoemd, gevolgd door politie (11%) en brandweer (2%).

In het oog springt meteen dat 25% aangeeft het minst te trainen met de dringende geneeskundige hulpverlening. Dit lijkt enigszins in tegenstelling met het voorgaande. Eveneens opvallend is dat de ambtenaren noodplanning geen enkele keer werden vernoemd. Zowel voor het resultaat van de medische discipline als die van de ambtenaren noodplanning is er niet meteen een verklaring te geven.

Samen oefenen en/of trainen wordt zonder uitzondering door alle respondenten als belangrijk beschouwd. Toch zijn niet alle oefenvormen even efficiënt om de samenwerking tussen de hulpdiensten te bevorderen:

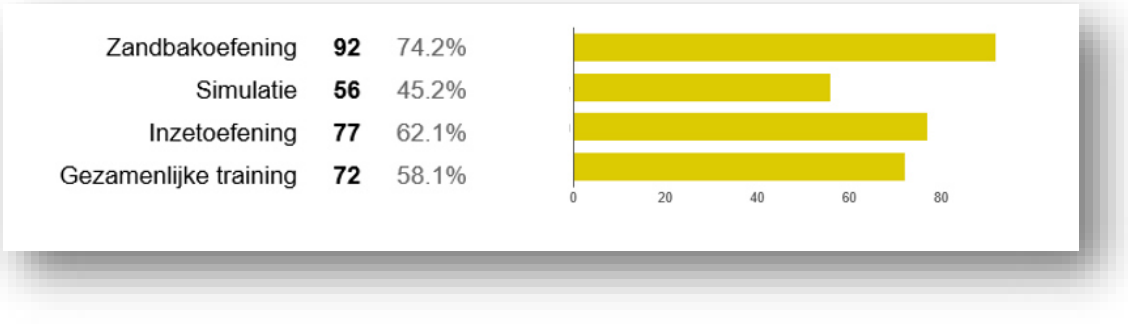

Figuur 14 welke soort oefening bevordert samenwerking (N=124)

Uit de relatief hoge cijfers in combinatie met de gemaakte opmerkingen kan besloten worden dat de soort oefening minder belangrijk is. Het feit dat men samen oefent is belangrijker dan het type oefening. Dat neemt niet weg dat de simulatie als oefening, misschien onbekend, het minste wordt geprefereerd. In de opmerkingen kwam een aantal keer naar voor dat grote inzetoefeningen hun nut veelal voorbijgaan: "Tijdens inzetoefeningen is het meer 'overleven' en meer gericht op het zich handhaven binnen de eigen discipline. Het multi-aspect is vaak beperkt tot enkele sleutelfiguren zoals de DIR-CP-OPS, voorzitter GCC en dergelijke." De voorkeur naar kleine gerichte oefeningen en trainingen komt duidelijk naar voor. Naar de redenen hiervoor werd niet gepeild.

<u>Opleiding</u>

Samen trainen en samen oefenen is één aspect in de deze dimensie. Even belangrijk is het educatieve aspect: samen opleiden. Uit de bevraging blijkt dat dit in ons land in grote mate onontgonnen terrein is. Er lijkt maar één opleiding te zijn waarin zowel scope, inhoud als doelgroep echt multidisciplinair zijn. Het gaat om het Postgraduaat Rampenmanagement van Campus Vesta. Deze opleiding is bovendien ook goed gekend (57 respondenten). Opvallend is dat één specifieke module van deze opleiding maar liefst 11 keer werd vernoemd. Dit is geen toeval.

Andere opleidingen die door de respondenten werden vernoemd, kunnen wel multidisciplinair zijn van aard maar hebben een te beperkte scope of doelgroep (op dit ogenblik) om interoperabiliteit te kunnen vergoten. Het gaat onder meer over het Getuigschrift Rampenmanagement. Slachtoffergerichte Benadering van de KU Leuven (5 keer vernoemd), De opleiding van WOBRA vzw aan de Campus POV in West-Vlaanderen (4 keer vernoemd) en de opleiding ambtenaar noodplanning aan het PIVO in Vlaams-Brabant (4 keer vernoemd). Ook aan de andere kant van de taalgrens werd een opleiding vermeld, namelijk die van de Universiteit van Luik, PlaniCom. Ook deze opleiding is multidisciplinair van opzet maar richt zich enkel tot bestuurlijke diensten.

Dat doet besluiten dat het aanbod aan gezamenlijke opleidingen voor onze hulpdiensten beperkt is, hoewel daar vraag naar en nood aan is. Want indien er multidisciplinaire opleiding zouden georganiseerd zouden worden, zou een meerderheid van de respondenten hierin interesse hebben.

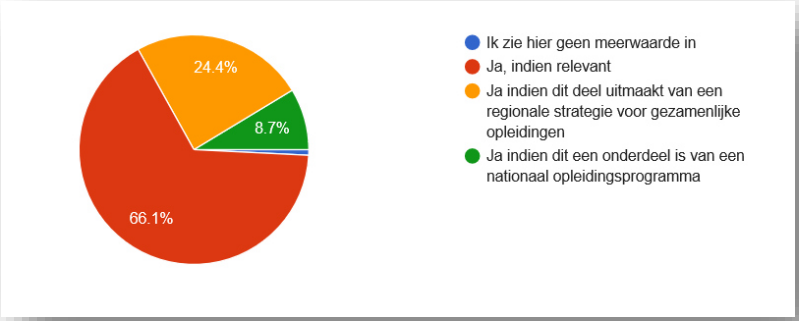

Figuur 15 interesse in multidisciplinaire opleidingen (n=126)

In het kader van interoperabiliteit is het van belang dat de verschillende opleidingen ongeacht de plaats eenzelfde strategie of programma volgen. Vandaar konden respondenten ook aangeven dat gezamenlijke opleidingen deel moesten uitmaken van een regionale strategie of een nationaal opleidingsprogramma. Slechts een kleine 9 % vindt dat gezamenlijke opleidingen deel moeten uitmaken van een nationaal opleidingsprogramma. Daarentegen ziet een kwart van de hulpverleners een meerwaarde in het ontwikkelen van een regionale strategie voor multidisciplinaire opleidingen.

Er werd tot slot ook gepeild naar de specifieke onderwerpen die in zo'n gezamenlijke opleiding aan bod zouden moeten komen, van belangrijk naar minder belangrijk:

- Motorkapoverleg – 72%
- Dir CP-OPS – 70%
  Gestandaardiseerd gebruik van (communicatie)technologie – 70%
- Opstellen van gezamenlijke SOPs – 67%
- Uitwerken van een gezamenlijk trainingsprogramma – 51%
- Gezamenlijke aankoop, gebruik en beheer van (communicatie)technologie – 31%
- Andere onderwerpen (13%)

4.2.4 Technologie

INTEROPERABILITEIT CONTINUUM		**Fase 1** *Geen afspraken*	**Fase 2** *Informele coördinatie*	**Fase 3** *Formeel & gezamenlijk*	**Fase 4** *Interoperabel netwerk*
TECHNOLOGIE	**ONTWIKKELING**	*1.4* Volledig aanbodgestuurd	*2.4* Sporadische voorbeelden van samenaankoop op een aanbodgestuurde markt.	*3.4* Er is overleg met bedrijven en/kennisinstellingen voor gerichte technologieontwikkeling.	*4.4* Via veiligheidsclusters gebeurt technologieontwikkeling (volledig) vraaggestuurd
	GEBRUIK BEHEER	*1.5* Monodisciplinair	*2.5* Informele afspraken over gedeelde technologie	*3.5* Technologie wordt structureel samen aangekocht wanneer dit relevant is en gezamenlijk beheerd.	*4.5* Gestandaardiseerd en gedeeld (beheer)

Het gezamenlijk gebruik en beheer van technologie impliceert het delen van processen en bepaalde standaarden. Uit 4.2.1 bleek al dat het delen van processen tussen verschillende hulpdiensten het informele karakter zelden overstijgt. Het gebruik van multidisciplinaire standaarden is nog maar amper ingeburgerd. ICMS werd een aantal keer vermeld maar dit is dan nog eerder een managementsysteem dan wel een standaard.

Het is dan ook weinig verrassend dat 77% van hulpdiensten nog nooit materialen aankocht samen met een andere discipline.

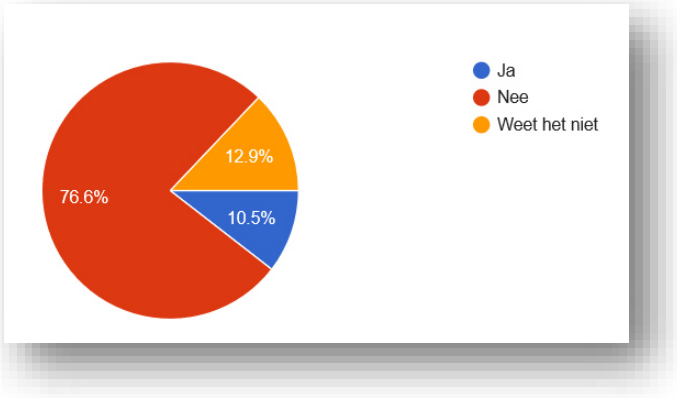

Figuur 16 technologie aankopen met een andere discipline (N=124)

Bij de 10% waar al samen-aankopen gebeurde gaat het onder meer over radiocommunicatie, materialen voor een gezamenlijk crisiscentrum, drones en in één geval een Turbojet in samenwerking met BASF. Bij slechts één van de respondenten gebeurt het beheer in een multidisciplinaire werkgroep. Voor het overig wordt de samen aangekochte technologie steeds door één van de deelnemende organisaties beheerd.

Veiligheidscluster

Daarnaast was het de bedoeling om te peilen hoe de hulpdiensten zich op de technologiemarkt begeven. Vooreerst werd er gepeild naar de mate waarin de verschillende hulpdiensten al in overleg gingen met een bedrijf om technologie aan te passen aan de specifieke noden van de organisatie. 29% van de respondenten deed dit al. Opvallend is dat brandweer (53%) en politie (42%) dit veel meer doen dan de anderen. Omgekeerd is het zo dat 82% van de ambtenaren noodplanning nog nooit met een bedrijf in overleg gingen. Voor de medische discipline ligt dit cijfer ook hoog: 64%.

Kennisinstellingen zoals bijvoorbeeld VITO en IMEC hebben heel wat expertise in technologie die ook nuttig kan zijn voor de hulpdiensten. Daarom was het verrassend dat 65% nog met kennisinstellingen zijn gaan praten. Opnieuw zijn de ambtenaren noodplanning (85%) en de medische discipline (86%) niet vertrouwd met kennisinstellingen. Ook bij de politiediensten werd in 54% van de gevallen nog niet gepraat met kennisinstellingen.

Maar is er wel een nood om samen technologie te gaan ontwikkelen, al dan niet als onderdeel van een veiligheidscluster? Om dit te bevragen, werden er een aantal stellingen voorgelegd. Deze maken ten eerste duidelijk dat het probleem er niet zozeer in ligt dat de technologie die vandaag wordt aangekocht niet voldoende beantwoordt aan de noden van de organisatie. Dit blijkt uit het feit dat ongeveer de helft van de respondenten het met deze stelling eens was. Waar de verschillende disciplines wel vraag naar hebben, is het samen naar de markt stappen voor het aankopen van technologie. In Nederland wordt dit al eens omschreven als de “één overheid” gedachte. Het grote voordeel is hetzelfde als bij alle andere vormen van samen aankopen, namelijk betere voorwaarden krijgen. Ruim 95% gaat in meerdere of mindere mate akkoord om samen met andere disciplines de markt op te gaan.

Een veiligheidscluster is een relatief nieuw begrip in het Belgische veiligheidslandschap. Met CIDSS.BE zal dit mogelijk vrij snel veranderen. Maar hoe staan de verschillende actoren uit de bevraging hier tegenover? Een veiligheidscluster als concept om te gaan experimenteren met innovatieve oplossingen voor veiligheidskwesties kan op heel wat bijval rekenen. Ruim 83% ziet dit in meerdere of mindere mate zitten. Ook om technologie op maat te gaan ontwikkelen is een veiligheidscluster een interessant concept. 85% van de respondenten gaan hiermee akkoord.

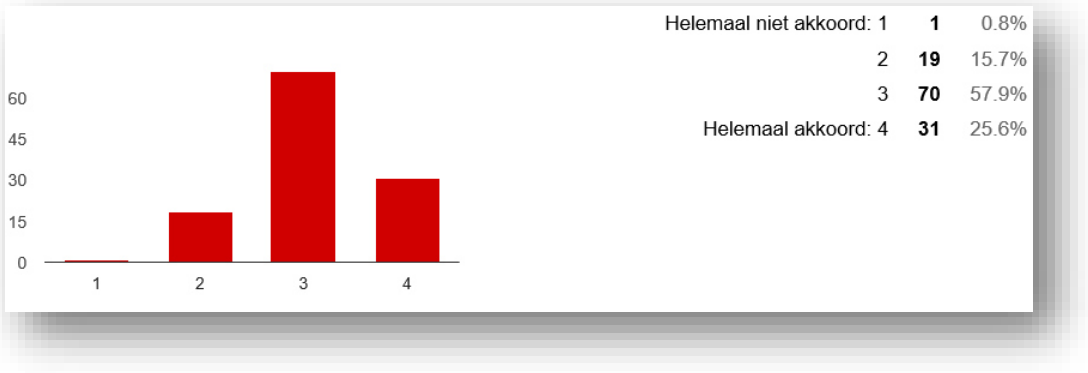

Figuur 17 veiligheidscluster als concept voor innovatieve veiligheidsoplossingen (N=121)

In functie van interoperabiliteit en schaalvergroting zou het interessant kunnen zijn dat de federale overheid een sturende rol speelt binnen een veiligheidscluster. 72% is akkoord met deze stelling. Dit betekent evenwel dat dit voor ongeveer en derde van de respondenten niet hoeft.

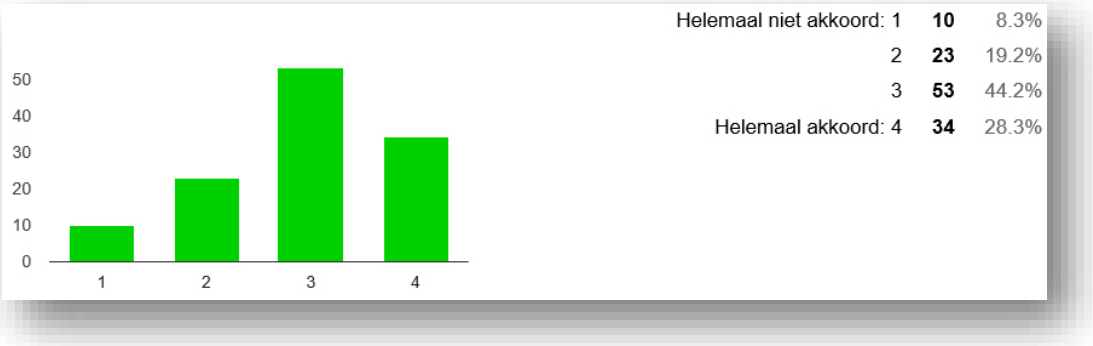

Figuur 18 federale overheid sturende rol binnen veiligheidscluster (N=120)

Toch moet hierbij opgemerkt worden dat een sturende rol van de federale overheid de initiatieven die bottom-up groeien niet in de weg mogen staan. Althans dat blijkt uit de vraag of een veiligheidscluster het best werkt wanneer initiateven bottom-up groeien (al dan niet met subsidies van de overheid). Ruim 77% staat hier achter.

Gevraagd naar de mogelijke hindernissen waarmee moet rekening gehouden worden wanneer men de veiligheidsclusters verder wil introduceren in België, duikt opnieuw tijdsgebrek als meest gegeven antwoord op (56%). Ook het overtuigen van anderen binnen de organisatie om hier in te stappen lijkt een grote hinderpaal te zijn. 54% van de respondenten gaf dit aan. Opvallend is dat 71% van de geneeskundige hulpverleners dit als reden aangaf. Dat de

organisatie te klein zou zijn wordt pas als derde reden aangehaald (23%). Tot slot gaven ook 16% van de hulpdiensten andere redenen aan. Voorbeelden hiervan zijn: mogelijke problemen met overheidsopdrachten, financiële redenen, versnippering van bevoegdheden, de beperkte horizon van politieke mandaten en tegenstrijdige belangen.

4.2.5 Organisatieontwikkeling en lerende organisatie

INTEROPERABILITEIT CONTINUUM	Fase 1 *Geen afspraken*	Fase 2 *Informele coördinatie*	Fase 3 *Formeel & gezamenlijk*	Fase 4 *Interoperabel netwerk*
ORGANISATIE-ONTWIKKELING LERENDE ORGANISATIE	*1.6* Incidenten en oefeningen worden geëvalueerd	*2.6* Sporadische integratie van lessons learned in de organisatie	3.6 Er is een strategie om lessons learned om te zetten in organisatieontwikkeling. De strategie is gekend en aanvaard door alle disciplines.	*4.6* Er is een nationale strategie en gestandaardiseerde werkwijze om lessons learned om te zetten in organisatieontwikkeling.

Peter Senge, een Amerikaanse professor kennismanagement schreef in 1992 een baanbrekend boek (The fifth discipline: the art and practice of the learning organization) over lerende organisaties. Hij omschrijft een lerende organisatie als *"organizations where people continually expand their capacity to create the results they truly desire, where new and expansive patterns of thinking are nurtured, where collective aspiration is set free, and where people are continually learning to see the whole together."* Hij beargumenteert in dit boek dat in snel veranderende omstandigheden enkel flexibele, zichzelf aanpassende en productieve organisaties kunnen uitblinken.

Organisaties die met andere woorden hun werking regelmatig evalueren én hieruit ook lessen durven trekken, zijn de organisaties die het sterkst zijn. Vertaald naar dit eindwerk wordt dat de stelling dat hulpdiensten die incidenten en oefeningen evalueren en de geleerde lessen omzetten in organisatieontwikkeling de sterkste organisaties zijn. Wanneer dit over de verschillende disciplines gebeurt, kunnen we spreken van interoperabele organisatieontwikkeling.

Waar staan onze hulpdiensten op dit vlak? Worden incidenten en oefeningen geëvalueerd? Worden hier andere disciplines in betrokken? Worden deze evaluaties gebruikt om de organisatie beter te maken?

De meeste disciplines evalueren de incidenten waarvoor ze werden opgeroepen. 71% doet dit in de meeste gevallen. Opvallend is het afwijkende resultaat voor brandweer (45%) en geneeskundige hulpverlening (58%). Politie (83%) en ambtenaren noodplanning (81%) scoren bovengemiddeld. En de 4 respondenten van civiele bescherming en defensie gaven zonder uitzondering aan incidenten te evalueren.

Slechts 47% van de respondenten geeft echter aan andere disciplines te betrekken in de evaluatie van incidenten. Wanneer gekeken wordt per discipline valt dezelfde trend op als in de vorige vraag. Brandweer (20%) en geneeskundige hulpverlening (7%) betrekken veel minder dan gemiddeld andere hulporganisaties. Civiele bescherming en defensie vervoegt hen met 25%. Enkel de ambtenaren noodplanning (72%) en politie (62%) betrekken in de meeste gevallen andere disciplines in de evaluatie.

Hoewel een zeer ruime meerderheid vindt dat het een meerwaarde is voor de eigen organisatie, worden er slechts in 38% van de incidenten achteraf een gezamenlijke multidisciplinaire debriefing georganiseerd. Bijna de helft (49%) geeft aan dit soms te doen. De meerwaarde wordt door een respondent als volgt omschreven "*Elke discipline benadert en beleeft een incident, calamiteit immers op een andere manier. De ervaringen en beelden delen met elkaar draagt bij tot een beter begrip, onderlinge verstandhouding en dus betere samenwerking*".

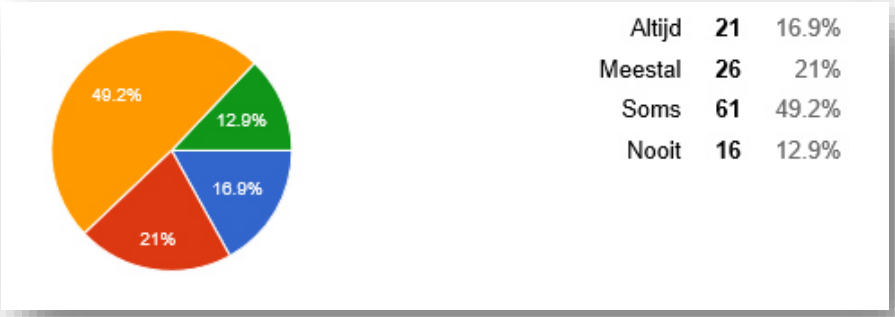

Figuur 19 Interdisciplinaire debriefings incidenten (N=124)

Naast incidenten kan er ook heel wat geleerd worden uit oefeningen. Hier is de bereidheid tot evalueren groter. 82% geeft aan dit meestal of altijd te doen. Enkel de medische discipline wijkt opvallend van de resultaat af. 57% geeft aan meestal of altijd te evalueren. Ook het resultaat van de vraag of oefeningen met andere disciplines wordt geëvalueerd scoort vrij hoog. Ruim 75% doet dit meestal of steevast. Brandweer (70%) scoort hier lichtjes onder maar opvallend is opnieuw het lage cijfer bij de medische discipline (29%). Tot slot worden er regelmatig multidisciplinaire debriefings georganiseerd na oefeningen (63%). Het is een opvallende vaststelling dat wat in meer dan de helft van de gevallen regelmatig wordt georganiseerd voor oefeningen, veel minder bestaat voor incidenten, hoewel bijna alle respondenten hierin een meerwaarde zagen.

Tot slot werd gepeild naar wat er gebeurt met de evaluaties van incidenten en oefeningen. Het resultaat staat in figuur 7 hieronder.

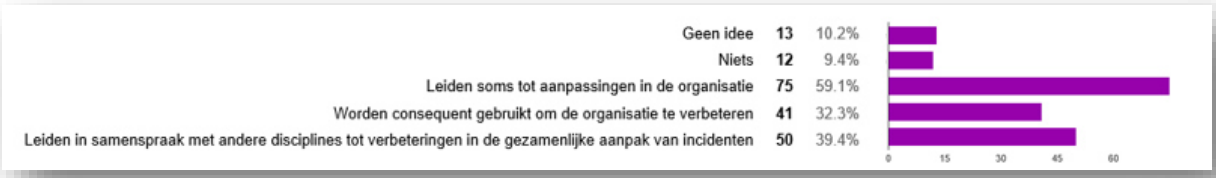

Figuur 20 wat gebeurt er met evaluaties? (N=126)

Opvallend hieraan is dat enerzijds bijna 40% van de respondenten aangeeft dat evaluaties in samenspraak met andere disciplines leiden tot verbeteringen in de gezamenlijke aanpak van incidenten. Anderzijds worden volgens 32% evaluaties consequent gebruikt om de organisatie

te verbeteren. Dit is een resultaat dat bemoedigend is maar niet overeenkomt met de opmerkingen die heel wat respondenten toevoegden aan deze vraag. Minstens twaalf respondenten gaven expliciet aan dat er te weinig gebeurt met evaluaties, of dat er geen systematische terugkoppeling is. Op dat vlak is zelfs 59% respondenten die aangeven dat evaluaties soms leiden tot aanpassingen nog enigszins verrassend. Voor deze schijnbare tegenstelling lijkt er niet meteen een verklaring. Voor de 20% van de gevallen waar het niet duidelijk is of er iets met de evaluaties gebeurt of gewoon niets gebeurt, werd volgende opmerking gemaakt die dit perfect samenvat: "*Er wordt gevraagd aan de verschillende disciplines om actie- en verbeterpunten op te nemen binnen hun organisatie, maar er is geen controle of dit effectief gebeurt. Aangezien er vaak dezelfde actiepunten naar boven komen bij evaluaties van oefeningen, lijk het niet of er ook effectief iets mee gedaan wordt".*

4.2.6 Informatiedeling

INTEROPERABILITEIT CONTINUUM	Fase 1 *Geen afspraken*	Fase 2 *Informele coördinatie*	Fase 3 *Formeel & gezamenlijk*	Fase 4 *Interoperabel netwerk*
INFORMATIEDELING	*1.7* Enkel functioneel	*2.7* Specifiek over gecoördineerde gebieden en functies	*3.7* Brede samenwerkingsgebieden en –functies	*4.7* Alle beschikbare en relevant informatie is toegankelijk

In hoeverre delen de hulpdiensten info met anderen? Een eerste opvallende vaststelling is dat 19% van alle respondenten aangeeft aan actieve informatiedeling te doen. Het meest gebeurt dit door discipline 4 (40%) en de ambtenaren noodplanning (28%). Actieve infodeling wordt nauwelijks gedaan door de medische discipline (7%) en de politie (4%).

Dit betekent echter niet dat info niet gedeeld wordt. Wanneer dit relevant is zal 61% info delen. Opvallend hierbij is dat politiediensten dit bij uitstek doen: 74% deelt relevante info. Bij de medische discipline wordt vooral gecommuniceerd bij specifieke omstandigheden. Hier moet de kanttekening bij gemaakt worden dat het hier veelal gaat over medische gegevens. De vraag die heel wat respondenten zich stelden is 'wat is relevante informatie'? Heel wat hulpverleners zijn zich bewust van de noodzaak van het delen van informatie maar zijn terughoudend omdat ze niet zeker zijn dat hun info relevant is en dus niet eerder hinderlijk is in de al vrij omvangrijke informatiestroom die bij een grootschalig incident ontstaat. Anderzijds wordt ook een aantal keer de opmerking gemaakt dat er al voldoende info wordt gedeeld en dat 'er al volledige openheid is in onze organisatie'. Dit wordt gestaafd door het feit dat 38% van de respondenten aangeeft dat andere diensten voldoende info geven in de dagelijkse werking. Hierbij zijn opnieuw de informatienoden van D4 (50%) en ambtenaren noodplanning (51%) het best ingevuld. Tijdens incidenten is dat 65% en tijdens evenementen zelfs 82%. Opvallend is dat alle brandweerrespondenten aangaven voldoende info te krijgen van anderen tijdens evenementen en 85% tijdens incidenten.

De verantwoordelijken van de verschillende hulpdiensten zoeken elkaar ook snel en regelmatig op tijdens incidenten. 84% geeft aan binnen de 5 minuten de verantwoordelijken van de andere disciplines te gaan zoeken. Ook tijdens het incident treden ze regelmatig met elkaar in contact. In 58% van de gevallen gebeurt dat doorlopend. 26% geeft aan dat minstens elk half uur te doen.

Voorgaande maakt duidelijk dat er al heel wat informatie gedeeld wordt. Toch zijn er nog steeds heel wat informatienoden. Wat staat volgens de respondenten zelf een meer efficiënte informatiedeling in de weg? De grootste hinderpaal schijnt het gebrek aan bekende protocollen, afspraken, oefeningen of opleidingen. 48% gaf aan dat dit een grote impact heeft op het niet delen van informatie. En ruime meerderheid van de geneeskundige hulpverlening (71%) en brandweer (60%) bevestigt dit. Voor D4 (20%) en politie (25%) is dit helemaal niet het geval. Een tweede hindernis is het tijdsgebrek tijdens een incident. 44% geeft aan dat dit een goede infodeling in de weg staat. Een derde reden is het ontbreken van technische hulpmiddelen. Dit is voor 39% de reden waarom onvoldoende info wordt gedeeld. Opnieuw is dit voor brandweerzones (65%) een grotere hinderpaal dan voor de anderen. Ambtenaren noodplanning zien hier slechts in 28% van de gevallen een grote impact in. Andere mogelijke hinderpalen hebben voor de respondenten veel minder impact. Onvoldoende vertrouwen tussen de disciplines heeft voor 30% van de respondenten een grote impact, met een uitschieter naar de medische discipline (50%), (inter)persoonlijke redenen hebben in 28% van de gevallen een grote impact en in 24% van de respons is er onzekerheid van wat er gedeeld mag worden. De onzekerheid is bij civiele bescherming/defensie significant groter dan bij de rest: 40%.

4.2.7 Gebruik

INTEROPERABILITEIT CONTINUUM	**Fase 1** *Geen afspraken*	**Fase 2** *Informele coördinatie*	**Fase 3** *Formeel & gezamenlijk*	**Fase 4** *Interoperabel netwerk*
GEBRUIK	*1.8* Enkel geplande evenementen	*2.8* Lokale incidenten en interventies	*3.8* Provinciaal / federaal incident managementsysteem	*4.8* Dagelijks gebruik

In hoeverre denken onze hulpdiensten zelf interoperabel te zijn met andere disciplines? Met welke discipline meer dan met de andere? Het blijkt alleszins dat onze hulpdiensten regelmatig samenwerken. Tijdens incidenten is dat in 87% van de gevallen. Verder werken 72% van de respondenten minstens op informele manier samen met andere organisaties. Bovendien maakte 61% formele afspraken over de samenwerking. Tot slot maakt wel slechts 27% deel uit van een netwerk. Met netwerk wordt bijvoorbeeld een veiligheidscel, of interdisciplinaire werkgroepen bedoeld.

De afsluitende vraag in het survey luidde “na het invullen van de vragenlijst denk ik dat mijn organisatie interoperabel is met diensten van andere disciplines op volgende vlakken…”. Het dient duidelijk gesteld te worden dat dit de interpretatie is van de respondent zelf die niet noodzakelijkerwijs overeenkomt met de mate van interoperabiliteit zoals voorgesteld in het model in dit eindwerk. De resultaten hieronder zijn in dit opzicht louter illustratief.

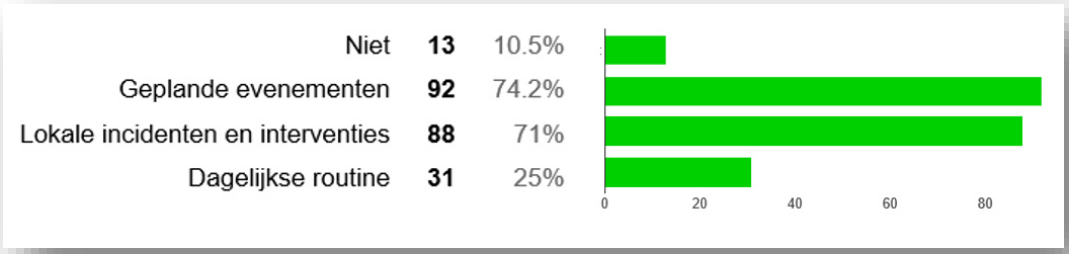

Figuur 21 interoperabiliteit bij hulpdiensten (N=124)

Dat de 74% interoperabel zegt te zijn voor geplande evenementen, hoeft niet te verrassen. Voor (grote) evenementen wordt er vrij projectmatig gewerkt: voorbereidende multidisciplinaire vergaderingen, canvas BNIP evenementen (provincie Antwerpen) en tijdens het evenement een multidisciplinaire CP-OPS. Dat 71% aangeeft tijdens (lokale) incidenten en interventies interoperabel te zijn is dan weer wel enigszins verrassend gezien de andere resultaten.

Wanneer verder gekeken wordt binnen de disciplines kunnen er wel een paar trends worden herkend. Zo geven 79% van de politiediensten aan interoperabel te zijn met brandweer. Omgekeerd is dat wat minder maar toch ook nog steeds 60%. Het verschil tussen beide heeft wellicht te maken dat beide groepen niet hetzelfde verstaan onder interoperabiliteit, wat het illustratieve karakter van deze laatste vraag bevestigt. Mensen van het Crisiscentrum en van de Federale diensten van de Gouverneur kunnen met de meeste andere disciplines routinematig samenwerken (scores tussen 67% en 83%). De ambtenaren noodplanning geven aan het meest interoperabel te zijn met politie en brandweer (beide 63%).

5. Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek geïnterpreteerd om te bepalen waar de Belgische hulpdiensten zich in elke dimensie van het interoperabiliteitscontinuüm bevinden. Het is de foto van 2017 van de 'state of interoperability in Belgium'. Dit is terugkomend op de hypothese eerder gesteld in dit eindwerk. In hoeverre zijn onze hulpdiensten interoperabel, getoetst aan het ontworpen continuüm.

Anderzijds was het ook de bedoeling om na te gaan hoe interoperabiliteit concreet een antwoord kan bieden op de uitdagingen die de huidige maatschappelijke context typeren (cf. infra). Uit de antwoorden bleek alleszins het enorme kennispotentieel van de verschillende hulpverleningsorganisaties. Ook de bereidheid om over dit onderwerp mee te denken bleek erg groot.

Dankzij de literatuurstudie en de input vanuit het survey worden er ook telkens een aantal aanbevelingen gedaan of adviezen gegeven om verder te groeien in het continuüm en om onze hulpdiensten meer interoperabel te laten werken. In het volgende hoofdstuk worden twee van deze aanbevelingen concreet uitgewerkt.

5.1 Framework en besluitvorming

INTEROPERABILITEIT CONTINUUM	**Fase 1** *Geen afspraken*	**Fase 2** *Informele coördinatie*	**Fase 3** *Formeel & gezamenlijk*	**Fase 4** *Interoperabel netwerk*
FRAMEWORK BESLUITVORMING	1.1 Monodisciplinair Diensten werken onafhankelijk van elkaar	2.1 Informele samenwerk… …n onregelmatige basis. Processen worden… …afgestemd. Plannen worden ad… …ppeld.	3.1 Gestructureerde multidisciplinaire samenwerking waarbij plannen worden gedeeld en processen gezamenlijk worden opgesteld.	4.1 Er is een Interoperabiliteitsdoctrine als framework voor interoperabiliteit. Dit zorgt voor een zelforganiserend en dynamisch netwerk.

De verschillende disciplines kennen elkaar in redelijk mate. Meer dan de helft ontmoet elkaar op minstens maandelijkse basis. Echter een gestructureerde multidisciplinaire samenwerking ontbreekt vooralsnog. Dit doet besluiten dat op vlak van framework en besluitvorming de hulpdiensten in België in een tweede fase van het interoperabiliteitscontinuüm staan. Er kan besloten worden dat er coördinatie plaatsvindt maar dit gebeurt eerder informeel.

Tegelijk is er een duidelijk draagvlak om verder naar een derde fase door te groeien en de samenwerking te formaliseren (95% van de respondenten stond hier achter). Dit laat toe om multidisciplinair processen op te stellen en plannen te koppelen. Een generiek model om dit te sturen is dan wel meer dan wenselijk.

Minder eenduidig is vast te stellen of dit model van bovenuit (federaal) moet worden verspreid dan wel van onderuit (lokale initiatieven) moet groeien. Niets staat in de weg dat beide trajecten parallel lopen. Hierbij kunnen de lokale initiatieven al best practice dienen voor een toekomstig generiek model dat door een pool van mensen uit deze verschillende regio's wordt uitgewerkt. De grote uitdaging is hierbij om voldoende generiek te blijven voor het hele land met aandacht voor de specificiteit van de verschillende regio's.

De rol van de federale overheid lijkt het interessantst in een vierde fase waarbij er niet alleen een generiek model is maar ook een interoperabiliteitsdoctrine, genre Principles for Joint Working (JESIP). De keuze om naar een interoperabiliteitsdoctrine te gaan impliceert wel een investering in mankracht en financiële middelen. De eerste twee jaar van JESIP programma

(tussen 2012 en 2014) kostten jaarlijks £ 1,9 miljoen (€ 2,19 miljoen). Hiermee werden ook 15 FTE's betaald waarvan drie voltijdse ambtenaren van het UK Home Office. Die laatste is ook het bevoegde departement en programmasponsor. Na de implementatie van het programma bedraagt de jaarlijkse kost nog £ 600.000 (€ 694.000).

Binnen het wetgevend kader zou de doctrine in de geest van de wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid kunnen passen: "De civiele veiligheid omvat alle civiele maatregelen en middelen nodig […] om te allen tijde personen en hun goederen en leefomgeving ter hulp te komen en te beschermen". Een doorgedreven samenwerking tussen de verschillende hulpverleningsactoren lijkt daar wel in te passen. Probleem is echter dat deze wet de maatregelen oplegt die van niet-politionele en niet-militaire aard zijn (Art. 2 6°). Ook het KB van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen, bij uitstek het KB waarin multidisciplinaire samenwerking beschreven staat, heeft een belangrijke tekortkoming, namelijk de scope. Het gaat enkel over de voorbereiding en afhandeling van noodsituaties. Interoperabiliteit regelt de multidisciplinaire samenwerking op tal van andere vlakken om beter voorbereid te zijn op alle incidenten, ook degene die kleiner zijn dan een noodsituatie in de zin van het KB. Bovendien zijn er nog andere wettelijke hindernissen waarvoor op dit ogenblik nog geen aangepast wettelijk kader is: beroepsgeheim, geheim van het onderzoek, bescherming van de privacy. De conclusie is dat op dit ogenblik de wetgeving onvoldoende aangepast is om een interoperabiliteitsdoctrine succesvol te introduceren in het Belgische veiligheidslandschap.

Er is evenwel een goede basis om op verder op te bouwen. Een uitbreiding of aanpassing van bestaande wetgeving kan al voldoende zijn. De wetgever is zich duidelijk ook bewust van de uitdagingen voor de toekomst. Van monodisciplinair evolueerden we al naar multidisciplinair werken. Een logische volgende stap is nu interoperabiliteit. In het buitenland werd deze stap getriggerd door een schokkende gebeurtenis: 9/11 in de VS, De aanslagen in London (2005) voor Groot-Brittannië. In België is heel wat in gang gezet in de nasleep van de aanslagen op 22 maart 2016. Interoperabiliteit verdient hierin zeker zijn plaats.

5.2 Standard Operating Procedures

INTEROPERABILITEIT CONTINUUM	**Fase 1** *Geen afspraken*	**Fase 2** *Informele coördinatie*	**Fase 3** *Formeel & gezamenlijk*	**Fase 4** *Interoperabel netwerk*
STANDARD OPERATING PROCEDURES	*1.2* Intra disciplinaire SOP's, actiefiches en procedures	*2.2* Gedeelde SOP's, actiefiches en procedu… geplande evenementen	*3.2* …edeelde SOP's voor de meeste (multi)disciplinaire …nterventies (lokaal)	*4.2* Geïntegreerde SOP's op provinciaal / federaal niveau

Het cijfermateriaal van de bevraging geeft aan dat België op het vlak van Standard Operating Procedures in een tweede fase zit in het continuüm. Een meerderheid maakt afspraken op informeel vlak en/of voor evenementen. Positief is ook dat een derde van de respondenten al evolueert naar een formele fase van samenwerking en ook afspraken vastlegt voor een gezamenlijk optreden voor incidenten.

De uitdaging zal erin bestaan om die 42% mee te krijgen die op dit ogenblik binnen de eigen discipline blijven. De grootste hindernissen waren verschillen in organisatiecultuur en organisatiestructuur. Een grote handicap die België op dat laatste vlak heeft is de asymmetrische organisatie van de hulpverlening. Politie- en brandweerzones hebben vaak een andere geografische afbakening. De medische discipline wordt geleid door andere

overheidsinstanties dan politie en brandweer. De Nederlandse veiligheidsregio's lijken hierop een goed antwoord te zijn. In Nederland bakende men 25 veiligheidsregio's af waarbinnen wordt samengewerkt op vlak van brandweerzorg, rampenplanning, geneeskundige hulpverlening, openbare orde en veiligheid. De regio's vallen samen met de voormalige politieregio's[9].

In het beschrijvende gedeelte werd opgemerkt dat formele en gezamenlijke afspraken kunnen helpen om vlot uit de chaotische fase van een incident te geraken. Dit kan niet alleen helpen maar is zelfs een voorwaarde voor een efficiënt gezamenlijk optreden. Uit de literatuur blijkt bovendien een grote nood aan een uniforme multidisciplinaire methodiek voor crisismanagement. In het boek Crisis bij de Hulpdiensten (2015) haalt Frank Maertens de voordelen hiervan ook aan door te stellen dat de efficiëntie en de begrijpbaarheid van alle partners in de incidentbestrijding wordt verhoogd.

In het laatste hoofdstuk wordt een voorbeeld uitgewerkt om in een startfase van een incident volgens een eenduidige structuur te communiceren met de eigen meldkamer die de basis vormt voor een eenduidige en duidelijke manier van informatiedeling. Zie 6.1. de METHANE-boodschap.

Een mooi voorbeeld van een uitwerkt model om multidisciplinair crisisoverleg te stroomlijnen is IBOBBO. Dit model werd al even vernoemd in 3.1.2. Het letterwoord IBOBBO staat voor Informatie verzamelen, Beeld vormen, Oordeel vormen, Besluiten, Bevel voeren en Opvolgen. Dit model moet crisisteams (zowel beleidsmatig als operationeel) in staat stellen om effectief te vergaderen (Bruelemans, B., Bruggemans, B. & van Mechelen, I., 2015). Er wordt in dit model een onderscheid gemaakt tussen het individuele moment en het gezamenlijke moment. Bij het individuele moment staat informatiegaring centraal. De METHANE-boodschap van hoofdstuk 6.1 heeft de ambitie om deze processtap te stroomlijnen en te standaardiseren.

5.3 Training en opleiding

INTEROPERABILITEIT CONTINUUM	Fase 1 *Geen afspraken*	Fase 2 *Informele coördinatie*	Fase 3 *Formeel & gezamenlijk*	Fase 4 *Interoperabel netwerk*
TRAINING OPLEIDING	*1.3* Monodisciplinair	*2.3* Sporadische gezamenlijke trainingen en/of opleidingen. Zonder [illegible].	*3.2* Er is een strategie voor gezamenlijke trainingen die aanvaard wordt door de verschillende disciplines. Er is een strategie voor gezamenlijke opleidingen waarvan de noodzaak erkend wordt door de verschillende disciplines	*4.3* Er bestaan provinciale / nationale multidisciplinaire trainings- en opleidingsprogramma's

Geen enkele respondent gaf aan dat gezamenlijk trainen en oefenen niet belangrijk is, integendeel. Toch traint 46% van de hulpdiensten ten hoogste 1 keer per jaar. De hulpdiensten die wel regelmatig oefenen doen dit voornamelijk op ad hoc basis. Dit impliceert een informele coördinatiefase.

In de aanbevelingen van het tussentijds verslag over het onderdeel "hulpverlening" van de parlementaire onderzoekscommissie naar de aanslagen in Zaventem en Maalbeek van 22 maart 2016 wordt ook duidelijk gesteld "dat er meer multidisciplinair moet geoefend worden". Meer concreet wordt er aanbevolen om alle ANIP's en BNIP's bij voorkeur elk jaar

[9] Op 1 januari 2013 werden de 25 regiokorpsen van de politie in Nederland omgevormd tot Nationale politie.

te oefenen. Tot slot noteert de onderzoekscommissie ook nog dat er een meer performante samenwerking moet komen over de provinciegrenzen heen.

Ook op het vlak van opleiden zit België in een tweede fase. Er zijn weinig tot geen voorbeelden van multi-opleidingen. Het postgraduaat rampenmanagement is een uitzondering en is meteen ook een best practice voorbeeld.

Om naar een hoger niveau door te groeien is er planning en een strategie nodig. Hier zijn al een aantal voorbeelden van te vinden waarop verder kan gebouwd worden. Specifiek voor noodplanning bestaan er al algemene richtlijnen voor opleidingen en oefeningen (Ministeriële Omzendbrief NPU-4 betreffende de disciplines). Hoewel beperkt, is dit een erkenning van de wetgever voor het belang ervan. Dit wordt bovendien bevestigd door het KB betreffende de Nood en Interventieplannen. Tot de minimale inhoud van het Algemeen Nood- en Interventieplan behoren de modaliteiten van de organisatie van oefeningen, evenals hun frequentie (art 26 7°). In een aantal gevallen (bv. voor Geel, Laakdal en Meerhout) werd dit vertaald in een multidisciplinair oefenbeleidsplan waar vertrokken is van een risicoanalyse om te gaan bepalen wat er moet geoefend worden en op welke manier. Het oefenbeleidsplan wordt voor meerdere jaren opgesteld en jaarlijks geëvalueerd. Een verbreding van dit oefenbeleidsplan voorbij de noodplanning zou op dit vlak interessant zijn . Opnieuw startend van een risicoanalyse of op basis van interventiecijfers kan een oefen- of beter trainingsbeleidsplan opgesteld worden met aandacht voor een goede mix van trainingsvormen en rekening houdend met de tijdsinvestering.

Bij opleidingen was er opnieuw binnen de noodplanning al een goed voorbeeld. Meer concreet werd zelfs regelmatig een specifieke module binnen deze opleiding genoemd. Ook hier is een uitbreiding buiten het werkveld van de noodplanning wenselijk. De opleidingscentra zouden meer aandacht kunnen besteden aan het organiseren van multidisciplinaire opleidingen. Dit kan gaan over basisopleidingen waarin hulpverleners ook de basics leren kennen van de andere hulpverleningsorganisaties tot heel specifieke multi-opleidingen waarvan DIR-CPOPS een voorbeeld is.

5.4 Technologie

INTEROPERABILITEIT CONTINUUM		Fase 1 *Geen afspraken*	Fase 2 *Informele coördinatie*	Fase 3 *Formeel & gezamenlijk*	Fase 4 *Interoperabel netwerk*
TECHNOLOGIE	ONTWIKKELING	*1.4* Volledig aanbodgestuurd	*2.4* Sporadische vo… samenaankoop op een aanbodgestu… kt.	*3.4* Er is overleg met bedrijven en/kennisinstellingen voor gerichte technologieontwikkeling.	*4.4* Via veiligheidsclusters gebeurt technologieontwikkeling (volledig) vraaggestuurd
	GEBRUIK BEHEER	*1.5* Monodisciplinair	*2.5* …ormele afspraken over gedeelde technologie	*3.5* Technologie wordt structureel samen aangekocht wanneer dit relevant is en gezamenlijk beheerd.	*4.5* Gestandaardiseerd en gedeeld (beheer)

Gebruik en beheer

Het samen aankopen en beheren van technologie (bv. radiocommunicatiesystemen, drones, camera's,…) is een belangrijke dimensie die aangeeft in welke mate hulpdiensten interoperabel kunnen opereren. Het samen aankopen en beheren impliceert het delen van processen en standaarden (cf. infra). Een meer geïntegreerd aankoopbeleid moet dus voorafgegaan worden door afspraken rond standaarden en processen. Verder moet ook stilgestaan worden bij een belangrijke kwestie, die trouwens een aantal keer door de

respondenten is geopperd, namelijk de aanbesteding. Wie moet de aanbesteding doen? Wat met de organisatie die mee aankoopt maar geen aanbesteding doet? Er zijn op dit ogenblik al een aantal wettelijke mogelijkheden. Is het mogelijk dat organisatie A optreedt als opdrachtencentrale en organisaties B en C hier gebruik van maken? Heel wat lokale besturen maken van deze mogelijkheid nu al gebruik. Tegen deze optie pleit dan weer dat dit enige organisatie en personeelsinzet vraagt. Een mogelijke oplossing hiervoor, is werken via een intercommunale die kan optreden als opdrachtencentrale. Sinds kort kunnen ook politie- en hulpverleningszones gebruik maken van de opdrachtencentrale van een intercommunale. Zo gaat de politiezone Geel Laakdal Meerhout in samenwerking met stad Geel camera's aankopen waarbij IOK optreedt als opdrachtencentrale.

Toch lijkt opnieuw een belangrijke rol weggelegd voor de federale overheid: niet om als opdrachtencentrale voor de hulpdiensten op te treden maar om technische standaarden op te leggen zodat deze dezelfde zijn in het hele land.

Ontwikkeling

De helft van de respondenten gaf aan dat aangekochte technologie niet voldoende is aangepast aan de noden van de organisatie. Technologieontwikkeling in samenspraak met kennisinstellingen en de industrie via veiligheidsclusters kan hier een antwoord op bieden.

Hulpdiensten zijn als eindgebruiker een belangrijke partner binnen een veiligheidscluster. Door tijdgebrek, het overtuigen van anderen in de organisatie en het feit dat sommige hulpdiensten te klein zijn om deze inspanning te dragen, zal het niet voor elke organisatie mogelijk zijn hier in te stappen. Om dit (kosten)efficiënt te organiseren is er een duidelijke beleidsmatige visie nodig op technologieontwikkeling. Een sturende rol van de bevoegde overheid lijkt hierin een minimale voorwaarde te zijn. Dit ligt in de lijn van het JSCC van de aanbevelingen in het JSCC rapport van de Emergency Services Interoperability Survey (2013) die meteen de link legt met het gebruik en beheer hierboven:

"*Responsability for the procurement of communications technology sits with local organisations. National procurement or funding would be more cost effective and would increase standardisation.Comptability of equipment makes communications protocols more efficient, reliable and resilient."*

5.5 Lerende organisatie en organisatieontwikkeling

INTEROPERABILITEIT CONTINUUM	Fase 1 *Geen afspraken*	Fase 2 *Informele coördinatie*	Fase 3 *Formeel & gezamenlijk*	Fase 4 *Interoperabel netwerk*
ORGANISATIE-ONTWIKKELING LERENDE ORGANISATIE	*1.6* Incidenten en oefeningen worden geëvalueerd	*2.6* Sporadische in… …sons learned in de organisatie	*3.6* Er is een strategie om lessons learned om te zetten in organisatieontwikkeling. De strategie is gekend en aanvaard door alle disciplines.	*4.6* Er is een nationale strategie en gestandaardiseerde werkwijze om lessons learned om te zetten in organisatieontwikkeling.

Het evalueren van incidenten gebeurt vrij consequent over alle disciplines heen. Toch zal minder dan de helft andere disciplines betrekken in deze evaluaties. Het organiseren van gezamenlijke multidisciplinaire debriefings scoort nog lager.

Het beeld bij de evaluaties van oefeningen was duidelijk beter, maar ook daar is er nog ruimte voor verbetering. Dit komt nog het meest tot uiting door de gevolgen die aan de evaluaties worden gegeven.

Het gezamenlijk optreden en de samenwerking zelf tussen de hulpdiensten zouden bij oefeningen best tot de vaste oefendoelen behoren. Achteraf moet dit gezamenlijk optreden ook geëvalueerd worden. Deze evaluatie leidt in het best geval tot actiepunten om de organisatie van de hulpdiensten (in hun gezamenlijk optreden) te verbeteren.

In 6.2 wordt een aangezet gegeven om via een gezamenlijke debriefing interoperabele leerprocessen op te zetten.

5.6 Informatiedeling

INTEROPERABILITEIT CONTINUUM	Fase 1 *Geen afspraken*	Fase 2 *Informele coördinatie*	Fase 3 *Formeel & gezamenlijk*	Fase 4 *Interoperabel netwerk*
INFORMATIEDELING	1.7 Enkel functioneel	2.7 Specifiek over gec rde gebieden en functies	3.7 Brede samenwerkingsgebieden en –functies	4.7 Alle beschikbare en relevant informatie is toegankelijk

Informatie wordt op dit ogenblik al door heel wat hulpdiensten in voldoende mate gedeeld. Toch blijven er bij heel wat respondenten vragen over:

- Wat is relevant en wat niet?
- Schrik voor een ‘informatie-overload’.
- Onduidelijk wat er onder beroepsgeheim valt en wat niet.
- Problemen met betrekking tot info die al dan niet onder het geheim van het onderzoek vallen.
- Tijdgebrek in de acute fase.

Het weerhoudt heel wat organisaties om brede samenwerkingsgebieden op te zetten inzake informatiedeling, laat staan aan actieve informatiedeling te doen. Het volstaat in dit hoofdstuk te verwijzen naar het model dat ook al ter sprake kwam in 5.2. De standard operating procedure die in 6.1 verder wordt uitgewerkt, komt tegemoet aan bovenstaande vragen en moet dienen als model om aan multidisciplinaire informatiedeling te doen tussen hulpverleners, meldkamers en HC112.

5.7 Gebruik

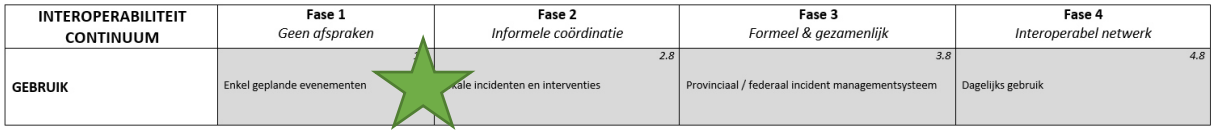

INTEROPERABILITEIT CONTINUUM	Fase 1 *Geen afspraken*	Fase 2 *Informele coördinatie*	Fase 3 *Formeel & gezamenlijk*	Fase 4 *Interoperabel netwerk*
GEBRUIK	Enkel geplande evenementen	2.8 kale incidenten en interventies	3.8 Provinciaal / federaal incident managementsysteem	4.8 Dagelijks gebruik

Interoperabele samenwerking tussen politie, brandweer, dringende geneeskundige hulpverlening en breder alle veiligheidspartners uit de noodplanning lijkt vanzelfsprekend in de huidige context waarin we leven. Toch zijn er nog een aantal significante hindernissen die dit in de weg staan. Uit de bevraging blijken dit de 5 meest vernoemde te zijn (in willekeurige volgorde):

- Tijdgebrek
- Gebrek aan afspraken en gezamenlijke procedures
- Verschillen in organisatiecultuur en structuur
- Gebrek aan technische hulpmiddelen/standaarden
- Gebrek aan gezamenlijke training en opleiding

In het Britse Emergency Services Interoperability Survey (JSSC , 2013) worden onder andere ook gebrek aan training, opleiding en het gebrek aan gedeelde procedures en protocollen aangehaald als barrières voor interoperabiliteit.

Uit de resultaten bleek dat hulpdiensten van elkaar vinden dat ze al goed met elkaar kunnen samenwerken. Specifiek voor noodplanning en voor geplande evenementen kan dit inderdaad op het goede spoor zitten. Bij noodplanning kunnen we ICMS alvast aanhalen. Hoewel dit incident managementsysteem nog maar pas wordt uitgerold en het nog te vroeg is om dit inhoudelijk te gaan beoordelen, is dit veelbelovend. Het is een technisch hulpmiddel voor alle disciplines, voor alle incidenten én het is één nationaal systeem. Voor de vele evenementen die ons land rijk zijn, is het duidelijk dat er op voorhand goede afspraken worden gemaakt en dat deze worden vastgelegd in een BNIP. Tegelijk is er een multidisciplinaire projectwerking tijdens de meeste grote evenementen die jaarlijks plaatsvinden.

5.8 Besluit

INTEROPERABILITY CONTINUUM		Phase 1 *No coordination*	Phase 2 *Informal coordination*	Phase 3 *Formal joint coordination*	Phase 4 *Interoperable network*
FRAMEWORK		1.1 Services working independently	2.1 Informal and irregular cooperation. Processes are sporadically adapted. Plans are interlinked when necessary	3.1 Structural multi service cooperation. Plans are shared and interlinked. Processes are jointly drafted	4.1 An interoperability doctrine is in place as framework. This enables a self-organising and dynamic network
STANDARD OPERATING PROCEDURES		1.2 Single service SOPs and procedures	2.2 Shared SOPs and procedures for planned events	3.2 Shared SOPs for most multi service interventions (local)	4.2 Integrated and multi service SOPs on regional / national level
TRAINING EDUCATION		1.3 Single service	2.3 Sporadic joint training and/or schooling. Without planning	3.2 The need for joint training and/or schooling is identified and acknowledged. A strategy is in place for joint training and/or schooling and is accepted by all services.	4.3 A multi service joint training and/or schooling programme is in place on regional or national level
TECHNOLOGY	DEVELOPMENT	1.4 Supply driven only	2.4 Sporadic examples of joint purchases in a supply driven market.	3.4 Some consultation is being done with private companies and research institutions for targeted technology development	4.4 Technology is developed demand (and end user) driven through security cluster(s)
	USAGE	1.5 Single service usage	2.5 Informal agreements on shared technology	3.5 Technology is jointly purchased and managed if relevant	4.5 Standardised an shared management of technology
ORGANISATION DEVELOPMENT		1.6 Live incidents and exercises are being evaluated. No response to identified lessons	2.6 Identified lessons are sporadically integrated in the service	3.6 A strategy is in place to convert identified lessons into the different services. The strategy is known and accepted by all services	4.6 A national strategy is defined with a standardised method to convert identified lessons in organisation development
INFORMATION SHARING		1.7 Need to know only	2.7 Area and function specific	3.7 Broad areas of cooperation and functions	4.7 All available and relevant information is accessible
USAGE		1.8 Planned events only	2.8 Local incidents	3.8 Regional/national incident management system	4.8 Daily use

Figuur 22 Samenvatting Interoperabiliteit in België (Engelse versie)

Er is in België al een hele weg afgelegd om hulpdiensten beter op elkaar af te stemmen bij incidenten. Er is de hele evolutie van mono- naar multidisciplinair. Nu is het tijd voor de volgende logische stap: samenwerken op dagelijkse basis, op brede samenwerkingsgebieden om op elkaar ingespeeld en afgestemd te zijn wanneer het er echt toe doet. Er zijn doorheen dit eindwerk al een aantal goede voorbeelden vernoemd van enkele pioniers. Hun werk kan als voorbeeld dienen om interoperabiliteit bij hulpdiensten structureel in te bedden in het Belgische veiligheidslandschap.

Dit zal echter niet kunnen zonder politieke wil en visie. Die lijkt er na de aanslagen van 22 maart 2016 wel te zijn. Het momentum is er, dus het zou jammer zijn hier nu geen gebruik van te maken.

De voordelen van interoperabiliteit zijn alleszins helder:

- Een betere coördinatie van de inzet van hulpdiensten
- Een efficiëntere en snellere respons

- Gedeelde beeld- en besluitvorming die sneller tot stand komt
- Efficiëntere infodeling waarbij duidelijk is wat mag en moet gedeeld worden
- Een beter begrip van ieders rol, bevoegdheden en capaciteiten

Dit eindwerk wil echter niet pretenderen dat het dé blauwdruk is voor interoperabiliteit in België. De aanbevelingen zijn een mogelijke manier om dit te bereiken, echter gebaseerd op de onderzochte buitenlandse best practices. Dit wil niet zeggen dat er in andere landen niet aan interoperabiliteit wordt gewerkt. Frankrijk, Canada en Italië werden in dat opzicht reeds vernoemd. Omdat de voorbeelden uit de VS en het Verenigd Koninkrijk het meest gestructureerd en geïntegreerd zijn, waren zij de primaire inspiratiebron. Bovendien is de keuze ook ingegeven uit praktische overwegingen.

Wil men in België echt werk maken van interoperabiliteit is vervolgonderzoek bovendien noodzakelijk, om uiteenlopende redenen. Zo kan het interoperabiliteitscontinuüm verder verfijnd worden. Ook laat een vervolgonderzoek toe om evolutie in denken en handelen bij de hulpverleners te meten. Daarnaast waren er ook een aantal praktische beperkingen. De bevraging gebeurde alleen in de 5 Vlaamse provincies. Bovendien was de respons van onder andere defensie en civiele bescherming te laag om valide uitspraken te doen. Tot slot werden voor wat betreft brandweer en politie enkel officieren met medezeggenschap over beleid (de zogenaamde gold commanders) bevraagd. In verder onderzoek is het zeker aan te bevelen om ook het operationele niveau binnen de hulpdiensten te bevragen.

De conclusies en de aanbevelingen zijn echter duidelijk. Een aantal van hen worden bovendien gedeeld door een ander recent onderzoek. De universiteiten van Antwerpen en Luik brachten in 2016 en 2017 in kaart wat er goed en minder goed loopt bij de externe noodplanning van hoge drempel Seveso-bedrijven in België[10]. Hier wordt bevestigd dat er meer nood is aan standard operating procedures, meer uniformiteit in de opleidingen over de verschillende provincies gewenst is en er meer aandacht moet komen voor multidisciplinaire debriefing. Dit sterkt enkel de overtuiging wat de richting is die de hulpverlening in België in de nabije toekomst uit moet.

[10] Het gaat om het Seveso onderzoek (juli 2016- januari 2017) van de Universiteit Antwerpen en Liège Université. Onderzoeksteam: Marlies Verhaegen (UA) & Aline Thiry (ULg).

6. Uitgewerkt advies

6.1 De METHANE boodschap

Gedeelde beeldvorming (shared situational awareness) is zowat de basis voor een efficiënte doel en effectbestrijding van een (grootschalig) incident. Daarom is het zo belangrijke dat vanaf het moment dat de eerste hulpdiensten ter plaatse zijn, er aandacht is voor deze beeldvorming.

Een hulpmiddel dat tegelijk een voorbeeld kan zijn van een (inter)nationale standard operating procedure én van interoperabele actieve infodeling is de METHANE boodschap. Dit model kwam al even ter sprake in hoofdstuk 3.1.2. Het is een gevestigd model dat vooral in de Angelsaksische wereld wordt gebruik. JESIP maakte METHANE de standaard in het Verenigd Koninkrijk maar ook in Ierland is het gebruik gekend. Verder zijn er vrij makkelijk voorbeelden te vinden uit bijvoorbeeld Zuid-Afrika (Emergency Medicine Society of South Africa) en Italië (Croce Rossa).

Ook in ons land is METHANE gekend, vooral dan in medisch-militaire kringen. Dit wordt bevestigd door Geneesheer Kolonel Guy Borgers van het Militair Hospitaal Koningin Astrid. Tijdens grote militaire oefeningen, bij militaire operaties in het buitenland en bij ontplooiingen van modules van het Militair Hospitaal wordt METHANE gebruikt. Een voorbeeld van dit laatste is het Belgisch veldhospitaal in Libanon (2006-2009). Tijdens trainingen en oefeningen wordt dit type bericht standaard opgenomen in het voorbereidende Operatie-Order. Het is geen toeval dat dit voorbeeld van interoperabiliteit vooral gekend is bij defensie. Grote oefeningen en buitenlandse missies zijn vaak binnen de context van de NAVO, waar METHANE goed gekend en aanvaard is.

Om twee redenen zou het interessant zijn om de METHANE boodschap ook door de Belgische hulpdiensten breder te laten gebruiken. Het standaardiseert de eerste processtap, de informatiegaring, van het IBOBBO model voor crisismanagement (cf. infra). Het IBOBBO model is intussen verspreid in Vlaanderen en stappen zijn al gezet om dit ook uit te breiden naar het Franstalige gedeelte van het land (het boek is in het Frans vertaald). Bovendien werd ook al verwezen naar de overeenkomsten met het Britse Joint Decision Model. Aangezien zij beroep doen op de METHANE boodschap in hun eerste processtap, lijkt het logisch dat in België hetzelfde gebeurt. Dit is meteen de tweede belangrijke reden om METHANE over te nemen. België is een klein land waar grootschalige incidenten, meer dan elders, een cross-border karakter kunnen krijgen. Gedeelde beeldvorming is dan niet alleen van levensbelang tussen de disciplines maar ook tussen de verschillende landen. Het gaat dan niet meer om interoperabiliteit tussen hulpdiensten onderling maar over de volgende stap, namelijk ‘cross border interoperabiliteit’.

Dit wil uiteraard niet zeggen dat het model zomaar moet gekopieerd worden, noch dat er geen tekortkomingen zijn hieraan. Hier wordt op het einde van dit hoofdstuk nog op teruggekomen.

Hieronder wordt getracht om het model te vertalen naar de Belgische context zonder afbreuk te doen aan het letterwoord zelf. Het is van belang dat de betekenis dezelfde blijft ongeacht de context of land waar het gebruikt wordt.

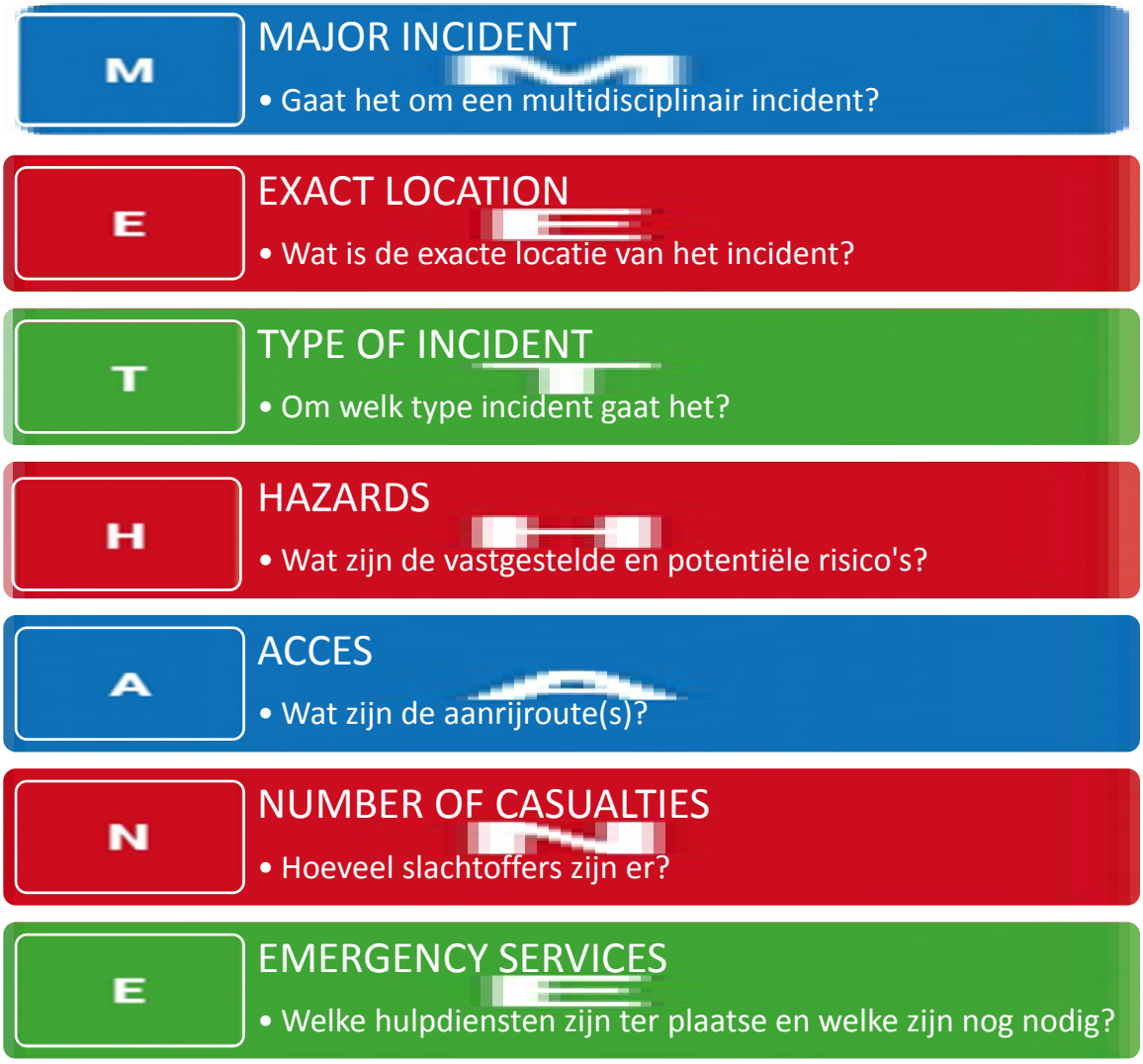

Figuur 23 METHANE vertaald

6.1.1 Major Incident

Het spreekt voor zich dat de term *major incident* wordt vertaald naar multidisciplinair incident. Vanaf het moment dat meerdere disciplines zijn betrokken bij het incident, of blijkt dat deze nodig zijn, spreken we van een multidisciplinair incident. Ter vergelijking: JESIP spreekt van een *Major Incident* bij een *event or situation with a range of serious consequences which requires special arrangements to be implemented by one or more emergency responder agency.*

De erkenning hiervan is van belang om de verwittingsschema's snel te activeren. Bovendien laat het de verschillende hulpdiensten toe hun strategische en tactische respons te ontplooien.

De link met ICMS kan hier al gemaakt worden. Wanneer het om een multidisciplinair incident gaat, is het interessant om het gebruik van ICMS zo snel mogelijk te triggeren. Dit kan door expliciet de vraag te stellen of het ICMS moet worden opgestart (en door wie).

Voor de volledigheid, de M staat voor de NAVO voor 'Military details' en in een aantal gevallen wordt dit gebruikt voor 'My Name' (bv. Croce Rossa, Italië).

6.1.2 Exacte Locatie

Wat is de exacte locatie of geografische afbakening van het incident. Een beschrijving van de locatie zal in een aantal gevallen wellicht voldoende zijn, maar het is toch van belang dat een systeem gebruikt wordt waardoor de locatie door alle hulpdiensten makkelijk op dezelfde manier kan gevonden worden.

Geo-coördinaten worden in ICMS bepaald via UTM of lengte en breedtegraden. Een hulpverlener geeft daarom best de exacte locatie weer via één van deze twee systemen om dit makkelijk over te brengen naar ICMS.

6.1.3 Type Incident

Het incidenttype bepaalt wie de in de coördinatie de lead neemt en geeft in bepaalde mate ook aan welke capaciteiten er moeten vrijgemaakt worden. Ook hier is het belangrijk dat er een structuur zit in de manier waarop dit wordt gecommuniceerd zodat de interpretatiemogelijkheden beperkt blijven. De categorisatie van incidenttypes die gebruikt wordt in het nationaal systeem ICMS lijkt dan ook de meest logische keuze voor zover deze exhaustief blijkt te zijn.

6.1.4 Hazards

Wat zijn de aanwezige bedreigingen en risico's waarmee de verdere hulpverlening moet rekening houden? Wat zijn de gevolgen en de ernst van deze bedreigingen? De informatie die uit deze vraag voortkomt heeft niet alleen belangrijke implicaties voor de doelbestrijding maar heeft ook belangrijke gevolgen voor de effectbestrijding. Met andere woorden hier wordt de brug al gemaakt naar een eventuele beleidscoördinatie.

6.1.5 Access

Voor de aanrijroutes kan er teruggevallen worden op reeds bestaande afspraken die binnen noodplanning bestaan. De hulpverlener in kwestie geeft:

- Aanrijroute of way-in
- Afrijroute of way-out
- Eventueel PEB (Punt Eerste Bestemming)

Dit impliceert niet alleen info rond de aanrijroutes maar ook welke routes niet toegankelijk of te vermijden zijn.

6.1.6 Number of Casualties

Het aantal slachtoffers is uiteraard van wezenlijk belang om de correcte medische hulpverlening op gang te brengen. Om dit beeld te maken geeft de hulpverlener in de mate van het mogelijk niet alleen het aantal slachtoffers, maar ook de ernst en aard van de verwondingen. Hiervoor wordt de al bestaande classificatie gebruikt: T0-1-2-3.

6.1.7 Emergency Services

Welke hulpdiensten zijn op het ogenblik van deze boodschap al aanwezig en welke hulpdiensten of andere diensten zijn nodig om de doelbestrijding effectief aan te pakken?

6.1.8 Beeldvorming

Het is de bedoeling dat elke hulpdienst afzonderlijk een dergelijke METHANE boodschap zo snel mogelijk doorstuurt naar zijn of haar meldkamer. Het is de informatie die uit de verschillende METHANE boodschappen komt die de officieren ter plaatse en de meldkamers onderling toelaten om snel tot een gedeeld beeld te komen. Op deze manier kan de cruciale fase uit het crisismanagement enigszins gestroomlijnd worden. Bovendien versterkt dit de interoperabiliteit tussen hulpdiensten.

Als bijlage 6 een voorbeeld van hoe het formulier voor een METHANE boodschap er kan uitzien voor een meldkamer.

6.1.9 Tekortkomingen en implementatie

Dit hoofdstuk rond de METHANE boodschap wil in geen geval de indruk wekken dat er geen andere werkbare voorbeelden zijn om aan informatiegaring te doen tijdens die eerste momenten van een grootschalig incident. Integendeel, die zijn er wel. Bijvoorbeeld, bij brandweerzone Rand wordt er een document voor motorkapoverleg gebruikt dat verder gaat dan METHANE en eveneens multidisciplinair gericht is.

Bovendien heeft dit model de beperking dat ze vooral is gericht op de *'initial stages of an incident'*. Bij langere interventies is er een meer gestoffeerd model nodig om de informatie effectief te capteren. Hiervoor is verder onderzoek nodig. Het kan een suggestie zijn voor een volgend eindwerk: alle gehanteerde modellen voor motorkapoverleg en communicatie met de respectievelijke meldkamers in kaart te brengen om vervolgens in lijn te brengen met het internationaal aanvaarde model van METHANE.

De implementatie zelf van dit model veronderstelt alvast een zekere mate van interoperabiliteit. Het werkt alleen maar als alle disciplines hiermee kunnen werken. Dit impliceert dat dit model door alle veiligheidsopleidingscentra wordt uitgedragen en dat structureel met de METHANE boodschap wordt geoefend om het in de vingers te krijgen. Het model is simpel maar niet elke hulpverlener is even vertrouwd met de classificatie van slachtoffers, met de terminologie rond PEB en way-in/out of met de manier waarop een locatie het best wordt weergegeven.

Het correct gebruik van METHANE verbetert de interoperabiliteit in België op minstens twee dimensies: Standard Operating Procedures & Informatiedeling.

6.2 Een multidisciplinair debriefingsdocument voor interoperabel leren

Uit de resultaten van de enquête bleek dat slechts in de helft van de gevallen na incidenten of oefeningen een multidisciplinaire debriefing gehouden wordt. Nochtans is dit hét moment om een gezamenlijk leerproces op te zetten.

De debriefing moet onderscheiden worden van de evaluatie. Een debriefing vindt bij voorkeur plaats meteen na de oefening of het incident. Ze gaat over het uitwisselen van de belangrijkste leerpunten en aanbevelingen. Eventueel worden er verdere instructies gegeven en afspraken gemaakt. Dit is anders dan de evaluatie. Die gebeurt op een afgesproken tijdstip enige tijd erna. Ze is meer uitgebreid dan de debriefing en behandelt alle aspecten van de oefening of het incident.

De debriefing somt dus alle leerpunten en aanbevelingen op waarmee in functie van de evaluatie aan de slag gegaan moet worden. Het is de opstart van een gezamenlijk leerproces met als ultiem doel de interoperabiliteit tussen organisaties te verbeteren.

De kapstokken van het interoperabel leerproces

In hoofdstuk 3.1.2 werd al gesproken over de vijf basisprincipes (co-location, communication, coordination, joint understanding of risk en shared situational awareness). Deze vormen de kapstokken aan de hand waaraan het multidisciplinair debriefingsdocument kan opgebouwd worden.

6.2.1 Motorkapoverleg

Wat in het Engels co-locate heet, is in België het motorkapoverleg. In de debriefing moet er aandacht zijn voor onder meer volgende vragen:

- Op welke locatie werd een motorkapoverleg georganiseerd?
- Waren alle nodige disciplines vertegenwoordigd en herkenbaar?
- Welke commandostructuren werden opgezet?
- Werden er gezamenlijke afspraken gemaakt?

6.2.2 Communicatie en informatiedeling

In dit onderdeel komen de vragen aan bod die leerpunten en aanbevelingen naar boven brengen:

- Was er sprake van gedeeld taalgebruik?
- Werd alle relevante informatie gedeeld?
- Werd er een METHANE boodschap opgesteld?
- Is een rampengespreksgroep of andere gedeelde Astridgroep opgestart?
- Welke communicatiestructuren werden opgezet:
    - Operationeel – tactisch
    - Strategisch – beleidsmatig
    - Meldkamers
    - Andere betrokken organisaties

6.2.3 Coördinatie van de acties

Gezamenlijke acties van verschillende hulpverleningsorganisaties impliceren een grote mate van coördinatie:

- Welke discipline nam de leiding (DIR-CPOPS)? En was dit een gezamenlijke beslissing?

- Werd het IBOBBO model gebruikt om het beslissingsproces te structureren?
- Werd een vergaderklok afgesproken?
- Werd een gezamenlijke prioritering van acties opgesteld?
- Waren de acties gezamenlijk afgesproken en op elkaar afgestemd? Waren ze efficiënt en effectief?
- Waren de middelen toereikend en werden ze juist ingezet?

6.2.4 Gedeeld begrip van de risico's

Dit punt komt ook aan bod in het hoofdstuk rond de METHANE boodschap. Een correcte en gedeelde risico-inschatting is van vitaal belang voor zowel de bron- als de effectbestrijding.

- Werden alle (potentiële) risico's door de verschillende disciplines op eenzelfde manier geïdentificeerd, begrepen en behandeld?
- Werd er een gezamenlijke risicoanalyse gemaakt?
- Werden er tekortkomingen aan de competenties vastgesteld? *Opm. het is expliciet niet de bedoeling hier op persoonlijke tekortkomingen te focussen. Het gaat daarentegen algemeen over de identificatie van tekortkomingen aan competenties die een vervolgtraject in bv. bijkomende opleidingen impliceren voor één of meerdere betrokken organisaties..*
- Werden er tekortkomingen aan het aanwezige materieel vastgesteld?

6.2.5 Gedeelde beeldvorming

- Werd METHANE ook na de eerste momenten van het incident gebruikt om een gedeeld beeld van de situatie te vormen?
- Is er tussen de disciplines een gedeeld beeld ontstaan over situatie én gevolgen?
- Waren taken en verantwoordelijkheden voor iedereen duidelijk?
- Werd IBOBBO gebruikt om tot gedeelde beeldvorming te komen wat betreft:

Situatie
- wat gebeurt er?
- welke impact, welke risico's
- wat kan er gebeuren en wat doen we er aan?

Richting
- Welke eindtoestand willen we bekomen?
- Wat is het doel en zijn de doelstellingen van de respons?
- Welke prioriteiten bepalen de richting?

Acties
- Welke acties werden beslist?
- Wat moest er beslist worden om een positieve eindtoestand te bekomen?

6.2.6 Andere leerpunten en actiepunten interoperabiliteit

Het multidisciplinair debriefingsdocument maakt ook ruimte voor andere geïdentificeerde leerpunten of aanbevelingen die niet passen in één van de voorgaande kapstokken.

Een aantal leerpunten en aanbevelingen leiden in het beste geval tot acties om de interoperabiliteit tussen de hulpdiensten te verbeteren. Deze actiepunten moeten gedeeld worden door alle aanwezige disciplines en bovendien voldoen aan tenminste één van volgende (niet-exhaustieve) criteria:

- Ze moeten een eigenaar krijgen voor de opvolging
- Het gaat om een kwesties of leerpunten die al meermaals zijn voorgevallen
- De kwestie staat de samenwerking van de hulpdiensten in de weg
- Het had een impact op de efficiëntie van de interventie voor tenminste twee van de optredende disciplines.

Als bijlage 7 wordt het uitgewerkt multidisciplinair debriefingsdocument toegevoegd.

7. Literatuurlijst

2006 National Interoperability Baseline Survey (2006). Ongepubliceerd manuscript, Safecom.

Alberts, D., Huber, R.K., Moffat, J. *NATO NEC C2 Maturity Model* (2010). Afgehaald op 2 december 2016 van http://www.dodccrp-test.org/ccrp-books

Anderson, M. *Understanding the Emergency Services from an Organizational Systems Perspective* (2016). Afgehaald op 9 november, 2016, van http://leidensafetyandsecurityblog.nl/articles/understanding-the-emergency-services-from-an-organizational-systems-perspec

Bruelemans, B., Bruggemans, B. & Van Mechelen, I. (2015). *Help! Een Crisis. Een praktisch model voor een professioneel crisisbeheer*. Brugge: Die Keure

Brugghemans, B., Dedier, M., De Langhe, M., Maertens, F., Milis, K., Vercammen, D., Vandenbussche, R. & Van De Walle, B. (2015). *Crisis bij de hulpdiensten. Op naar een slagkrachtige crisisorganisatie.* Brugge: Die Keure

Campus Vesta. Geraadpleegd op 15 maart, 2017, van https://www.campusvesta.be/

Campus POV - Provinciaal Opleidingscentrum voor Veiligheidsdiensten. Geraadpleegd op 15 maart, 2017, van http://www.campuspov.be/

CITIG Portal. Geraadpleegd op 6 april, 2017, van http://www.citig.ca/

Commitment and Coherence. Eessential ingredients for success in science and innovation. Ex-Post-Evaluation of the 7th EU Framework Programme (2007-2013). Ongepubliceerd manuscript, Europese Commissie. Afgehaald op 6 december 2016 vanhttps://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/fp7_final_evaluation_expert_group_report.pdf#view=fit&pagemode=none

Communications Interoperability Performance Measurement Guide (2011). Ongepubliceerd manuscript, Homeland Security

Demedts, V. (2010). *Software-interoperabiliteit in het Europees mededingingsrecht: doel, middel of vereiste* [masterproef]. Ongepubliceerd manuscript, Universiteit Gent, Faculteit Rechtsgeleerdheid

De staat van de rampenbestrijding 2013 (2013). Afgehaald op 2 december 2016 van https://www.vrijsselland.nl/Documents/Veiligheidsregio/08.4%20Bijlage%20regionaal%20risicoprofiel%20minvenj-staat-van-de-rampenbestrijding-c_tcm131-499122.pdf

De Wijk, R., Dykstra, E., Eenhoorn, B., Haisma, I., Nieuwenburg, P., Reitsma, R., Siepel, H. & Van Loon, P. (2016). *Grip op Crisis. Van Klassieke Rampenbestrijding naar moderne crisisbeheersing*. SVDC

Enback, S., Parry, J. & Verhaeghe, S. (2014). *Emergency Services Interoperability Survey Wave 2. Report and Recommendations.* JSSC

Gelton, P., Rietdijk, W. & Tummers, L. (2016). *Hybride dreigingen*. In Magazine Nationale Veiligheid en crisisbeheersing, 14de jaargang 2016 nr.5/6, p. 6. Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid van het Ministerie van Veiligheid en Justitie

Getuigschrift rampenmanagement: een slachtoffergerichte benadering (KU Leuven). Geraadpleegd op 15 maart, 2017, van https://onderwijsaanbod.kuleuven.be/opleidingen/n/CQ_50573023.htm#activetab=diploma_omschrijving

Gijs, G. (2012). *Transdisciplinair crisisbeheer.* Ongepubliceerd Manuscript, FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu.

Hawkins, D. (2006). Tech Guide for Communications Interoperability. A Guide for Interagency Communications Projects. Ongepubliceerd manuscript, U.S. Department of Justice.

Hüttner, H., Renckstorf, K., Wester, F. (red.) (1995). *Onderzoekstypen in de communicatiewetenschap*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.

Infed.org | Peter Senge and the learning organization. Geraadpleegd op 16 maart, 2017, van http://infed.org/mobi/peter-senge-and-the-learning-organization/

JESIP - Working together, Saving Lives, geraadpleegd op 21 april, 2017, van http://www.jesip.org.uk/home

Koken, P.W., Scheurleer, J.S., Wessel, R.H. (2012). *Interoperabiliteit in de Radiotherapie in Nederland*. NVMBR, 62 (2), p. 13. Afgehaald op 8 november, 2016, van https://www.inholland.nl/media/10912/jelle-s-_gamma_professional_2_2012-def2.pdf

National Emergency Communications Plan (2008). Ongepubliceerd manuscript, Homeland Security

Nationale Innovatieagenda Veiligheid 2015 (2014). Ongepubliceerd manuscript: The Hague Security Delta.

NATO- Topic: Interoperability Connecting NATO Forces. Geraadpleegd op 9 januari, 2017, van http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_84112.htm

Otten, H. (2016, 13 mei). Jambon kijkt hervorming nooddiensten bij Geel af. *Nieuwsblad van Geel,* jaargang 163 (19), 3.

Parlementair onderzoek belast met het onderzoek naar de omstandigheden die hebben geleid tot de terroristische aanslagen van 22 maart 2016 in de luchthaven Brussel-Nationaal en in het metrostation Maalbeek te Brussel, met inbegrip van de evolutie en de aanpak van de strijd tegen het radicalisme en de terroristische dreiging. Tussentijds en voorlopig verslag over het onderdeel "hulpverlening"(2016). Ongepubliceerd manuscript. Kamer van volksvertegenwoordigers

PIVO.Nood- en interventieplanning: de ambtenaar noodplanning. Geraadpleegd op 15 maart, 2017, van http://www.vlaamsbrabant.be/pivo/geneeskundige-hulp/opleidingen-noodplanning/opleiding-rampenambtenaar/nood-en-interventieplanning-de-ambtenaar-noodplanning.jsp

PlaniCom | Le certificat interuniversitaire en gestion de crise et planification d'urgence, les modules complémentaires de formation, les plateformes d'échange d'expérience. Geraadpleegd op 15 maart, 2017, van http://www.planicom.be/

Pollock, K. (2013). *Review of Persistent Lessons Identified Relating to Interoperability from Emergencies and Major Incidents since 1986*. Emergency Planning College.

Pulkkinen, E. (2016). *Een nationale allesomvattende veiligheidsaanpak – het Finse perspectief.* In Magazine Nationale Veiligheid en crisisbeheersing, 14de jaargang 2016 nr.5/6, p. 6. Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid van het Ministerie van Veiligheid en Justitie

Riecker, T. (2016). *Developing communications interoperability at a strategic level in the US*. Afgehaald op 9 november, 2016, van http://blog.basecampconnect.com/english/developing-communications-interoperability-at-a-strategic-level-in-the-us

Stephenson, J. (2015). *Interoperability and Multiagency Cooperation*. In Wankhade, P & Mackway-Jones, K. (red.) *Ambulance Services* (pp. 107-117). Zwitserland: Springer International Publishing

Strategie en urgentieprogramma. The Hague Security Delta 2015-2020 (2014).Ongepubliceerd manuscript: The Hague Security Delta.

The 9/11 Commission Report (2002). Ongepubliceerd manuscript, National Commission On Terrorist Attacks Upon The United States.

The Federal Response to Hurricane Katrina: Lessons Learned (2006). Afgehaald op 9 november, 2016, van https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/reports/katrina-lessons-learned/

Van Heuverswyn, K. (2009). *Leven in de risicomaatschappij. Deel2. Kritische analyse van de Belgische wetgeving: welzijn op het werk, civiele veiligheid en Sevesorisico's.* Antwerpen: Garant (uittreksel voor de cursisten van het Postgraduaat Rampenmanagement, Campus Vesta)

Van Lier, A.F (2009). *Luhmann ontmoet "The Matrix". Uitwisselen en delen van informatie in netcentrische omgevingen* [proefschrift]. Ongepubliceerd manuscript, Erasmus Universiteit Rotterdam

Wat is mvo | MVO Vlaanderen. Geraadpleegd op 16 januari, 2017, van https://www.mvovlaanderen.be/wat-mvo

Z.N. (2013). Emergency Services Interoperability Survey. Report and Recommendations. JSSC.

8. Bijlagen

Bijlage 1 – Interoperabiliteitscontinuüm NL

Bijlage 2 – Interoperabiliteitscontinuüm EN

Bijlage 3 – Antwoorden survey interoperabiliteit bij hulpdiensten

Bijlage 4 – Data vragenlijst per antwoordcategorie absoluut

Bijlage 5 – Data vragenlijst per antwoordcategorie relatief

Bijlage 6 – METHANE boodschap meldkamer

Bijlage 7 - Multidebriefingsdocument

Bijlage 1

INTEROPERABILITEITS-CONTINUUM		Fase 1 *Geen afspraken*	Fase 2 *Informele coördinatie*	Fase 3 *Formeel & gezamenlijk*	Fase 4 *Interoperabel netwerk*
FRAMEWORK		1.1 Monodisciplinair Diensten werken onafhankelijk van elkaar	*2.1* Informele samenwerking op onregelmatige basis. Processen worden sporadisch afgestemd. Plannen worden ad hoc gekoppeld.	*3.1* Gestructureerde multidisciplinaire samenwerking waarbij plannen worden gedeeld en processen gezamenlijk worden opgesteld.	*4.1* Er is een Interoperabiliteitsdoctrine als framework voor interoperabiliteit. Dit zorgt voor een zelforganiserend en dynamisch netwerk.
STANDARD OPERATING PROCEDURES		*1.2* Intra disciplinaire SOP's, actiefiches en procedures	*2.2* Gedeelde SOP's, actiefiches en procedures voor geplande evenementen	*3.2* Gedeelde SOP's voor de meeste (multi)disciplinaire interventies (lokaal)	*4.2* Geïntegreerde SOP's op provinciaal / federaal niveau
TRAINING & OPLEIDING		*1.3* Monodisciplinair	*2.3* Sporadische gezamenlijke trainingen en/of opleidingen. Zonder planning.	*3.2* Er is een strategie voor gezamenlijke trainingen die aanvaard wordt door de verschillende disciplines. Er is een strategie voor gezamenlijke opleidingen waarvan de noodzaak erkend wordt door de verschillende disciplines	*4.3* Er bestaan provinciale / nationale multidisciplinaire trainings- en opleidingsprogramma's
TECHNOLOGIE	**ONTWIKKELING**	*1.4* Volledig aanbodgestuurd	*2.4* Sporadische voorbeelden van samenaankoop op een aanbodgestuurde markt.	*3.4* Er is overleg met bedrijven en/kennisinstellingen voor gerichte technologieontwikkeling.	*4.4* Via veiligheidsclusters gebeurt technologieontwikkeling (volledig) vraaggestuurd
	GEBRUIK BEHEER	*1.5* Monodisciplinair	*2.5* Informele afspraken over gedeelde technologie	*3.5* Technologie wordt structureel samen aangekocht wanneer dit relevant is en gezamenlijk beheerd.	*4.5* Gestandaardiseerd en gedeeld (beheer)
ORGANISATIE-ONTWIKKELING LERENDE ORGANISATIE		*1.6* Incidenten en oefeningen worden geëvalueerd	*2.6* Sporadische integratie van lessons learned in de organisatie	3.6 Er is een strategie om lessons learned om te zetten in organisatieontwikkeling. De strategie is gekend en aanvaard door alle disciplines.	*4.6* Er is een nationale strategie en gestandaardiseerde werkwijze om lessons learned om te zetten in organisatieontwikkeling.
INFORMATIEDELING		*1.7* Enkel functioneel	*2.7* Specifiek over gecoördineerde gebieden en functies	*3.7* Brede samenwerkingsgebieden en –functies	*4.7* Alle beschikbare en relevant informatie is toegankelijk
GEBRUIK		*1.8* Enkel geplande evenementen	*2.8* Lokale incidenten en interventies	*3.8* Provinciaal / federaal incident managementsysteem	*4.8* Dagelijks gebruik

Bijlage 2

INTEROPERABILITY CONTINUUM		Phase 1 *No coordination*	Phase 2 *Informal coordination*	Phase 3 *Formal joint coordination*	Phase 4 *Interoperable network*
FRAMEWORK		1.1 Services working independently	*2.1* Informal and irregular cooperation. Processes are sporadically adapted. Plans are interlinked when necessary	*3.1* Structural multi service cooperation. Plans are shared and interlinked. Processes are jointly drafted	*4.1* An interoperability doctrine is in place as framework. This enables a self-organising and dynamic network
STANDARD OPERATING PROCEDURES		*1.2* Single service SOPs and procedures	*2.2* Shared SOPs and procedures for planned events	*3.2* Shared SOPs for most multi service interventions (local)	*4.2* Integrated and multi service SOPs on regional / national level
TRAINING EDUCATION		*1.3* Single service	*2.3* Sporadic joint training and/or schooling. Without planning	*3.2* The need for joint training and/or schooling is identified and acknowledged. A strategy is in place for joint training and/or schooling and is accepted by all services.	*4.3* A multi service joint training and/or schooling programme is in place on regional or national level
TECHNOLOGY	**DEVELOPMENT**	*1.4* Supply driven only	*2.4* Sporadic examples of joint purchases in a supply driven market.	*3.4* Some consultation is being done with private companies and research institutions for targeted technology development	*4.4* Technology is developed demand (and end user) driven through security cluster(s)
	USAGE	*1.5* Single service usage	*2.5* Informal agreements on shared technology	*3.5* Technology is jointly purchased and managed if relevant	*4.5* Standardised an shared management of technology
ORGANISATION DEVELOPMENT		*1.6* Live incidents and exercises are being evaluated. No response to identified lessons	*2.6* Identified lessons are sporadically integrated in the service	3.6 A strategy is in place to convert identified lessons into the different services. The strategy is known and accepted by all services	*4.6* A national strategy is defined with a standardised method to convert identified lessons in organisation development
INFORMATION SHARING		*1.7* Need to know only	*2.7* Area and function specific	*3.7* Broad areas of cooperation and functions	*4.7* All available and relevant information is accessible
USAGE		*1.8* Planned events only	*2.8* Local incidents	*3.8* Regional/national incident management system	*4.8* Daily use

robtestelmans@gmail.com

Edit this form

127 responses

Publish analytics

Summary

Organisatie

Brandweer Zone Antwerpen
Brandweer
Gemeentebestuur
FOD Volksgezondheid
Federale Politie
Lokale politie
brandweer
Brandweerzone Kempen
Politiezone Geel-Laakdal-Meerhout
HC 112/100 Antwerpen
PZ Geel-Laakdal-Meerhout
Brandweer zone Kempen
Gemeentebestuur Arendonk
HVZ Rand
Gemeente
HVZ Taxandria
Stadsbestuur Herentals
Stadsbestuur Lo-Reninge
Gemeentebestuur Herselt
gemeentebestuur ichtegem
Gemeente Essen
Lokale politie Lier
Lokaal bestuur Olen
Gemeentebestuur Maasmechelen
Stad Lommel
Gemeente De Pinte
Defensie
Nationaal Crisiscentrum
Gemeente Diepenbeek
Dienst noodplanning prov Antwerpen
Gemeentebestuur Erpe-Mere
Gemeente Beernem
Gemeente Zonnebeke
Stad Aarschot
Stad Torhout
Politie Lommel
Stad Hasselt

Stad Bree
FOD Binnenlandse Zaken, federale diensten gouverneur Antwerpen, Dienst Noodplanning
Veiligheidsdienst Zottegem
LOKALE POLITIE
gemeentebestuur Edegem
Gemeente Puurs - Bornem - Sint-Amands
Stad
stad Leuven
Civiele bescherming
Brandweerzone Kempen, post Grobbendonk
Stad Poperinge / Brandweer Poperinge
Federale diensten van de gouverneur Antwerpen
gemeente Knokke-Heist
Gemeentebestuur Rijkevorsel
stadsbestuur
Gemeente Hulshout
Stad Sint-Niklaas
stad Lier
civiele bescherming
Gemeentebestuur Kontich
stad Blankenberge
gemeente Balen
GEMEENTE WESTERLO
politiezone regio Puyenbroeck
Hulpverleningszone Oost Vlaams-Brabant
Politiezone Mira
Dienst 112 en Rode Kruis
Mechelen-Willebroek
Het Vlaamse Kruis
Brandweer zone antwerpen
MEDA BVBA
Stad Gent
ziekenhuis
Politiezone Antwerpen
Civiele Bescherming Brasschaat
Regio Rivierenland (Aartselaar, Boom, Duffel, Hemiksem, Niel, Rumst, Schelle)
BrandweerZoneANtwerpen
GZA ziekenhuizen Antwerpen
Civiele Bescherming
Ziekenhuis
Federale Politie (voorheen lokale politie)
FDG Antwerpen
gemeente stabroek
PZ RIHO
OCMW en stad Mortsel
Gemeentebestuur Boechout

Federale Politie - CSD Antwerpen
Gemeente Middelkerke
Politiezone Noord (Kapellen-Stabroek)
VEILIGHEIDSCEL BERLAAR EN NIJLEN
Az St Dimpnna
Jessa ziekenhuis
AZ KLINA
lokale politie
Lokale Politie Antwerpen
Politiezone GRENS
GZA ziekenhuizen
Stad Oostende
Lokale politie Antwerpen
KLINA
stadsbestuur Landen
Lokale politie MidLim
Meerhout
Gemeente Zwevegem
Stad Lokeren
Gemeente Sint-Katelijne-Waver
Stad Waregem
Stad Ronse
Stad Brugge (preventiedienst)
Gemeentebestuur Londerzeel
Gemeentebestuur Wingene
Brandweer zone Antwerpen
PZ Noord
Politiezone Damme/Knokke-Heist
PZ Zwijndrecht
AZ St Dimpna

Functie

Ambtenaar Noodplanning
ambtenaar noodplanning
Ambtenaar noodplanning
noodplanambtenaar
Officier
Attaché
Noodplanambtenaar
NPA
Kapitein
rampencoordinator
officier
Commissaris
Dir. Operaties

korpschef

Officier HC 112/100 - Functionele chef

Strategisch Coördinator Beheer Gebeurtenissen + noodplanning

Zonecommandant

Ambtenaar Mobiliteit en Noodplaning

Postoverste - zonaal opleidingscoördinator

ANP

Postoverste - stafmedewerker

Hoofd Technische Dienst

Afdelingshoofd interne organisatie en veiligheid, waaronder noodplanning

Korpschef

Expert openbare veiligheid

Ambtnenaar Noodplanning

Officier Veiligheid en Operaties

Attaché, verantwoordelijke lokale noodplanning

Noodambtenaar - preventieadviseur

Stafmedewerker veiligheid

Ambtenaar noodplanning

Abtenaar noodplanning

Noodplanningsambtenaar

Officier operaties

ambtenaar Noodplanning

Attaché, verantw. voor oefenbeleid en grensoverschrijdende samenwerking

NIP - ambtenaar

POLITIECOMMISSARIS

ANP (ambtenaar noodplanning)

Preventieambtenaar

Federaal gezondheidsinspecteur

noodplanambtenaar (backup)

commandant

Lokaal Commandant

Sergeant

Ambtenaar noodplanning / Onderofficier

D5

veiligheidscoördinator

consulente integrale veiligheid en noodplanning

Stafmedewerker/noodplanningsambtenaar

compagniechef

AMBTENAAR NOODPLANNING

Verantwoordelijk Operationele communicatie en Dispatching

Directeur Operaties

Hoofdinspecteur, antenne D3

Diensthoofd Nationaal Invalspunt (DAO)

112- ambulancier en RK sit medewerker en coordinator sit.

Arts/rampenverantwoordelijke

urgentieverpleegkundige

Noodplanning
verpleegkundig specialist rampenplanning
Adjunct federale gezondheidsinspecteur
Officier Gerechtelijke politie-Teamleader
Compagniechef (3e cie)
intergemeentelijke ambtenaar noodplanning
Woordvoerder & deskundige communicatie
Dir OPS
Medisch adjunct directeur HC112/100
kapitein
Operationeel Assistent
Spoed/MUGarts
Officier noodplanning
noodplanning/communicatie
adjunct-noodplanner
noodplanambtanaar
Dossierbeheerder Noodplanning
Diensthoofd interventie
NOODPLANNINGSAMBTENAAR
officier noodplanning
Verpleegkundige spoedgevallen/ rampenplanning
Hoofdverpleegkundigen
officier - postoverste
diensthoofd noodhulp
Stafmedewerkers Directie Operaties
Coördinator bestuurlijke politie - Woordvoerder
MUG verpleegkundige-dienst112
Afdelingschef openbare orde
Verpleegkundige
noodplanambtenaar/toezichthouder/omgevingsambtenaar
medewerker Directie Operaties
diensthoofd component openbare orde
Afdelingshoofd & noodplan ambtenaar
cdt.
noodplanningsambtenaar
2de noodplanambtenaar
administratief medewerker secretariaat / NPA
Directeur operatie
verpleegkundige

Aantal jaren bij de organisatie

6
5
10
20

7
15
25
4
8
9
1
18
27
16
21
13
1,5
3
33
16 jaar
9 jaar
22
17
0,5
32
11
14
vijf
37
25,5 jaar
6 jaar
2 in de zone 29 bij de brandweer
14 jaar
30
39
Sinds augustus 2016
9,5
eind 2008
28 JAAR
16 jaar
22 jaar
19 jaar
+15
Een half jaar
sedert 2002 bij gemeentebestuur Rijkevorsel, maar sinds 01/6/2016 als consulente integrale veiligheid en noodplanning
8 jaar 7 maanden
12
34
5 jaar in die functie, 18 in totaal

5 (34 jaar politie)

31

35

26 jaar

12 (waarvan 1 jaar noodplanning)

37 j.

11 jaar (waarvan 3 jaar noodplanning)

19

Provincie

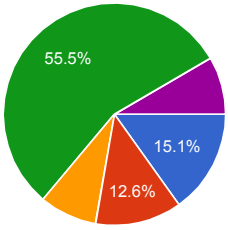

West-Vlaanderen	**18**	15.1%
Oost-Vlaanderen	**15**	12.6%
Vlaams-Brabant	**10**	8.4%
Antwerpen	**66**	55.5%
Limburg	**10**	8.4%

Aantal incidenten waarvoor een multidisciplinaire aanpak nodig was waarbij ik betrokken was vanuit mijn organisatie de laatste 10 jaar

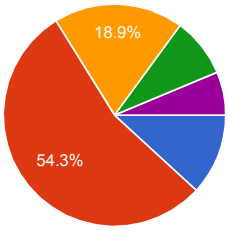

0	**15**	11.8%
1-10	**69**	54.3%
11-49	**24**	18.9%
50-99	**11**	8.7%
Meer dan 100	**8**	6.3%

Hoe dikwijls per jaar vergader je of spreek je af met leden van andere disciplines buiten een interventie of oefening?

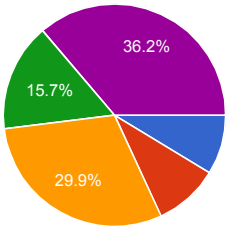

Nooit	**11**	8.7%
1 keer per jaar	**12**	9.4%
Minder dan 6 keer per jaar	**38**	29.9%
Maandelijks	**20**	15.7%
Regelmatig	**46**	36.2%

THEMA 1 INFORMATIEDELING

1.1 Ikzelf / mijn organisatie deel(t) informatie met andere disciplines

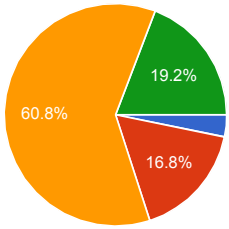

Enkel 'need to know'	**4**	3.1%
Bij specifieke omstandigheden (bv. evenementen, sportwedstrijden, ed.)	**21**	16.5%
Altijd wanneer dit relevant is	**76**	59.8%
Beschikbare en relevante informatie is toegankelijk (actieve informatiedeling)	**24**	18.9%

1.2 Andere diensten delen voldoende informatie - meerdere antwoorden mogelijk:

Tijdens incidenten	**81**	64.8%
Tijdens evenemeneten	**102**	81.6%
In dagdagelijkse werking	**48**	38.4%

1.3 Zou je zelf ook meer informatie kunnen / willen delen? Verklaar kort waarom wel of niet.

nee

Ja. Het zou wel veel gemakkelijker zijn met een goed platform om deze info te

Informatiedeling volstaat op dit ogenblik

Daar het HC 112/100 geen dispatching verzekert voor D1 komt in vele gevallen de noodzakelijke informatie aangaande de interventie niet door. We merken dat er monodisciplinair opgeschaald wordt en het HC 112 hiervan niet systematisch ingelicht wordt. Ook D2 heeft geen werkmethode om op systematische wijze SITREP door te geven bij aankomst van de eerste middelen. Enkel wanneer er een MIP afgekondigd wordt en FGI en/of adjunct ter plaatse komen, komt er een informatiestroom op gang. In de meeste situaties worden de grote evenementen goed voorbereid, wordt er een CP-OPS voorzien en in bepaalde gevallen komt er een liaisonofficier op het HC 112/100 om de rechtstreekse communicatie te regelen (specifiek voor D2). In sommige gevallen ook met D3 als er belangrijke politionele opdrachten zijn vb. verkeer en doortocht Tour de France Voor het HC112/100 is het juridisch vrij duidelijk afgebakend welke informatie we met welke discipline mogen delen. In bepaalde gevallen mogen we deze informatie dan ook alleen maar delen als de Procureur Des Konings ons hierom verzoekt.

Zeker en vast. We zijn nog te zeer op onze eigen taken en verantwoordelijkheden gefocust en denken nog te weinig in een ruimer, gecoördineerd perspectief. De vraag of andere disciplines iets kunnen doen met onze informatie wordt nog te weinig (of zelfs helemaal niet) gesteld.

Ja, zeker wel willen. Dit verhoogt vertrouwen, beperkt extra communicatie in noodsituatie, voorkomt misverstanden of bepaalde verwachtingen, ...

Vind altijd voldoende info

Absoluut het is echter steeds 'zweven' tussen wat relevant en wat niet relevant is voor de andere discipline. Ook het gevoel van 'wordt alles wat ik doorstuur wel gelezen' is aanwezig.

Alle relevante informatie / overkoepelende dossiers worden gedeeld / besproken. Meestal wel eenrichting van ANP naar D's. Omgekeerd loopt het moeizaam.

Communicatie tijdens interventies via de Astrid

Gaat vaak niet omwille van informatieveiligheids- of privacy-overwegingen. Info delen verhoogt wel de proactiviteit van andere diensten, en dus moet er minder vaak expliciet om bv. advies gevraagd worden op basis van zeer specifieke informatie (bv. bijlage email), men heeft dan ook direct toegang tot de ruimere context.

Ja, indien nodig.

Belangrijk om op de hoogte te blijven als er vragen komen

De relevante informatie wordt voldoende gedeeld. Het wederzijds begrip en vertrouwen zou wel kunnen groeien door frequent overleg te hebben, waarbij men elkaar ook persoonlijker leert kennen.

Ja, de principes van informatie moeten echter gelden : op het juiste moment bij de juiste persoon die er de juiste dingen mee doet. We moeten ook opletten voor overaanbod.

Onze beschikbare informatie wordt gedeeld in een eigen ontwikkeld evenementenloket

Wij delen alles wat relevant is

Niemand heeft Defensie nodig totdat ...

Momenteel wordt al heel wat info gedeeld, vroeger binnen OSR en binnenkort via ICMS.

Er wordt reeds ingezet op maximale informatiedeling.

In de toekomst via ICMS mogelijks

Nee, er is een goede informatiedoorstroming in het algemeen, via de gemeentelijke veiligheidscel en specifiek voor bepaalde evenementen.

Neen, alles wat voor mij beschikbaar en relevant deel ik al.

Ja - soms missen we hiervoor een gezamenlijk digitaal platform

Absoluut. Mijn (korte) ervaring leert mij dat er nog te veel in hokjes wordt gedacht, zowel binnen de verschillende stadsdiensten als tussen de disciplines. De zoektocht naar de juiste informatie en de juiste persoon duurt soms lang en dat werkt frustrerend. Omgekeerd duur het ook lang voordat de juiste informatie de juiste persoon bereikt, wat vertragingen in de voorbereiding van een evenement/incident met zich meebrengt. Veel essentiële informatie gaat ook verloren door de fragmentatie van het informatiebeheer. Het actief delen van informatie en een nauwere samenwerking kan volgens mij de voorbereiding op en het beheer van een crisis alleen maar ten goede komen.

ja, maar er moet een standaardwerking rond uitgebouwd worden

Hoe meer iedereen weet, hoe beter ... Samen naar oplossingen zoeken en niet alleen willen alles regelen.

Ja, het zou goed zijn om een goede website te hebben of communicatiekanaal om relevante info te delen.

We hebben een Intranet waarop ook de provincie toegang heeft; lijkt me voldoende => kost heel veel tijd om te voeden en energie om te kunnen updaten!

Nee, we hebben een volledige openheid in onze samenwerking

///

Vanuit mijn job als Ambtenaar Noodplanning is één van de hoofdbezigheden om informatie te toetsen bij en te delen met de disciplines. Ik kan mijn werk niet uitvoeren als ik van hen geen informatie krijg. Ik probeer dus op dagelijkse basis de nodige informatie te delen.

Wel delen : relevantie van multidisciplinair werken Niet delen : omdat ik het vergeet door de grote werkdruk, maar ik zal zeker informatie delen als anderen het vragen omdat ik het vergeten zou zijn

Wij hebben een projectsite waar alle disciplines die in de veiligheidscel ziiten informatie kunnen opzetten en delen, meer kunnen wij niet delen.

Al onze info staat beschikbaar op de site en op OSR, ICMS

Willen delen absoluut doch we hebben er de tools niet voor. We kijken in dit verband uit naar brandweer zonale initiatieven.

Denk dat dit enkel de hulpverlening ten goede komt om geen eilandjes te maken vandaar ben ik voorstander om deze info te delen. We werken al veel te vaak naast elkaar op interventies.

Meer nice to know informatie verspreiden en delen. Nu ligt de focus te veel op need to know. Door enkel noodzakelijke informatie te delen, kan de indruk ontstaan dat er info wordt achtergehouden over een onderwerp.

neen, indien relevant wordt ze gedeeld

Voor mij zou het delen van informatie meegenomen zijn om mij vertrouwd te maken met de materie en expertise op te doen

is nu al OK

Neen, wegens tijdsgebrek

Infodeling vanuit ambtenaar noodplanning gebeurt in de veiligheidscel (maandelijks): actieve infodeling + in de Evenementencel - Veiligheid (minimaal 1 x per maand) + op eventueel bijkomende veiligheidsvergaderingen + via mail --> voldoende mogelijkheid tot delen

als noodplanambtenaar ben je een spil in de organisatie van de grootschalige interventies, tussen de lokale overheid en de hulpdiensten en soms zelfs tussen de hulpdiensten onderling. Het actief delen van relevante informatie is dus "corebusiness"

liefst zoveel mogelijk om aan de andere diensten te laten weten wat onze mogelijkheden zijn en wat onze beperkingen zijn

Alle relevante info wordt gedeeld. Het ontvangen vanuit de D's loopt iets minder vlot

alle relevante ontvangen info wordt gecommuniceerd naar de betrokken disciplines

NIET BEPAALD

alle informatie is nuttig bij voorbereiding van een incident

Hoeft niet want ik probeer momenteel al alles te delen wat relevant kan zijn voor een andere discipline. Ik heb in het verleden zelf al initiatieven genomen om alle disciplines rond de tafel te krijgen bij de organisatie van een grootschalig evenement.

Affirmatief, wat onze zone betreft is het niet zo evident om frequent contact te hebben met andere diensten, elk is druk bezig met zijn "eigen winkel". Gelukkig loopt dit wel vlot naar aanleiding van al wat geplande evenementen en dergelijke betreft. Een en ander dient ook gedragen te worden door de beleidsmensen, de mogelijkheid tot dient door hen gecreëerd te worden, naar mijn mening. Zeker niet te onderschatten zijn de informele contacten tussen de mensen op het terrein. Wanneer we elkaar nodig hebben, dan weten we elkaar toch wel te vinden.

Preparation is key. Mekaar en mekaars mogelijkheden kennen is een kritieke succesfactor tijdens momenten van crisis.

Wij delen regelmatig informatie als deze ons relevant lijkt. De flow is wel steeds eenzijdig. Er is quasi geen terugkoppeling van de andere diensten.

neen, m.i. geen extra behoeften

Nvt

Met ICMS zal dit in de korte toekomst zeker het geval zijn.

ja, als de directie hiervoor toestemming geeft

Ja. Maar in mijn functie ben ik onderhevig aan wettelijke beperkingen, zoals : beroepsgeheim, geheim van het (gerechtelijk onderzoek), wet op de privacy,....

Meer reclame maken over de capaciteiten en de meerwaarde van CB

Huidige werkwijze is OK voor mij. Te veel is ook niet goed.

Zeker doch een andere leidinggevende is hiervoor aangeduid binnen onze organisatie

Neen, er is al een overaanbod aan informatie. Wanneer nodig zal dit gedeeld worden.

ja, in de mate dat de gegevens van onze instelling beveiligd zijn

Neen, er wordt voldoende gedeeld, ik denk niet dat er onmiddelijk nood is aan meer.

Wat gedeeld kan en moet worden wordt volgens mij gedeeld

Niet echt nodig

Ja, gecentraliseerde opensource info levert tijdswinst op, op voorwaarde dat er een gestructureerd beheer en consensus achter zit.

Ja, indien de juiste informatiekanalen gekend en toegankelijk zijn.

Nee, de meest belangrijke info wordt in principe gedeeld. Meer info delen, kan leiden tot een overload aan informatie waardoor de belangrijkste zaken uit het oog verloren kunnen worden.

Relevantie is altijd een breekpunt + motivatie om data actueel te houden

Alle informatie die van belang is wordt gedeeld, ze is voorlopig niet allemaal beschikbaar online voor alle disciplines. De belangrijkste documenten zijn dat wel, maar deze manier van werken wordt door de andere disciplines niet echt gebruikt.

ja omdat kennis delen belangrijk is

Gerechtelijke informatie voor zover nodig in een situatie van bestuurlijke politie kan slechts in beperkte mate gedeeld worden

Wat mij betreft kan bepaalde informatie vrij toegankelijk zijn. Is nu reeds het geval via ICMS. Kan worden uitgebreid, maar via welk platform??

ja want we weten niet altijd wat de noden tijdens incidenten zullen zijn dus we kunnen ons maar beter voorbereiden met alle basiskennis die er is, ook over de werking van onze discipline

Zeker, leren uit ervaringen van anderen kan alleen maar nuttig zijn. Echte rampsituaties zijn uitzonderlijk, alleen uit eigen ervaring leren is daarom geen optie. Communicatie blijft nog steeds het tere punt bij iedere ramp(oefening), daarom mss niet slecht dat men alvast mensen kent

Plannen rond externe of interne rampen worden regelmatig gedeeld met de stake holders (politie in kader van lock down, brandweer in kader van preventie , enz.

Vermoedelijk wel. Het is alleen niet altijd duidelijk of er ook effectief iets mee gedaan wordt. Hierdoor wordt het nogal gemakkelijk nagelaten. De communicatielijnen tussen de verschillende disciplines zijn (bij ons toch) niet zo duidelijk (1 aanspreekpunt - 1 verantwoordelijke)

neen - need to know gebeurt

Zodra we denken dat er een nut kan zijn van bepaalde info voor de andere disciplines, nemen wij met hen contact op. Het "meer info delen" kan voornamelijk nog verbeteren door meer te oefenen en te blijven leren uit incidenten. Als politie zijn wij niet heel vertrouwd met het hebben van de lead bij Ops op het terrein. In dergelijk situatie moeten we nog werken aan een vlottere infodoorstroming van D3 naar de anderen. Op gebied van oefenen, dossiers voorbereiden en dagelijkse werking, trachten we nu al het maximale te doen (uiteraard is er steeds wel wat ruimte voor verbetering).

Onze informatiedeling is al vrij groot maar kan nog steeds verbeteren.

Ik deel alle relevante informatie.

neen, de info die we nodig hebben wordt gedeeld of doorgestuurd

ja, het delen van info vergemakkelijkt de (samen-) werking voor iedereen

meer informatie delen is wenselijk. Vanuit diverse gemeentelijke diensten zit er heel wat info verspreid. Deze informatie op een gestructureerde manier binnenhalen en centraliseren is niet eenvoudig. Dit vraagt tijd. Tijd die er vaak onvoldoende is.

Ja, betere en informatiegestuurde samenwerking

Voorafgaandelijk informatie delen vergemakkelijkt de samenwerking tijdens interventies en opent de ogen voor de problematieken van de andere disciplines.

Het zou wenselijk zijn dat alle relevante beschikbare informatie van alle diensten voor de andere diensten raadpleegbaar is. Het is ook belangrijk om niet overstelpt te worden met informatie want dan is het moeilijk om het overzicht te behouden en alles te kunnen verwerken.

Omleidingen enz. kunnen nog helderder en beter naar hulpdiensten worden doorgestuurd.

Zou wel meer willen maar het ontbreekt aan tijd.

JA. Gebeurt soms niet omwille gebrek aan tijd (combinatie met andere functies)

Neen, veiligheidsdraaiboeken worden besproken en uitgewisseld, alsook het ANIP, ons plan D5, enz. Op de veiligheidscellen wordt alle relevantie info besproken/meegedeeld.

ja , voor evenementen hebben we regelmatig overleg

Mede omwille van gebruik van verschillende informaticasystemen is er nog geen actieve en voortdurende informatiedeling zoals hierboven wordt aangegeven nl. beschikbare en relevante informatie is toegankelijk

niet van toepassing

Neen, niet alle info is relevant bij acute hulpverlening en continue info ontvangen/verspreiden is geen garantie voor accuratie en performantie.

Informatiedeling is cruciaal om goed samen te werken en de operaties op het terrein te bespoedigen.

Ja, omdat impact van bijv. wegenwerken voor brandweer andere gevolgen heeft dan voor politie.

Ja, maar niet altijd mogelijk wanneer het gevoelige/vertrouwelijke informatie betreft of in het kader van een onderzoek.

Gemeentelijke veiligheidscel en netwerkcontacten volstaan

Er is geen draagvlak voor. Geen gestuctuurd overlegplatform.

Wat zijn volgens jou de grootste hinderpalen om meer informatie te delen? Geef telkens aan wat volgens jou de impact is van elke stelling:

1.4.1 Er is onvoldoende vertrouwen tussen de disciplines

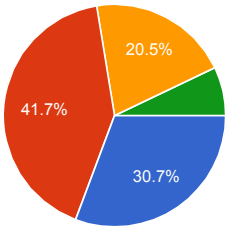

Grote impact	**39**	30.7%
Beperkte impact	**53**	41.7%
Geen impact	**26**	20.5%
Weet het niet	**9**	7.1%

1.4.2 Er is onzekerheid over wat gedeeld mag worden tijdens een incident

Grote impact	**30**	23.6%
Beperkte impact	**68**	53.5%
Geen impact	**24**	18.9%
Weet het niet	**5**	3.9%

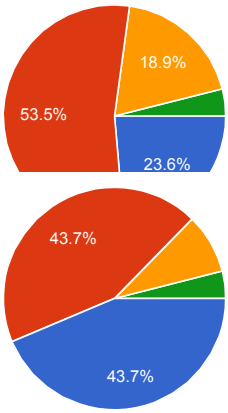

ıedeeld owv tijdsgebrek tijdens een

Grote impact	**55**	43.7%
Beperkte impact	**55**	43.7%
Geen impact	**11**	8.7%
Weet het niet	**5**	4%

1.4.4 Er wordt geen informatie gedeeld owv (inter)persoonlijke redenen

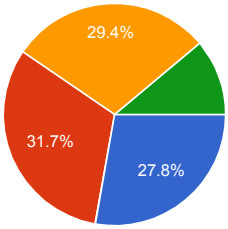

Grote impact	**35**	27.8%
Beperkte impact	**40**	31.7%
Geen impact	**37**	29.4%
Weet het niet	**14**	11.1%

1.4.5 De technische hulpmiddelen ontbreken om info efficiënt te delen

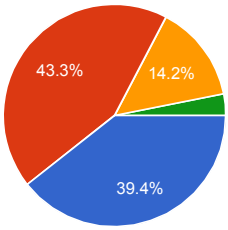

Grote impact	**50**	39.4%
Beperkte impact	**55**	43.3%
Geen impact	**18**	14.2%
Weet het niet	**4**	3.1%

1.4.6 Info wordt onvoldoende gedeeld owv een gebrek aan gekende protocols, afspraken, oefeningen of opleidingen

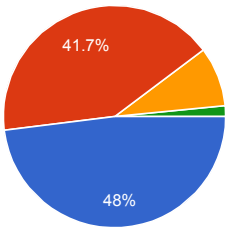

Grote impact	**61**	48%
Beperkte impact	**53**	41.7%
Geen impact	**11**	8.7%
Weet het niet	**2**	1.6%

1.4.7 Zijn er nog andere hinderpalen? Opmerkingen?

/

De belangrijkste zijn hier gegeven.

-

Naar mijn gevoel heeft het niet delen van informatie steeds een grote impact. Als andere partij het gevoel krijgt dat hij geen info krijgt, dan heeft dit gevolgen naar toekomst toe. Als ik geen info krijg, dan geef ik ook niets meer .... Andere hinderpaal is zeker de wetgeving (beroepsgeheim, wet op privacy, ...). Bijgevolg moeten de disciplines zeker van elkaar weten wat mag en wat niet mag.

Onmogelijk met Ziekenwagen te praten, volksgezondheid blokkeert. Politie management wil niet mee.

Vaak denkt men nog altijd monodisciplinair en kan men de meerwaarde van het ruimer beschikbaar stellen van bepaalde info niet juist inschatten.

Kennis

Onderscheid tussen bestuurlijke (toegankelijk) en gerechtelijke zaken

Efficiëntie vergadermethode die ontbreekt of gebrekkig verloopt. Ook dit is een kwestie van afspraken.

Niemand weet wat Defensie doet of kan doen

voor 1.4.5 hoop ik dat ICMS kan helpen

nee

Binnen de hulpverleningszone waartoe wij sedert 2015 behoren is men nog steeds afspraken aan het opmaken omtrent het inwinnen van adviezen, de algemene administratieve werking. Dit zorgt soms voor onduidelijkheid. Maar ik ben er zeker van dat dit op termijn in orde komt. Ieder begin is moeilijk en vergt nieuwe afspraken. Zeker als deze moeten gedeeld worden binnen 17 andere gemeenten.

Sommige disciplines hebben de ingesteldheid nog niet om info te delen ook al zijn er technische hulpmiddelen in overvloed.

neen

(medisch) beroepsgeheim

Soms voeg je "tijdens een incident" toe aan je vraagstelling, soms doe je dat niet. Bij vraag 1.4.2 denk ik ook dat dit probleem zich stelt voorafgaand aan een incident. Ik denk bv. aan de issues mbt het beroepsgeheim. Bij 1.4.6 wil ik graag toevoegen dat ik denk dat disciplines soms onvoldoende van elkaar weten welke informatie belangrijk is voor de andere en dus gedeeld moet worden. Door afspraken, oefeningen,... kan duidelijk worden gemaakt welke informatie relevant is voor de andere disciplines en welke niet. Ik ben er nl. ook van overtuigd dat soms niet te weinig, maar juist te veel informatie wordt gedeeld (bv. in het multidisciplinair logboek). De kunst is om de JUISTE informatie (en de juiste hoeveelheid informatie) te delen. Een overvloed aan informatie kan er ook voor zorgen dat essentiële informatie verloren gaat en dat mensen 'informatiemoe' worden.

Willen delen en open kaart willen spelen.

De technologie hoeft geen beperking te zijn. Er bestaan online voldoende gratis tools om informatie te delen. Andere hinderpalen: gebrek aan sociale vaardigheden: het 'besef' dat men actief informatie moet delen, ontbreekt vaak. Men zit tijdens in een incident in een tunnelvisie. Ook het feit dat men binnen de hulpdiensten vaak in een strakke hiërarchie zit, maakt dat er schroom is om online informatie te delen met andere disciplines. Dit vergt bewustmaking, opleiding, oefening en ervaring.

tijdsgebrek door overbevraging leden VC, weinig tot geen administratieve ondersteuning ook niet op deze éénmansdienst

Muren tussen disciplines op basis van foutieve interpretatie van wetgevingen, onvoldoende kennis van werking van disciplines.

///

Vaak wordt informatie niet gedeeld omdat de verschillende disciplines niet van elkaar weten welke informatie ook nuttig kan zijn voor de anderen. Een goede kennis van de werking en de noodwendigheden van de andere disciplines is nodig, maar is (volgens mij) nog steeds niet voldoende ingeburgerd.

De gootste hunderpaal is dat we elkaar niet kennen. Vaak is het incident het eerste incident van de verantwoordelijke van de discipline, waardoor de (natuurlijke) reflex ontstaat om zijn of haar discipline af de schermen. Juist het omgekeerde zou moeten gebeuren, maar dat kan maar als men (a) elkaar kent en (b) weet wat men van elkaar kan verwachten.

Door het gebrek aan een goede tool voor het raadplegen van afgesproken procedures mis je soms relevante info.

Denk dat iedere dienst onvoldoende kennis bezit over de ander diensten, vooral bij het "veldpersoneel"

Het onvoldoende bewust zijn van het feit dat gekende informatie binnen een discipline voor een andere discipline van groot belang kan zijn.

Tijdsgebrek if. relevantie info

onervarenheid

Delen vanuit andere disciplines: iedereen is sterk bezig met zijn 'eigen' discipline; delen met andere disciplines of AN wordt soms 'vergeten' of als minder relevant gevonden.

zoals hierboven al aangegeven is onkunde in de breedste zin van het woord van de oorzaak. Een gebrek aan kennis over elkaars taken, verantwoordelijkheden en mogelijkheden, elkaars werking, etc. Opleidingen zoals het PGRM kunnen hier zeker aan verhelpen maar in verhouding nemen hier weinig officieren van de disciplines aan deel.

Uitermate monodisciplinaire kijk bij de D1 & D3

los van persoonsgegevens de vertrouwelijkheid van info (cfr. terro), zodat enkel op need-to-know basis informatie wordt gedeeld

TIJDSGEBREK

Verloop bij de verschillende diensten waardoor kennis niet altijd geborgen is en verdwijnt met het vertrek van een bepaalde collega.

In crisis hervalt men al snel in een tunnelzicht en gaat men focussen op de eigen opdracht. Het perifere zicht op wat anderen moeten doen lijdt soms hieronder.

Wantrouwen tussen de disciplines. Concurrentie tussen diensten

tijdig betrekken van ålle actoren in de prille fase van een incident (oa D5 en NPA)

Nvt

Ego's

Wetgeving

Het "bang voor het onbekende" en een "overkill" zijn voor veel mensen een afschrikmiddel om verdere acties te ondernemen (die dikwijls wel nodig kunnen zijn)

de meerwaarde van delen van informatie is onvoldoende gekend

Er wordt te weinig geoefend op multidisciplinair werken/communiceren.

Tools: ICMS vs OSR bijvoorbeeld

kennis van elkaar

Neen

medisch beroepsgeheim

tijd tekort = personeel tekort in commandostructuur als het wat groter wordt

competenties personeel, ontbreken van 'backoffice' of 'command support team'

geen opmerkingen

Binnen elke discipline denkt men nog teveel met oogkleppen op en zijn er 'ego's', waardoor niet altijd open en eerlijk gecommuniceerd wordt of informatie doorgegeven wordt. "Het is niet belangrijk voor de andere...", terwijl dat elke discipline dat voor zichzelf moet uitmaken en niet een andere discipline. Vanuit noodplanning vragen wij om veel meer "MULTIDISCIPLINAIR te denken". Dit moet dagelijks herhaald worden.

(on)ervarenheid, gebrek aan zicht op prcedures, te veel procedures, teveel moeten inputten in systemen

Wettelijk kader ontbreekt of is aanwezig en werkt tegen

Aparte protocols inzake infodeling nodig.

Men weet vaak niet dat bepaalde informatie nuttig is voor andere disciplines omdat men elkaars werking en noden niet kent. Een andere reden is de problematiek van medisch geheim (quid met identificatie van de doden, hoe geraakt de politie aan de medische gegevens om te vergelijken...).

Omdat we binnen Belgie nog veel werken in hokjes, dit is mijn domein en niet van U. Spijtig natuurlijk

zie antwoord hierboven mbt duidelijke communicatielijnen

Aanvulling van mijn antwoorden: indien er onvoldoende vertrouwen zou zijn, heeft dit een grote impact. Ik wil even meegeven dat het vertrouwen tov de partners bij ons bijzonder goed zit.

Nihil

sommige instanties vinden het niet nodig om informatie te delen met zij die onderaan de 'beslissende ladder' staan, ook al zijn dat wel degene die de orders zullen moeten uitvoeren.

op dit ogenblik te weinig traditie. Te weinig of geen multidisciplinaire oefeningen.

Sommige verantwoordelijken van andere disciplines zien de noodzaak niet in om informatie te delen zodat er op een goede manier multidisciplinair samen te werken. Men is te zeer gefocust op zijn discipline.

Neen, vooral tijdsgebrek of 'er niet aan denken' zijn naar mijn mening de pijnpunten

grens overschrijdende met Nederland goed overleg nodig

Mocht het IBOBBO-proces in alle hulpdiensten gekend zijn, dan is er nog geen gemeenschappelijke manier om aan oordeelsvorming en besluitvorming te doen.

Er wordt te vaak monodisciplinair gedacht. Men is bezig met de "eigen" materie en bevoegdheden en staat op het terrein niet altijd stil bij de wisselwerking met andere disciplines.

verschillende actoren kennen elkaar gewoon niet en een beperkte opleiding.

1.5 Wanneer je aankomt bij een multidisciplinair incident, hoe snel zoek je de verantwoordelijken van de andere disciplines?

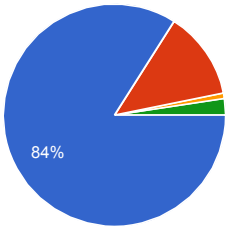

Binnen de 5 minuten	**105**	84%
Binnen de 30 minuten	**16**	12.8%
Binnen de 60 minuten	**1**	0.8%
Dit is geen prioriteit	**3**	2.4%

1.6 Tijdens een incident (zowel in CP-OPS als in CC) zoek ik de andere disciplines op voor overleg

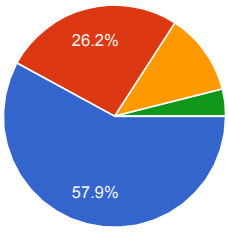

Doorlopend	**73**	57.9%
Elke 30 minuten	**33**	26.2%
Elk uur	**15**	11.9%
Dit is geen prioriteit	**5**	4%

THEMA 2 STANDARD OPERATING PROCEDURES (SOP) & ACTIEFICHES

2.1 Onze organisatie heeft (meerdere antwoorden mogelijk):

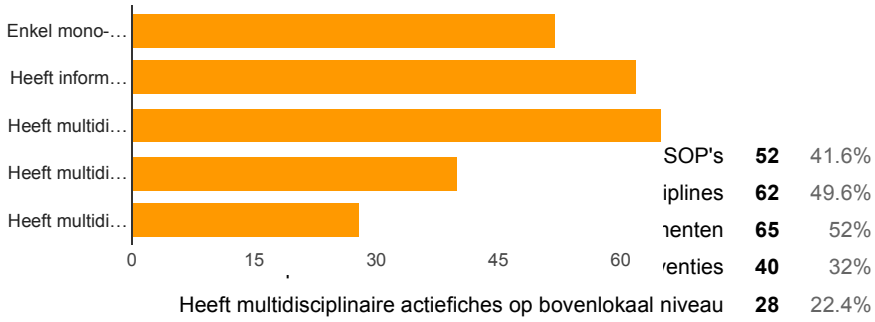

2.2 Indien van toepassing. Welke multidisciplinaire actiefiches of SOP's heeft jouw organisatie?

nvt

De actiefiches op het HC 112/100 liggen voornamelijk in de alarmeringsschema's die gevolgd dienen te worden bij verschillende type-calamiteiten. Vb. oproepen AGS, afkondiging rampenfase, BNIP KC Doel, bomalarm

Nog in testfase : een éénvormig formulier MKO (motorkapoverleg)

MIP, BNIP's ook van evenementen, ...

Actiekaarten in het kader van het BNIP Bos- en heide (lokaal, provinciaal, federaal en europees) vb. Bijstandsprotocol buitenlandse luchtsteun, voorgedefinieerde perimeterbewaking, intergratie leger....

Evacuatie voor kleine en grote incidenten, Evacuatie bij evenementen, Stilleggen van evenementen, Opstarten CC

BNIP / ANIP

de afspraken mbt organisatie van grote evenementen

Deze worden enkel voor grote evenementen gemaakt

Afsprakennota werking CC-Gem

afspraken vaak gemaakt ter plaatse ifv het evenement of incident

actiekaarten van cel noodplanning

Zie canvas GANIP binnen provincie Oost-Vlaanderen

evenementen

Wateroverlast, evenementen met grote impact, storm, elektriciteitsuitval,

Ik heb eerlijk gezegd geen idee wat SOP's zijn. Een actiefiche ken ik wel, maar die hebben we hier voor zover ik weet niet. Voorafgaand aan geplande (grotere) evenementen zijn er wel steeds veiligheidsvergaderingen waarop alle disciplines (en de organisator) zijn uitgenodigd. Meestal komen uit deze vergaderingen (beknopte) veiligheidsplannen of een BNIP voort die aan de bestemmelingen worden overgemaakt. Dit kan dus in zekere zin worden bekeken als multidisciplinaire actiefiches, of niet?

Evenementenaanvragen

Telt het ANIP en BNIP mee? Indien ja, dan zijn dit onze actiefiches.

Zeer divers

///

Voorlopig enkel voor grootschalige evenementen (opgesteld door de Ambtenaar Noodplanning)

Actiefiches rond mobiliteit en actiefiches over terrorisme.

Samenwerkingsakkoorden afhankelijk van de zone

De "Prima" voorbereidingen van evenementen

bijvoorbeeld over alarmering in een noodsituatie

Algemeen Nood-en interventieplan

Voor zover ik weet geen

Nood en interventieplan (een beknopt BNIP) bij grote evenementen

behalve voor de grote evenementen of bijzondere risico's in de stad bestaan er actiefiches rond optreden bij wateroverlast, stormweer, stormtij, wateroverlast, springtuig/verdacht pakket, ...

Actiekaarten of BNIP's evenementen

ANIP, BNIP, afsprakenregeling 'Reddingen aan Belgische Kust', ...

TAAKVERDELING PER DISCIPLINE

model actiekaarten bekomen van de provincie

bv. Werchter / Verzorgingsinstellingen

Vnl ikv terrobestrijdding (bomalarm, bommelding, poederbrief, gijzeling)

Gentde feesten en andere massa evenementen

alarmering, locatie-specifieke actiekaarten, veiligheidsdossiers en NIP's

Nvt

terreur - amok - whatsapp infodeling -

Voor grote evenementen/risico's wordt een BNIP opgemaakt dat gedeeld wordt met de veiligheidscel waarin dus alle disciplines in vertegenwoordigd zijn.

Zeer gevarieerd aanwezig of afwezig.

Samenwerking BW Antwerpen en BASF (superkanon, turbojet, meettoestellen), verdeling van onze stroomgroepen bij algemene stroomonderbrekingen (bovenlokaal), enz, ...

actiekaarten inzake alarmeren, opschalen en afschalen naar de verschillende crisisniveau's

Operatieorders voor evenementen : standaard sjabloon dat ad hoc wordt ingevuld.

ivm terro

PIP

NVT

alarmeringsschema, afspraken voor samenwerking en coördinatie tijdens evenementen

taak invulling sleutelfuncties, communicatieschema

PIP, multidisciplinaire actiefiches bij grote evenementen.

verschillende noodplannen, multidisciplinaire communicatie

D5 inzet radiowagen politie

Noodplanningszones voor evenementen en vaste locaties (ook voor incidenten buiten evenementen van toepassing), multidisciplinaire operatieorders voor grotere evenementen.

Bommelding - verdachte pakketten

draaiboeken evenementen

Gemeentelijke evenementen, pijpleidingen aardgas, incidenten op de treinsporen,...

seveso-fiches, gevangenissen, stations, nucleaire sites, haven

Bij brand inschakelen brandweer, bij crimineel opzet of noodzaak voor ordehandhaving; politie inschakelen

- nutsvoorzieningen (uitval) = technische dienst - telecom uitval = informatica - intern rampenplan brand = spoed (artsen, vpk, ambulanciers, onderhoud) + brandweer - lock down = security + politie

operatieorders voor diverse evenementen (festival, risicowedstrijd voetbal, ...)

bv de gemaakte stroomdiagrammen en afspraken die op papier staan rond terro-incidenten.

Bij evenementen zal er steeds een veiligheidsoverleg plaatsvinden waar er concrete afspraken gemaakt worden.

Evenementen

water/modderoverlast - elektriciteitspanne - evenementen (aan de hand van zgn. BNIP's light)

voor grootschalige incidenten tijdens grote evenmenten

Het politionele interventieplan Limburg voor bovenlokale samenwerking in de provincie Limburg. Multidisciplinaire actiefiches zijn opgenomen in een aantal BNIP (bijzonder nood- en interventieplan)

Evenementen (Groezrock, ...)

BNIPS

actiefiche opstart CC actiefiche asbest actiekaart verzamelen verzamelen van informatie alarmeringsfiche/schema ...

evenementenfiches, noodplannen

Gemeentelijk rampenplan; evenement Carnaval Zwevezele; noodplan recreatiebad de Alk; evenement TAC-rally; evenement Ronde van Vlaanderen

Terreur: eigen versie op KB terro

fiches en SOP's rond terreur, formele afspraken rond invullen interventieverslag (uitwisseling nummers PV)

Heide, Allerhande BNIPS,...

Onder andere de tussenkomsten bij (verkeers)ongevallen, Veiligheidsdraaiboeken/BNIP bij evenementen, informele afspraken bij tussenkomsten ambulance, ...

enkel de info van festivals.

2.3 Heeft jouw organisatie nood aan (andere) gezamenlijke actiefiches? Welke? Waarom wel/niet?

ja

Ja. Dit zou, als ze opgevolgd worden, een grote meerwaarde zijn bij het vlot uit de chaotische fase van een incident te komen.

Het opstellen van een SOP ism andere disciplines aangaande richtlijnen wanneer er een terugkoppeling van informatie aan het HC 112/100 dient te gebeuren, kan een hulpmiddel zijn om optimaler ingelicht te worden.

Actiefiches van de meest courante incidenten en mogelijke risico's op grote evenementen. Nu worden wel de risico's bepaald maar hoe de disciplines gaan reageren en welke gezamenlijke acties en/of prioriteiten er moeten genomen worden staat nergens neergeschreven. Idem dito voor incidenten op risicobedrijven. Een aantal maatregelen (vb, welke perimeters, opstelplaats VMP - CP-Ops) kunnen, afhankelijk van een aantal perimeters al op voorhand uitgewerkt worden.

Ja, afspraken op kleinere interventies (wie doet wat wanneer en in welke prio). Bv afbakening terrein, vrijgave interventieplaats, sporenonderzoek, ...

Tuurlijk, een heel simpel voorbeeld is het strikt vastleggen van wie doet wat bij signalisatie inname openbare weg. Er is van nature uit geen reflex om zich naar elkaar te schikken (andere of geen hiërarchie) Ook buiten een formele coördinatiefase zou dat mogelijk moeten zijn.

Indien de nood naar bovenkomt, wordt het geagendeerd op de veiligheidscel

Ja, voor de risicopunten

Simpele actiefiches ter aanvulling van het ANIP/BNIP's. De praktische uitwerking van dergelijke NIP's, vooral wat betreft inzet, alarmering, multidisciplinaire afspraken etc. zijn meestal niet direct hapklaar beschikbaar.

bestaan voor evenementen

zie 2.2

Ja. Enkel zo kunnen alle disciplines en ambtenaren noodplanning uniform en gemeente overschrijdend werken.

informele werking werkt eigenlijk wel goed, goed vertrouwen tussen de diensten

Hoe meer er op voorhand vastligt is dit in het geval van een calamiteit altijd veel efficienter

Zeker, standaardisering (iedereen dezelfde fiches) vergemakkelijkt de samenwerking.

Neen

Wellicht wel !

Wie - wat - wanneer voor welk soort incident of evenement.

De meer algemene zijn nog niet gemaakt. Door te veel verschillende afspraken tussen de verschillende gemeentes en de hulpdiensten. Brandweerzone probeert daar iets aan te doen, maar dan op monodisciplinair niveau. (Verschillen tussen de gemeenten afvlakken voor zaken gelieerd aan de brandweer)

Ik denk dat multidisciplinaire actiefiches zeker een meerwaarde kunnen zijn, o.a. rond de volgende thema's: overcrowding op evenementen, terro, asbest(brand),...

voor iedereen duidelijk waar, welke info te vinden is.

Neen.

ja wordt nog bekeken

Er is vooral nood aan een gedeeld proces

///

Ja : scholen, rusthuizen, ... Niet alle risico's dienen deel uit te maken van een BNIP, veel kan worden opgelost met multidisciplinaire actiefiches. Momenteel loopt binnen Klein-Brabant een werkgroep "Risicoanalyse", waarbinnen voor de 3 gemeenten van Klein-Brabant gezamenlijke, multidisciplinaire afspraken worden gemaakt om bepaalde risico's aan te pakken. Op die manier ontstaan hopelijk de komende jaren nog enkele nieuwe, multidisciplinaire actiefiches.

Niet noodzakelijk. De actiefiches moeten de EIGEN taken geven, maar die taken moeten wel kaderen in een multidisciplinaire visie. Mijn monodisciplinaire actiekaart voor de Dir-Med bijvoorbeeld zegt als eerste dat hij of zij de andere disciplines moet opzoeken voor de CP-Ops (die inherent multidisciplinair is). Maar de acties zijn wel de acties D2, het is niet aan D2 om de acties D3 te bepalen, wel om de knelpunten in beslissingen mee te geven en/of rekening te houden met de opmerking D3 voor bijvoorbeeld de bepaling van een RV-punt.

Door het gebruik van de projectsite zijn de verschillende disciplines wel goed op mekaar afgestemd. Verschillende contacten zijn bereikbaar en procedures zijn gekend.

Zonaal gebonden i.f.v. de zonale middelen.

Ik ben geen fan van papier in interventie omstandigheden. Dat word nat, waait weg, is in het donker niet leesbaar en is op het cruciale moment niet bij de hand. Actie fiches kunnen volgens mij wel bijdragen om oefeningen volgens ingestudeerd schema te laten verlopen waardoor de aanpak als een "generale repetitie" van het "toneelstuk" wordt ingeoefend. Het zal daarna bij interventie omstandigheden reflexmatige handelingen oproepen die inspelen op elkaar.

is reeds voorzien in het ANIP

Zou toch wel handig zijn om op een gecoördineerde efficiënte manier met de neuzen in dezelfde richting aan de slag te gaan tijdens een incident

Multidisciplinaire actiefiches worden voortdurend geüpdate

we proberen zoveel mogelijk generieke afspraken te maken (bv. in het ANIP) maar af en toe moeten deze generieke afspraken aangevuld worden met korte fiches. Er zullen er ongetwijfeld nog bijkomen in de toekomst.

geen gezamelijke aktiefiches nodig. wel weten wat we voor elkaar kunnen betekenen en welk materieel er compatibel is

Ja: alarmering NPA

ja, echter in opmaak - interventies op specifieke (risico-)locaties

NEEN, WE HEBBEN VOLDOENDE.

Ja. Het zou interessant zijn om bepaalde informele samenwerkingsvormen uit te schrijven in duidelijke procedures.

Bij de politie staan de politiezones in eerste lijn, de Dirco kan een coördinerende of ondersteunende rol waarnemen en het Nationaal Invalspunt zal bij grote crises de nodige federale middelen ter beschikking

stellen. Mijn dienst heeft betreffende inzet van middelen op federaal niveau afspraken met oa Civ Besch, maar ook met andere betrokken partners zoals Fed Parket, FOD BuiZa, ...

niet acuut, wél nood aan correcte toepassing bestaande afspraken...

Nvt

organisatie van de bedrijfsvoering. organisatie logistiek bij rampen

ja, gezien samenwerking met externe MUG dienst, 112 Leuven, BW brussels airport...

Uiteraard.

ja, noodplannen zh, in samenwerking met bw, politie, stad

Ja, nodig voor zowat alle incidenten. Echter niet beschikbaar voor de diversiteit aan partners(zonder hïerarchie of monodisciplinaire "strubbelingen") en wettelijke/deontologische beperkingen

gezamenlijke actiefiches in functie van onze capaciteiten. Elkaar op het terrein beter begrijpen

ja, we gaan nu werken aan gezamelijke actiekaarten rond wateroverlast

Ik denk het niet. Actiefiches zijn voornamelijk op monodisciplinair vlak van belang. Op multidisciplinair vlak gaat het vooral om een generieke manier van werken en overleg die enkel naargelang de inhoud van het incident kan verschillen. Daar heb je gewoon afspraken voor nodig en oefening.

Neen, ik vertrouw op de kennis van de andere disciplines

Ja, samenwerking met D1 (bevrijding slachtoffers, overdragen so naar D2, enz.), D3 (veiligheid waarborgen tp, routes naar ziekenhuizen vrijwaren, enz.)

wel mondelinge afspraken met bv politie

organisatie PEB, sharepoint info (Google DRV,...),

Ja, ter ondersteuning en kennis van de werking van de andere disciplines.

Ja, zo ontbreekt er bv nog een fiche voor overstromingen

Ja met D1 en D3 om adequater om te gaan met uitdagingen

Dit zou een meerwaarde kunnen zijn, maar dan wel op voorwaarde dat ze effectief gebruikt worden door ALLE disciplines en dat is moeilijk, iets gebruiken wat niet door de discipline zelf is opgesteld.

Minder noodzakelijk. Als iedereen zijn/haar ding doet en we onderling goed overleggen komen we er wel. Je kan niet op de hoogte zijn van de actiemodi van alle disciplines, tenzij dit uw exclusieve taak is.

wij zijn slechts 1 radar in een groter geheel, zonder afspraken lukt het niet

M.i. wel, afspraken/ overleg ivm aanrijroutes, circulatieplanning

Opvang VIP = politie bewaking

hoe meer voorafgaand afgesproken, hoe minder problemen op het terrein

Voorlopig staan voor de belangrijkste en moeilijkste incidenten de afspraken op punt. Voor middelgrote of kleine incidenten, kunnen we terugvallen op de algemene afspraken en werkwijzen (KB 2006 - ANIP - ...)

Kan interessant zijn.

Tot nu toe is alles vlot verlopen. Ik zie er dus niet meteen de noodzaak van in.

Is nabije toekomst. Actiefiches worden door politie uitgewerkt maar op korte termijn gedeeld via gemeentelijke veiligheidscel

ja, op te maken in functie van de risicoinventaris.

JA, ikv terro

Ja, zeker rond Seveso-bedrijven en terroristische aanslagen.

Inzake risico-analyse zeker met betrekking tot Seveso, ...

Ja. Ik heb hier onvoldoende zicht op.

In een ideaal scenario zijn alle actiefiches over de disciplines heen afgestemd op elkaar.

NIET DIRECT

indien nieuwe actiefiches nodig zijn dan worden die opgezet volgens de nood. Bij voorkeur wordt wel een gezamenlijke actiefiche 'opzet CP-OPS' opgemaakt => wie doet wat of levert welke middelen aan

ja, uniformiteit

Neen - afhankelijk vande noodzaak maakt de gemeente multidissciplinaire actiefiches

Verdere SOP's met politie en medische disciplines.

eerder aan vaste afspraken rond wegenwerken en verkeersafwikkeling

Dit wordt telkens in de veiligheidscel besproken en hangt af van de problematiek.

Neen. Interactie tijdens incident is belangrijk.

Ja, waar wanneer en met wie kan je overleggen.

2.4 Welke zijn volgens jou de grootste hinderpalen om gezamenlijke SOP's op te stellen? Meerdere antwoorden zijn mogelijk

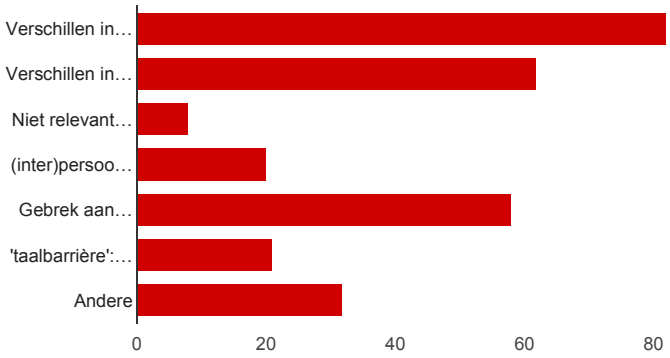

Verschillen in organisatiecultuur	**82**	66.1%
Verschillen in organisatiestructuur	**62**	50%
Niet relevant om samen te werken	**8**	6.5%
(inter)persoonlijke redenen	**20**	16.1%
Gebrek aan kennis van de andere disciplines	**58**	46.8%
'taalbarrière': gebruik van andere terminolgie, afkortingen en symbolen	**21**	16.9%
Andere	**32**	25.8%

Indien je bij 2.4 'Andere' aanduidde, kan je deze benoemen?

Het is mogelijk moeilijk om aan alle wensen van verschillende disciplines te voldoen omwille van soms uiteenlopende doelstellingen. Dit dan trachten in één SOP te bundelen is geen eenvoudige opdracht en er dient ook over gewaakt te worden dat door teveel betrokken diensten het geheel in compromis zijn uitvoerbaarheid onmogelijk maakt. De eigenheid en doelstellingen van de disciplines liggen soms ver uit elkaar om tot éénvormige werkprocessen te komen.

Tijdsgebrek

tijdsgebrek bij de disciplines om gezamenlijk een actiefiche uit te werken

Iedereen werkt in zijn 'hokje'

1. Perceptie (cf. cultuur) 2. Wie neemt initiatief? Iedereen heeft reeds een enorme werklast en het uitwerken van dergelijke procedures wordt gezien als een extra last

Het gebrek aan personeelscapaciteit om deze actiefiches up to date te houden en om aan alle plannen te voldoen.

Mijns inziens is de belangrijkste reden het afschermen van de eigen gegevens. Wij zeggen dit van D3, D3 zegt hetzelfde van D2 onder de vorm van het medisch beroepsgeheim. Het komt weer op hetzelfde neer : elkaar kennen en - vooral - weten wat je van elkaar kan en ma verwachten - is de hoeksteen in een efficiënte multidisciplinaire samenwerking. Daarbij moet je vanuit je eigen discipline denken om multi te kunnen denken. Ik moet niet zeggen hoe een brand geblsut moet worden, maar wat de

medische effecten van de rook zijn. En mij interesseert het niet hoe een omleiding loopt om 15:10, maar ik moet D3 wel wijzen op het feit dat op dat ogenblik de lagere school sluit, en dat dit een overweging moet zijn bij het bepalen van een eventuele omleiding

specifiek materieel

Zie hierboven. Laat ons niet verdrinken in vuistdikke plannen en SOP dossiers die manpower zuipen maar die op het moment supreme waardeloos blijken te zijn. Een groot staatsman heeft ooit gezegd, in times of battle plans are of no use but planning is essential. SOP's moeten op 1 blad A 4 kunnen, eventueel aan twee kantjes.

Verschillende gebieden/zones

Actiekaarten zijn reeds voorzien voor de verschillende disciplines

iedere discipline denkt voor zich

het niet zien van de noodzaak om over bepaalde structuren of type-incidenten interventie-afspraken te maken

zie punt 2.3

Monodisciplinaire visie bij D1 & D3

Verschillen in de aard van de opdrachten.

Tijdsgebrek, andere prioriteiten in de eigen of de andere organisatie, ...

incorrecte inschatting van het ruimere effectgebied / neven-risico's

1) Geen duidelijke hiïerarchische structuur 2) Kleingeestige "egoclashen" 3) Weinig kennis op de werkvloer 4) "taalbarriere" maar voornamelijk "cultuurbarriere"

Durven "out of the box" te denken

'Geheim van het onderzoek' bij discipline 3 is soms een hinderpaal om info te delen.

medisch beroepsgeheim

tijd buiten werkuren

Werklast, er is niemand die er dedicated mee kan bezig zijn... Uiteraard vloeit dit uit organisatiecultuur en (inter)persoonelijke redenen.

tijdsgebrek

Elk denkt dat zijn disciplines het belangrijkst is, vooral D1 en D3.

Andere belangen, bijvoorbeeld het vrijwaren van sporen voor het gerechtelijk onderzoek tov het snel evacueren van slachtoffers (wat uiteraard prioriteit moet krijgen)

Delen van informatie die men liefst vertrouwelijk binnen eigen werking houdt.

andere prioriteiten om op te nemen in de SOP's, praktisch makkelijker om het zelf te doen

het tekort aan tijd. De noodplanambtenaar speelt een centrale rol in doorgeven van informatie. Er ontbreekt een duidelijk en ernstig statuut. In kleinere gemeenten is de taak van noodplanmabtenaar van secundair belang

Tijdsintensief, niemand die het voortouw neemt om dit op te starten

Elk doet zijn eigen ding en heeft niet graag dat andere disciplines daarin bemoeien + ervan uitgaan wat we doen is goed en zo wordt/werd het altijd gedaan dus zo hoort het

THEMA 3 TRAINING EN OPLEIDING

3.1 Hoe frequent traint of oefent jouw organisatie met minstens 1 andere discipline?

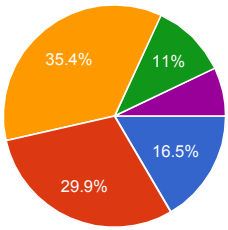

1 keer per jaar	**38**	29.9%
Minder dan 6 keer per jaar	**45**	35.4%
Tussen de 6 en de 10 keer per jaar	**14**	11%
Meer dan 10 keer per jaar	**9**	7.1%

3.2 Met welke discipline(s) wordt het meest samen geoefend of getraind? En met welke het minste?

brandweer en politie

Politie het meest. CB en leger het minst

Meest met D1 Minst met D2 en D4

Er kan gesteld worden dat het HC 112/100 bij alle grootschalige oefeningen deelneemt en hierin de rol van noodcentrale uitvoert. De taken zijn afgebakend en door de rol van dispatching voor D2 zullen we hier mogelijk iets meer betrokken zijn. Tevens oefent het HC 100 op periodieke basis het gebruik van de verschillende ASTRID-gespreksgroepen met de diensten van D2 op het terrein.

Het meeste tussen D1 en D3, het minste met D5 en vooral met D4

Politie

Brandweer meest - minst politie

D2/D3 het meeste D4/D5 het minste

minst: D2; meest: D5

Ziekenwagen > politie > logistiek > communicatie

Meest: D1,3,5. Minst: D2,4

Discipline 1

Alle 5.

meest: D3 minst D2

brandweer, ambulance

Brandweer, medische diensten, communicatie het meest, civiele bescherming minst

Meest met D1, minst met D2

Brandweer en Politie

altijd multidisciplinair met de veiligheidscel. D4 durft het wel eens over te slaan

Meeste met D1, D3 en D5, minste met D2 en D4

1 X per tweejaar wordt er een multidisciplinaire Oef in de provincie georganiseerd, waar we mogen 'meekijken'

Meest : de politie, minst : de brandweer

1x per jaar is er een oefening met alle disciplines

alle disciplines komen aan bod (soms moeilijk om leger in te passen in oefeningen)

D1 en D3, D2 is praktisch nooit vertegenwoordigd

PSH het meeste omdat dit intern is.

Meest met D1, D5 en D3 en minst met D4 en D2

Meeste politie / medische, minste brandweer en logistiek

Meest: D1 & D2 Minst: D3, D4 & D5

D1 en D2 - minst met D3 en D5.

Meest : D1,D2,D3 Minst : D3,D4

Voor zover ik weet zijn de oefeningen die hier worden georganiseerd altijd van multidisciplinaire aard (en worden dus alle disciplines betrokken). Het valt wel op dat D1 en D3 het meest betrokken worden in de voorbereidingen, en D2 en D4 veel minder (wat ook als gevolg heeft dat er voor hen een kleinere rol is weggelegd in de oefeningen). Ook voor D5 is er voor zover ik weet steeds een kleine rol (of geen) voorzien.

enkel in GVC (dus met alle disciplines)

collega's, PSH

Met alle disciplines tegelijk.

meest D1,D2& D3 minst D5

Allemaal

D1-D2

meest: D1, D3 minst: D2

Meest : D1 & D5 Minst : D2

Meest: brandweer - minst: alle andere

Vooral D1 tot D4. het antwoord telt voor mij en niet noodzakelijk voor de leden van mijn discipline, daar zal het tussen de 1 en de 6 zijn

met politie / brandweer wordt het meest samen geoefend, het minst met het GCC

Brandweer: meest D5: minst

Discipline 1, Discipline 2, Discipline 4 meest Discipline 3 en 5 minst

Eigenlijk wordt er zeer zelden geoefend met andere discipline's, medisch 1 x per 2 jaar ? Politie ????

Meest met D1/D3. Minst met D4.

alle 5 disciplines

Momenteel zelf nog geen oefening georganiseerd

meest D1-D2-D3 minst D4&D5

evenveel

D1 en D3 even vaak - D2 amper tot nooit (omwille van ontbreken feedback) - inspanningen bezig om D5 zo veel mogelijk te betrekken

D1 en D3 het meeste, D4 het minste

meeste met brandweer, politie en de medische sektor; het minste met discipline 5

Meest: D1 & D5 - Minst: D2 & D3 & D4

meest: D1, D2, D3, meer recent wordt D5 bij elke oefening/ontplooiing betrokken

brandweer het meest, medisch het minste

BRANDWEER EN POLITIE. HET MINST MET CIVIELE BESCHERMING.

I en III

D2, minst met D3

Het meest met D1 en D2, het minst met D4 en D5.

meest : brandweer minst : medisch

Meest brandweer minst politie

meest met brandweer - minst met politie

Brandweer/politie

politie en DGH het meest - civiele het minst

brandweer meestal

Het meest met brandweer-politie-medische-communicatie. Het minst met logistiek.

brandweer, rampenambtenaar

Meest met D1, minst met D3

D1 en D2

Meeste: 1, 2, 3 Minst 5

D5 het meest, D2 het minst

Meest : D2/D3 Minst : D4

politie & brandweer, minder met medische

Brandweer

Meest: D1; minst D5

politie en brandweer

DGH - Politie

regelmatig multi oefeningen met alle disciplines

meestal brandweer, minder met d5

brandweer/politie/andere medische diensten

terrein: meest - D4 minst: (D2 en D3 steeds zeer beperkt) - tabletop : ook D2 mindere partner

D1, D2, D4 en D5.

Meeste met D1, minste met D4

minste D2 en D4 - meeste D3

De brandweer en PSH

meest: D1; minst D4

Meeste oefeningen met D1 en D2, minste oefening met D4

Brandweer en gemeentelijke rampenambtenaar: evacuaties of uitvoering rampenplannen.

BRANDWEER EN POLITIE MEEST / RODE KRUIS MINST

D1, het minst met D5

Vaakst BW, minst vaak civiele bescherming

Meeste met D1, minste met D4 en 5, D3 tussenin

medische het meeste - logistieke het minste

D1 meest, D4 minst

Wij oefenen voornamelijk met D1 - D2 en D5. D4 komt het minst aan bod.

Discipline 1 het meeste, discipline 4 het minste

discipline 1 en 2 vaker, discipline 4 en 5 niet

Brandweer, Politie en de medische discipline

meest: D1-D3, minst D4: deze component rollen niet vaak uit

brandweer het meest. Politie, leger, logistieke ondersteuning; nooit

er wordt multidisciplinair (alle disciplines) ofwel niet geoefend. Dus niet enkel met brandweer of met politie.

BW meest en medische minst

Alle disciplines ongeveer even vaak

Het meeste met discipline D1 (brandweer) e n discipline D2 (medische dienst). Het minste met D4 (logistiek) en D5 (communicatie).

het merendeel met D1-D3 en het minst met D2-D5

Bijna altijd met brandweer. Bijna nooit met medische discipline

Meest brandweer en politie, minst civiele bescherming

DISCIPLINE 2

meest brandweer, minst D4

logistiek en communicatie => het minst medisch, psh, politie, brandweer => het meest maar deze actoren zijn ook meestal betrokken in gemeentelijke of provinciale oefeningen

PSIP-netwerk D3 - D5

alle disciplines die deel uitmaken van de veiligheidscel

het meeste met PSH (discipline 2) - het minste met discipline 3

politie meest, medische minder

meest: D2, minst: D4

Meest met Brandweer. Bijna nooit met andere disciplines.

D1 en D4, in mindere mate met D2 en bijzonder weinig met D5.

Meest D1 (en D5), minder D en D4

discipline I het meeste, IV en V het minste

3.3 Welke oefenvormen zijn volgens jou het meest efficiënt om samenwerking tussen disciplines te bevorderen? Meerdere antwoorden mogen.

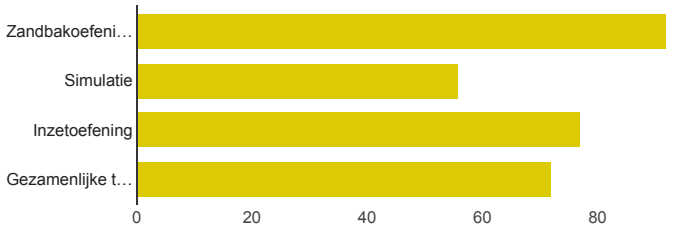

Zandbakoefening	**92**	74.2%
Simulatie	**56**	45.2%
Inzetoefening	**77**	62.1%
Gezamenlijke training	**72**	58.1%

Opmerkingen

Door gezamenlijk te trainen moet je samen door 'het bad'. Tijdens een inzetoefening blijft de monodisciplinaire reflex te aanlokkelijk.

ETS is hiervoor zeer geschikt, maar nog niet ingeburgerd

Samenwerking gebeurt zelden op de hogere coördinatieniveaus, omdat dit ook zelden nodig is (itt. inzet bij gewone interventies). Daarom dat dit best vaker geoefend wordt.

Te weinig tijd om te oefenen

Rond de tafel is het moeilijk om te vermijden dat het een gewone vergadering wordt.

Hangt sterk af van de maturiteit van het multidisciplinair overleg. In het begin zandbakken, nadien kan je pas grotere oefeningen opzetten

afwisseling nodig tussen de verschillende oefeningen

communicatie-oefeningen ook

Ik heb geen voorkeur. Ik denk dat elke oefenvorm een meerwaarde kan zijn omdat er steeds andere accenten worden gelegd.

Allemaal dienen ze aan bod te komen.

Het is uiteraard afhankelijk van het soort oefening. Zelfs zandbakoefeningen kunnen totaal anders worden ingevuld, en dus een heel ander resultaat hebben. Desalniettemin geloof ik op dit moment het meest in trainingen. Mits er de nodige tijd gegeven wordt om met elkaar in gesprek te gaan en mits er de nodige aandacht naar samenwerking gaat. Tijdens inzetoefeningen is het meer 'overleven' en meer gericht op het zich handhaven binnen de eigen discipline. Het multidisciplinair karakter is vaak beperkt tot de sleutelfiguren: Dir Cp-Ops, voorzitter GCC en dergelijke. Nogmaals, het is niet zo zwart/wit en moet geval per geval bekeken worden.

Combinatie van de verschillende.

///

Zandbakoefeningen worden steeds zeer positief onthaald binnen de drie gemeenten. Ook korte oefenmomentjes (bijvoorbeeld : allemaal samen afstemmen op hetzelfde ASTRID-kanaal, logboek aanmaken in ICMS, ...) worden zeer positief geëvalueerd.

Ze zijn allemaal zeer belangrijk, vaak echter wordt de simulatie vergeten, die een iedale teaser is, als deze tenminste kleinschalig genoeg is. Een te grote oefening loopt gegarandeerd verkeerd

Alles is goed, een voorbereidende zandbakoef. later gevolgd door een inzet oef.

Inzet oefeningen zijn mijns inziens pas nuttig als er een basiskennis multidisciplinair bestaat. Inzetoefeningen waarbij alles fout loopt en waarbij "de communicatie kan beter" als conclusie moet gezet worden verlagen het kennis- en vertrouwenniveau. Dergelijke oefeningen zijn contraproductief.

Best beginnen bij de basis met voorstelling van alle diensten om zo verder op te bouwen tot een grote inzetoefening

Alle oefenvormen zijn volgens mij een stap in de juiste richting om samenwerking te bevorderen (onbekend = onbemind; door te oefenen leren de verschillende disciplines elkaar beter kennen en leren ze ook de beweegredenen achter bepaalde beslissingen en methodieken kennen waardoor men elkaar beter gaat begrijpen en dus makkelijker kan gaan samenwerken)

een afwisseling van alle vormen van oefeningen

best in een oefencyclus de verschillende oefenvormen integreren

ZANDBAKOEFENING GEEFT OOK WEL HEEL WAT MOGELIJKHEDEN.

Ik vind alle soorten oefeningen interessant zolang er maar geoefend wordt en er duidelijk geëvalueerd wordt zodat men iets kan leren uit de oefening.

Iedere vorm van training kan, mits goede voorbereiding, een meerwaarde zijn al was het maar om mekaar beter te leren kennen.

Alle trainingen zijn beter dan niks

oefening baart kunst

Alle oefeningen zijn goed!

Ongeacht het soort oefenvorm, elke is een leermoment

Wat is het verschil tussen een zandbakoefening en simulatie ?

Informele contacten zijn zeer belangrijk

Ze hebben allen hun waarde, hangt van oefendoelen af.

samenwerking gericht op leidinggevenden, moeten elkaar kennen dus gezamenlijke training is noodzakelijk. Gestructureerd en krachtig oefenen enkel mogelijk via tabletop. Inzetoefening vergt zeer veel inspanningen om relatief weinig resultaat te leveren.

Alarmerings- en tafeloefeningen niveau CC-Gem zijn eveneens nuttig.

Alle oefeningen zijn nuttig om de samenwerking te bevorderen, maar een oefening waarbij de verschillende disciplines elkaar beter leren kennen (persoonlijk) lijkt mij het meest effectief.

Een doorleefsessie lijkt mij een nieuwe vorm van oefenen, die heel leerrijk is en bevorderend voor de Samenwerking!

maar het wordt moeilijker en moeilijker om inzet van de D's te verkrijgen door eigen oefenkalenders

Elke oefenvorm bevordert inzicht en bouwt ervaring op op verschillende niveau's

bij inzetoefeningen en gezamelijke trainingen valt men meer terug op gekende reflexen door de aanwezige stressfactor, wat een goed beeld geeft van de werking in de realiteit

Zandbak is het meest efficient naar kostprijs toe, inzetoefening legt pijnpunten voor/van iedereen bloot, betrokkenheid is grter

spoed participeert op regelmatige basis mee in oefeningen

Het is de combinatie die het het meest leerrijk maakt. Het nadeel aan inzetoefeningen is dat er telkens maar enkele mensen van de organisatie worden getraind en je bijgevolg jaren zou bezig zijn om iedereen aan bod te laten komen, mocht je je oefenbeleid enkel daarop focussen.

een goed draaiende veiligheidscel is een basisvereiste.

Intensiteit bij zandbakoefening of simulatie kan groter zijn dan bij inzetoefeningen.

Vaak worden de oefeningen te moeilijk gemaakt en zijn er voor discipline II te weinig actoren. De pat. worden ook nooit realistisch behandeld.

3.4 Heb jij weet van multidisciplinaire opleidingen? Zo ja, welke?

PGRM

nee

Postgraduaat rampenmanagement

Postgraduaat Rampenmanagement

neen

NEEN

postgraduaat rampenmanagement

rampenmanagement

Neen

Dir CP-OPS, postgraduaat Rampenmanagement

Rampenmanagement Campus Vesta

Postrgraduaat rampenmanagement DIR CP-OPS

Postgraduaat Rampenmanagement. Opleidingsdagen van o.m. CPS - Politeia - vormingsinstellingen zoals Campus Vesta.

Crisissituatiebeheer, studiedagen, ...

PGRM (B) - GOC (F) - Europese bijstand (Eur)

ETS

PGRM

Campus Vesta

Post Graduaat Rampenmanagement?

Opleiding ambtenaar Noodplanning, waarin alle disciplines overlopen worden

Permanente Vorming Rampengeneeskunde en Rampenmanagement (UZ Leuven)

Rampenmanagement Vesta, rampenmanagement KUL, Planicom (Luik), Opleiding Dir-CP-Ops (NL en FR), ...

cursus rampenmanagement en dir cp-ops

Om de 2 jaar wordt er in Oost-Vlaanderen een tweedaagse opleiding georganiseerd voor alle disciplines.

Postgraduaat Rampenmanagement Vesta, Rampenmanagement KUL, Multidisciplinaire opleidingsdagen PIVO ...

PGRM - opleiding noodplanning van de provincie (W-Vl)

Opleiding Dir CPOPS

Jammer genoeg niet. Ook de opleiding 'postgraduaat rampenmanagement' (die zich voorstelt als multidisciplinair), focust nog te vaak op de verschillende disciplines apart, eerder dan op de samenwerking.

Ja, Postgraduaat rampenmanagement.

via Provincië

Ja, CRI 3, PGRM, Getuigschrift KULeuven, ...

via IOC's (intergemeentelijke overlegcomités met ANP)

Oefenkalender

Rampenmanagement

Opleiding noodplanning van de diensten van de gouverneur.

jaarlijkse terugkomdag noodplanningsambtenaren

Postgraduaat rampenmanangement Campus Vesta Ranst

NOODPLANAMBTENAAR

Nood- en interventieplanning: de ambtenaar noodplanning (Pivo)

post-graduaat rampenmanagement

enkel PGRM op Vesta

Ja: PRGM

DIR CP, basisopleiding NPA, rampenmanagement

campus vesta rampenmanagement

ja bij PIVO

ja, Dir- CPOPS

Ja, alle oefeningen die georganiseerd worden via de Provincie.

Mijn dienst houdt vooral een overzicht van de oefeningen en stelt hiervoor desgevallend ook gespecialiseerde middelen ter beschikking.

Pgrm.. anders geen

PGRM / studiedagen

PGRM vesta

Ja, post-graduaat rampenmanagement

Andere dan PGRM in België...Nee

Dir Cp-Ops, crisissituatiebeheer,...

Postgraduaat rampenmanagement Vesta

PGRM;

PGRM, ICS,...

PGRM campus Vesta en opleiding rampenmanagement K.U.Leuven (medisch getint)

Opleiding "BLS-AED', 'BIOW' en 'aanleggen tourniquet' gezamenlijk voor brandweer en politie

PIVO en Vesta, ook in West Vlaanderen is er iets

ICMS gebruik

Opleiding ICMS, rampenmanagement

JA COMMUNICATIEOEFENINGEN / TERREINOEFENINGEN

Dir CP-Ops, postgraduaat rampenmanagement KULeuven en Antwerpen

Balen, jaarlijkse oefening. Nucleaire oefening Mol

PGRM, FOROP-1, daar zitten beide in, TFA cursus v vesta (tactical first aid)

Postgraduaat Rampenmanagement (Vesta, Leuven) - intern georganiseerde oefeningen

Campus Vesta, oefenbeleid provincie Antwerpen

campus Vesta voorziet infomomenten voor de verschillende disciplines

Nee

zelf volg ik het postgraduaat rampenmanagement (campus vesta)

Opleiding Dir CP-Ops, opleiding binnen de politie over noodplanning en de multidisciplinaire aanpak van grootschalige incidenten

Neen.

Rampen management

pgrm (rampenmanagement Ranst), basisopleiding noodplanning, rampenmanagement (of iets gelijkaardigs) te leuven

soms

Ja, postgraduaat rampenmanagement. Opleiding officier brandweer beperkt.

Studiedagen noodplanning, opleiding Dir CP-Ops

Noodplanmanagement

Cpops opleinding PIBA?

3.5 Indien er multidisciplinaire opleidingen zouden worden georganiseerd, zou je hierin geïnteresseerd zijn?

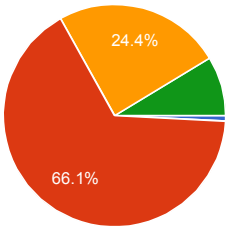

Ik zie hier geen meerwaarde in	**1**	0.8%
Ja, indien relevant	**84**	66.1%
Ja indien dit deel uitmaakt van een regionale strategie voor gezamenlijke opleidingen	**31**	24.4%
Ja indien dit een onderdeel is van een nationaal opleidingsprogramma	**11**	8.7%

3.6 Wat zou er minstens aan bod moeten komen in een multidisciplinaire opleiding? Meerdere keuzes mogelijk

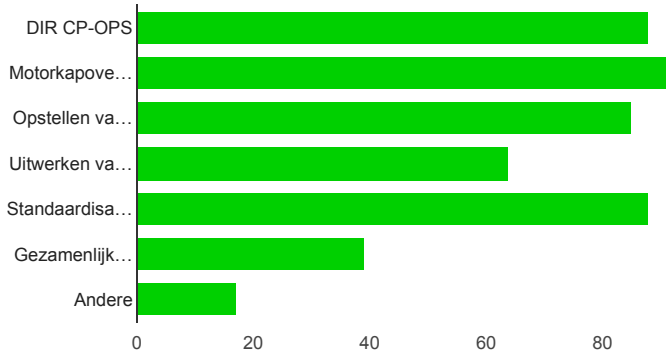

DIR CP-OPS	**88**	69.8%
Motorkapoverleg	**91**	72.2%
Opstellen van gezamenlijke SOP's	**85**	67.5%
Uitwerken van een gezamenlijk trainingsprogramma	**64**	50.8%
Standaardisatie van (communicatie)technologie	**88**	69.8%
Gezamenlijke aankoop, gebruik en beheer van (communicatie)technologie	**39**	31%
Andere	**17**	13.5%

Opmerkingen?

Kennis van de hulpcentra en hun taken, wensen van disciplines op het terrein. Kennis van elkaars werking en doelstellingen. Kennis van het KB noodplanning. Kennis van taken en werking

noodplanambtenaren. Beheer van de gezamenlijk te gebruiken technologie is zeker een must maar voor mij niet echt relevant in een opleiding. Maar de mogelijkheden om technologie meer en optimaler in te zetten om aan infodeling te kunnen doen is noodzakelijk.

Opleiding rond crisiscommunicatie en een gezamenlijk communicatiebeleid

Samenwerking in het algemeen, afspraken rond gevolgde thema - indien mogelijk nadien te gieten in een SOP of afsprakennota

Alle aspecten ...

De huidige cursus is te gefocused op D2 (medische aspecten)

ik ben een grote voorstander van multidisciplinaire opleidingen, voor mij mogen standaardopleidingen binnen de disciplines zoals management, communicatie, leiding geven, psychologie,...(dus al die gemeenschappelijke vakken) samen gegeven worden, is enerzijds een besparing van lesgevers/tijd en anderzijds het ideale moment om elkaar te leren kennen.

Alle vormen van multidisciplinair overleg: niet enkel motorkapoverleg, maar ook CP-Ops overleg, CC-Gem overleg, veiligheidscel, overleg in de voorbereiding van evenementen,... - Wetgeving en goede praktijken over (efficiënt) uitwisselen van informatie - meerwaarde van informele contactmomenten: bv. netwerkevents, teambuilding,... - Niet alleen een gezamenlijk trainingsprogramma, ook gezamenlijk oefenbeleid, gezamenlijke infosessies/demo's geven in scholen en bedrijven,...

Toevoegen: groepsdynamiek, leadership

///

Eigenlijk de eigen keten in relatie tot de an,dere ketens. Dus de ganse CP-Ops en (voor mij) het CC. Een oefening moet vooral een goed en duidelijk doel hebben dat getest wordt. in de ideale omstandigheid wordt eezelfde oefening met verschillende oefensettings gespeeld om zo tot de keuze van de beste oplossing te komen, die dan in een plan gebetonneerd wordt

een meer specifieke opleiding voor ambtenaren noodplanning is eveneens welkom - postgraduaat rampenmanagement is heel ruim

wetgeving (in brede zin van het woord, relevant voor "de" hulpdiensten in het algemeen, bv. rond verplichte evacuatie, bevoegdheden, etc.), elkaar kennen en kunnen, praktische oefeningen (genre rampoefeningen), etc.

Tijdens een opleiding moet er praktische kennis worden verbeterd. Die andere items zijn meer "beleids" gerelateerd en moeten op een ander niveau bekeken worden.

Kennis van mekaars middelen en verwachtingen.

Ook Multi-disciplinaire oefeningen voorzien, praktijkoefeningen.

Een opleiding moet ook gericht zijn op de specifieke aspecten van vergaderen/overleg in crisisomstandigheden en onder tijdsdruk. Veel mensen in een DIR CP Ops hebben daar geen ervaring mee en vallen terug op hun oude vergadergewoonten; resultaat : lange overlegmomenten zonder beslissing,...

Ik heb zelf de opleiding postgraduaat in campus vesta gevolgd en vond de samenstellling van de klas multidisciplinair samengesteld wat mij veel heeft bijgeleerd

enkel operationeel relevante keuzes aangeduid, support opleidingen zijn ook noodzakelijk maar vallen onder andere noemer - (multidisciplinaire opleidingen preparatie?)

Leren SAMENwerken en MULTIDISCIPLINAIR denken

rol van de noodplanambtenaar. Afhankelijk van zijn achtergrond en inzet kan hij een meerwaarde zijn in het CC-gem (zelfs in de Cp-Ops) en in de veiligheidscel. De diversiteit tussen noodplanambtenaren is zeer groot. Een opleiding als het postgraduaat zou verplicht moeten worden gesteld

Communicatie tussen GCC en CP OPS

Samenwerking en info-uitwisseling wordt hier sterk beperkt tot operationele informatie-uitwisseling op operationeel niveau. Als noodplanningsambtenaar vooral bezig in voorbereidende fase en op beleidsniveau => ook daar zinvol

andere: gelijkaardige structuur van beoordeling en besluitvorming. Gebruik van eenzelfde woordenschat.

THEMA 4 LERENDE ORGANISATIE

4.1 Worden incidenten geëvalueerd?

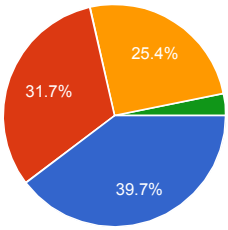

Altijd	**50**	39.7%
Meestal	**40**	31.7%
Soms	**32**	25.4%
Nooit	**4**	3.2%

4.2 Worden incidenten geëvalueerd met andere disciplines?

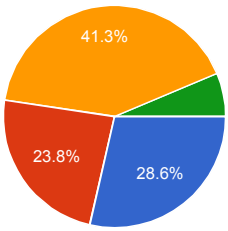

Altijd	**36**	28.6%
Meestal	**30**	23.8%
Soms	**52**	41.3%
Nooit	**8**	6.3%

4.3 Worden er gezamenlijke (interdisciplinaire) debriefings georganiseerd?

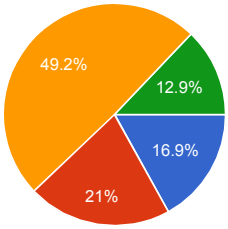

Altijd	**21**	16.9%
Meestal	**26**	21%
Soms	**61**	49.2%
Nooit	**16**	12.9%

Zou dit een meerwaarde kunnen betekenen voor de samenwerking?

Ja

ja

zeker

JA

Zeker en vast.

Elkaar ontmoeten en elkaar beter leren kennen (ook persoonlijke contacten) zorgen zonder meer voor een optimaleren samenwerking. De evaluatiemomenten bieden hier een mogelijkheid toe. Anderzijds kruipt hier veel effort in en dienen medewerkers van het HC 112/100 dit steeds buiten reguliere werktijd te doen. MAW kan niet te dikwijls en dient efficiënt te zijn.

Zeker en vast. Elke discipline benadert en beleeft een incident, calamiteit immers op een andere manier. De ervaringen en beelden delen met mekaar draagt bij tot een beter begrip, onderlinge verstandhouding en bijgevolg betere samenwerking

Ja, uiteraard. Dit verbetert de samenwerking naar de toekomst.

Absoluut mar de reflex is er niet steeds

Debriefing is meestal per discipline en zou ik ook zo houden. Evaluaties dienen wel multidisciplinair organiseren

Ja, maar enkel vanaf een bepaald niveau (grootteorde, complexiteit, inzet)

Natuurlijk

Absoluut!

Zeker

Zeker, zou verplicht moeten zijn

jawel, ik vind van wel

dit is een meerwaarde

Natuurlijk!

Absoluut

Ja! OPMERKING: ik heb zelf nog geen incident meegemaakt. Ik heb daarom steeds geantwoord met wat ik het meest wenselijk vind (dus niet noodzakelijk hoe het in praktijk verloopt/verliep). Ik weet wel dat er voor de 'Pukkelpopramp' een evaluatie heeft plaatsgevonden, maar geen idee wie daarbij betrokken was.

Ja als het zich voordoet.

///

Ja, mijn werking hangt af van deze momenten, dus ik probeer deze steeds te organiseren. Het is niet altijd eenvoudig om dit te doen, als de andere partijen niet overtuigd zijn van de meerwaarde om dit te doen.

Ja, maar binnen de huidige FTE is het gewoon niet of nauwelijks haalbaar

Zeker weten, debriefing met Fist-team brengt de ganse familie steeds samen, jammer dat dit zeer zelden en pas in de ergste gevallen voorkomt

Ja, dit is een moment om na te denken hoe het beter kan

Toelichting bij voorgaande antwoorden (4.1 - 4.2 - 4.3): vermits ik nog niet betrokken ben geweest bij een incident in onze gemeente kan ik hierover geen relevante uitspraken doen!

sowieso

absoluut noodzakelijk !

Ja, maar de wil moet er zijn bij de D's om er iets mee te doen

Zeker en vast. Het helpt om een andere discipline beter te begrijpen.

Absoluut zeker. Helaas wordt een debriefing/evaluatie te snel geassocieerd met het zoeken naar tekortkomingen en de schuldigen hiervoor...

Uiteraard.

uiteraard, dit is een meerwaarde voor iedereen

Uiteraard

Ja, debriefings zijn natuurlijk minder efficiënt als ze te groot worden.

Ja, Dit leert ons open communiceren en evolueren. Nu blijft belangrijke info in een bepaalde discipline (zelfs personen) en leren we er niets uit. Conclusie we blijven kwetsbaar voor specifieke pijnpunten tijdens inzet die wel simpelweg door onderling overleg en deliberatie zouden kunnen kaderen en delen met anderen. => problemen kaderen, oplossingen uitwerken, collega's ondersteunen

Ja.

JA, meer afstemming naar toekomstigen incidenten mogelijk

Ja, maar lukt meestal niet door tijdsgebrek en iedereen (ook vrijwilligers bij de brandweer) zijn dan weer bezig met hun dagelijkse bezigheden.

Inderdaad.

absoluut, we trekken in dit land veel te weinig lessen uit de fouten die we maken. Er heerst teveel een 'vingertje wijzen'cultuur en te weinig 'hoe kunnen we dit samen verbeteren'cultuur

ja, je zet je in, wil hieruit leren, maar de feedback ontbreekt

Zeker weten, info van alle partijen is noodzakelijk

Ja. Het merendeel van de interdisciplinaire debriefings gebeurt momenteel tussen ziekenwagen en politie. Brandweer heeft zijn eigen interne debriefings, maar niet interdisciplinair. Dit zou voor een aantal incidenten toch zeker een meerwaarde kunnen betekenen.

Zeker. Het is uit de fouten dat we kunnen leren. Permanente bijsturing is vereist om het niveau omhoog te krijgen en hoog te houden. Alle incidenten waarbij een opschaling was (operationele coördinatie of Gem Fase), worden sowieso multidisciplinair gedebrieft op de Gemeentelijke Veilighiedscel. En echt aparte debriefing van een incident, komt er enkel indien hieraan gezien de aard of grootte van het incident, nood aan bleek te zijn.

absoluut, eventueel korte debriefing on-site tussen de aanwezige disciplines

absoluut - verschillende visies

natuurlijk, om onze samenwerking te verbeteren

helemaal akkoord

Gezamenlijke debriefings geven een ruimer inzicht in de mogelijke problemen en/of genomen beslissingen die voor anderen misschien minder logisch lijken.

Evalueren heeft in alle facetten bijzonder veel meerwaarde.

jazeker

jawel => maar tijd (en goesting) en praktijk ontbreekt

absoluut

natuurlijk

4.4 Worden oefeningen geëvalueerd?

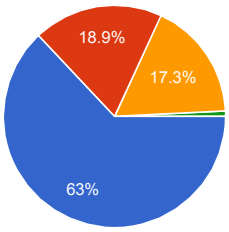

Altijd	**80**	63%
Meestal	**24**	18.9%
Soms	**22**	17.3%
Nooit	**1**	0.8%

4.5 Worden oefeningen geëvalueerd met andere disciplines?

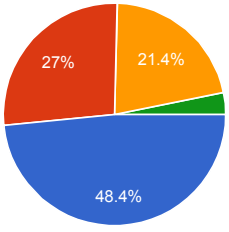

Altijd	**61**	48.4%
Meestal	**34**	27%
Soms	**27**	21.4%
Nooit	**4**	3.2%

4.6 Worden er gezamenlijke (interdisciplinaire) debriefings georganiseerd na oefeningen?

Altijd	**46**	36.5%
Meestal	**34**	27%
Soms	**40**	31.7%
Nooit	**6**	4.8%

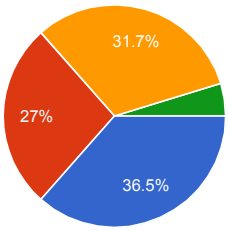

r de samenwerking?

zeker

Zeker

Idem

JA

Uiteraard

zie hiervoor.

Absoluut :zelfde redenering als de vorige vraag

Idem 4.3.

Ja, daarom gebeurt dat ook vaak.

Absoluut!

inderdaad

Dit is een meerwaarde

Natuurlijk!

Ja! De oefeningen die ik reeds heb meegemaakt/georganiseerd werden steeds gevolgd door een multidisciplinaire debriefing en evaluatie

///

Oefeningen die worden georganiseerd vanuit Noodplanning, worden altijd geëvalueerd op de volgende veiligheidscel.

Zeker, hoe kan men anders verder bouwen op de reeds bestaande kennis

Ja, dit is een moment om na te denken hoe het beter kan

sowieso

absoluut noodzakelijk

ja (bovenstaande antwoorden betreffen multidisciplinaire oefeningen)

ja

Zie vorige

Zeker en vast

ja, de reden van ee beslissing begrijpen, alvorens zelf te speculeren

Ja, debriefings zijn natuurlijk minder efficiënt als ze te groot worden.

Ja.

Zeker en vast.

Ja (kijk maar naar voorbeeld Geel tussen Jan en Eddy ;-))

blijkt nu al een meerwaarde te zijn maar moet nog veel meer gebeuren.

Hopelijk de manier om op de oefening gemaakte fouten niet te maken in reële situaties

zeker weten, komen hot items naar boven van alle disciplines

ja. Samen leren, samen verbeteren.

zeker noodzakelijk

ja!

indien dit correct gebeurd

akkoord

Gezamenlijke debriefings geven een ruimer inzicht in de mogelijke problemen en/of genomen beslissingen die voor anderen misschien minder logisch lijken.

In alle facetten heeft een evaluatie een meerwaarde

Zeker.

jawel en wordt zoveel mogelijk gedaan, in ieder geval steeds bundeling van de info en terugkoppeling naar betrokkenen en cc

Weet niet

absoluut

Wat gebeurt er met de evaluaties van incidenten en oefeningen? Meerdere antwoorden mogen

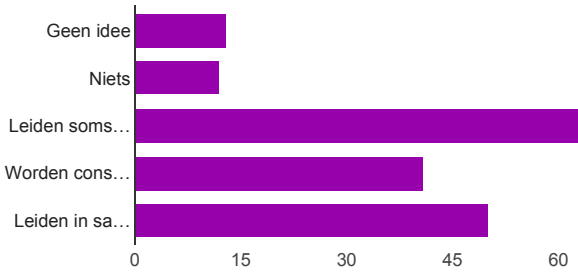

Geen idee	**13**	10.2%
Niets	**12**	9.4%
Leiden soms tot aanpassingen in de organisatie	**75**	59.1%
Worden consequent gebruikt om de organisatie te verbeteren	**41**	32.3%
Leiden in samenspraak met andere disciplines tot verbeteringen in de gezamenlijke aanpak van incidenten	**50**	39.4%

Opmerkingen

Is zeker nog voor verbetering vatbaar

Geen systematische terugkoppeling aanwezig

Dit is een groot probleem met allerhande evaluaties. Niemand lijkt er echt conclusies uit te trekken, men plant gewoon de volgende oefening.

Moeten vaker in samenspraak met andere disciplines tot verbetering in de gezamelijke aanpak van incidenten leiden. Dit gebeurt nog te weinig of duurt te lang.

soms leiden die tot aanpassingen, maar we zien maar al te vaak dat dezelfde pijnpunten bij de debriefings opnieuw naar boven komen, jammer genoeg

Zonder deftige evaluatie heeft oefenen weinig zin. Altijd kort na de oefening en dan mono en multidisciplinair (veiligheidscel) uitgebreid binnen de 4 weken. Deelnemers en observatoren sturen hun opmerkingen door naar een afgesproken emailadres ter voorbereiding van de evaluatie.

Dit zou nog beter kunnen indien de evaluaties worden geïmplementeerd in de procedures en de opleidingen van de disciplines. Nu is er hier te weinig aandacht en naar men zegt, tijd voor.

///

Er gebeurt zeer weinig mee, weer omdat de tijd ontbreekt. eens de oefening of het incident gedaan is, ligt er een berg werk te wachten die moet gedaan worden. Dit is een zeer heikel punt, en ik persoonlijk keis ervoor om enkele oefeningen degelijk te evalueren dan alle oefeningen half/half te evalueren. Wat ik wél doe is de evaluatie van de incidenten (cfr. inzet GI 2016)

Slechts 1 oefening meegemaakt...

in dienst van 1 oktober 2016 - nog niet zo veel feedback mogelijk

Er is verschil tussen het evalueren van de oefening en effectief nog iets doen met de evaluatie (aan de slag gaan met de werkpunten). Het eerste gebeurt bijna altijd, het tweede jammer genoeg nog veel te weinig.

bijsturingen procedures, noodplannen, ...

Grote multidisciplinaire oefeningen worden voornamelijk gebruikt voor korte termijn (lees 48 uur) communicatie met de pers. Middellange resultaten/aanpassingen overleven zelden een politieke periode (lees : 4 jaar, afhankelijk van de tijdsafstand tot de volgende verkiezingen). Lange termijn is onbestaand op bepaalde details na, na zware opoffering van betrokken individuen.

Zou meer mee gedaan kunnen worden.

Weinig tot geen resultaat. Na evaluatie geen bijsturing/implementatie

geen opmerking.

Er wordt gevraagd aan de verschillende disciplines om actiepunten en verbeterpunten op te nemen binnen hun organisatie, maar er is geen controle of dit effectief gebeurt. Aangezien er vaak dezelfde actiepunten naar boven komen bij evaluaties van oefeningen, lijkt het niet of er ook effectief iets gedaan wordt met de evaluatiepunten.

Te vaak zie ik fouten toegedekt worden met de mantel der liefde, te weinig begrip voor het feit dat een fout een leermoment is

Het gebeurt wel eens dat enkel de belangrijkste items wegens tijdsgebrek worden aangepakt en de kleinere leerpunten (tijdelijk) blijven liggen. De hot toppics worden sowieso asap bijgestuurd. Met andere woorden: we wensen de debriefingspunten idd consequent te gebruiken om de organisatie te verbeteren, maar blijven daar soms nog steken op "het belangrijkste eerst".

voor zover tijd en draagvlak aanwezig

THEMA 5 TECHNOLOGIE

5.1 Heeft uw organisatie al materiaal (radiocommunicatie, drones, camera's, voertuigen,...) samen aangekocht met een andere discipline?

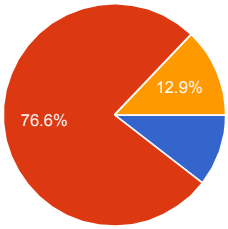

Ja	**13**	10.5%
Nee	**95**	76.6%
Weet het niet	**16**	12.9%

Indien ja, om welke materialen gaat het?

Filterbussen, maskers.

materialen crisiscentrum, o.m. radiocommunicatie, PC's, meubilair, ...

Radiocommunicatie, materiaal voor de inrichting van het crisiscentrum

Materialen in gebouw - wel niet op interventieterrein

ja, ASTRID radio's, in de toekomst drone

Drones (procedure lopende)

wij hebben hesjes aangekocht voor all disciplines :) en dosismeters ook die in 2017 verdeeld zullen worden

De stad koopt aan en er is multidisciplinair gebruik. Verder geraak ik niet. Zeker nu met de zones.

CP-OPS bus

radio's

nvt

-

ASTRID post met D1 om over dezelfde mappen te beschikken

HESJES.

Turbojet

?

Er wordt in Limburg door de Provincie wel een drone aangekocht die zowel door de federale als de lokale politie gebruikt kan worden.

Er is een project lopende betreffende een gezamenlijke CP-Ops/Commando container/voertuig

Wij zijn momenteel aan het bekijken of we samen met D1 een verwittigingssysteem kunnen aanschaffen. We bekijken bij dossiers waarin wij bepaalde noden hebben altijd even of de andere D's daar ook nood aan hebben. Tot op heden nog geen concrete aankopen, maar dat is wel de richting waar we in de toekomst meer en meer naartoe zullen gaan.

licenties OSR werden voorzien, intekenen BE-Alert, intekenen CIP simulator samen met provincie en andere steden (=> dat laatste is de bedoeling, zit nog in de pipeline)

coördinatiebus

Hoe gebeurt het beheer?

Door de brandweer

Vanuit de politiezone

niet geweten

Afhankelijk van de gemaakte afspraken

We beheren ons wagenpark zelf.

via ICT en noodplanning

ad hoc, geen visie

bij een 'projectleider'

door een multidisciplinaire werkgroep

Via D1

LOGISTIEKE DIENST - ICT

Onbekend

iedere discipline doet zijn eigen beheer

Hoofdbestuur Brussel

op niveau gemeente

nvt

hoofdzakelijk per discipline

Aankoop = gemeente - abonnement = D1 (voorlopig toch, kan wijzigen ifv beleid BW zone)

DOOR BRANDWEER ZONE KEMPEN

via de privéonderneming

?

eigen beheer middelen

De drone zal beheert worden door de federale politie en kan voor alle politiediensten ingezet worden.

voorlopig (nog) niet van toepassing

afspraken over te maken

beheer door brandweer

Hanteert uw organisatie standaarden (zoals bv. EDXL bij ICMS, standaardtemplates, procedures,...) die (kunnen) gebruikt worden door andere disciplines? Indien ja, welke?

ICMS

neen

Nee

Neen

nee

nog niet

geen idee

XML berichten van HC 112 worden gecommuniceerd naar burgemeesters via oproepcentrale brandweer

Momenteel nog OSR - maar zeer beperkt

Ja

ik vermoed van wel maar ben daar zelf helemaal niet in thuis

Nog niet, we zijn er aan bezig.

Er is wel een canvas dat gebruikt wordt voor het opmaken van veiligheidsplannen / BNIP's voor evenementen (van de provincie)

???

net bekend bij de disciplines

Ja, EDXL, procedures, templates DIR CP-OPS, ...

Ik heb een eigen template die gebruikt wordt (dus XLSX, eigen aan ANT)

neen, wij gebruiken wel een projectsite voor onze gemeente die we gebruiksvriendelijker vinden dan ICMS

Operationele procedures zij voor al de 6 kazernes idem.

---

weet het niet, gebruiken wel ICMS

Momenteel nog niet

ja ICMS, risicotool zone Kempen

ENKEL OSR

neen

Ja, maar nog niet ingeburger

ja, ref.NIP's

?

onze sop's kunnen ten alle tijde ingezien worden.

eigen procedures in word

in voorbereiding

RIHO-SEAS: is een tool, die ontwikkeld werd binnen de eigen organisatie voor het inzamelen van gegevens voor evenementen. De verwerking van de gegevens voor de verschillende disciplines gebeurt automatisch in de back-office.

office

ja, vb NAVO-symbolen voor weergeven eenheden

ICMS, PIP

ICMS / DIS

Bij mijn weten niet (hoewel er wel sjablonen in de koffer noodplanning zitten die volgens mij ook door andere disciplines gebruikt kunnen worden)

ik denk het niet

ICMS ikv MIP

ICMS is op dit ogenblik niet operationeel bij de organisatie. We maken zelf procedures die in de veiligheidscel worden besproken.

ja, icms

ICMS is vanaf 01/01/17 nieuw. Er moeten nog grondige opleidingen voor dit systeem worden gegeven. Een aantal standaarden zijn momenteel opgenomen in het Algemeen en de bijzondere nood- en interventieplannen.

zien hier nog maar in opleidingsfase

Standaard templates voor veiligheidsdraaiboeken

ja, ICMS

ANIP beschikt over een aantal standaarden bv. whiteboard CC en CP-OPS op elkaar afstemmen

ICMS, noodplannen

geen standaarden

5.2 Heeft uw organisatie al met bedrijven overleg gepleegd met het oog om technologie op maat te ontwikkelen?

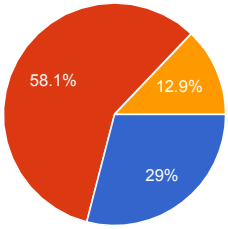

Ja	**36**	29%
Nee	**72**	58.1%
Weet het niet	**16**	12.9%

5.3 Heeft uw organisatie al overlegd met kennisinstellingen (bv. Vito, Imec,...) met het oog om technologie op maat te maken?

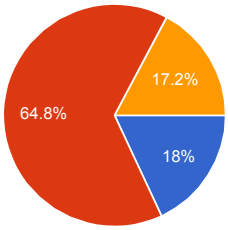

Ja	**22**	18%
Nee	**79**	64.8%
Weet het niet	**21**	17.2%

Hieronder worden enkele stellingen voorgelegd ivm technologieontwikkeling en samenwerking met andere actoren

5.4 De verschillende disciplines moeten meer met één stem (één overheid) naar bedrijven stappen om betere voorwaarden te krijgen

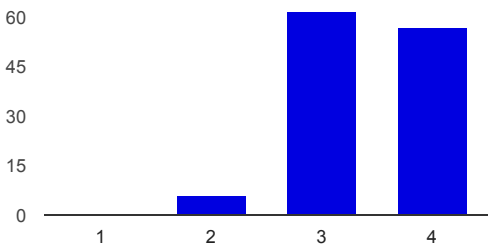

Helemaal niet akkoord: 1	**0**	0%
2	**6**	4.8%
3	**62**	49.6%
Helemaal akkoord: 4	**57**	45.6%

5.5 De technologie die aangekocht wordt, beantwoordt onvoldoende aan de precieze noden van mijn organisatie

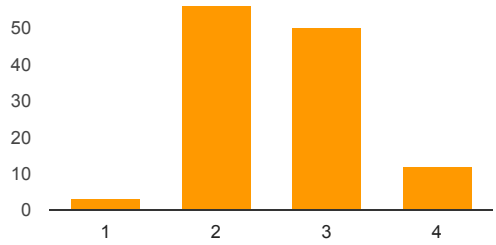

Helemaal niet akkoord: 1	**3**	2.5%
2	**56**	46.3%
3	**50**	41.3%
Helemaal akkoord: 4	**12**	9.9%

5.6 Een veiligheidscluster is een interessant concept voor mijn organisatie om te experimenteren met innovatieve oplossingen voor veiligheidskwesties (via onder andere field labs,...)

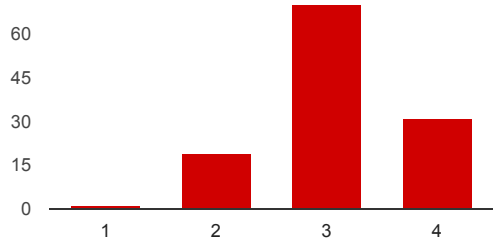

Helemaal niet akkoord: 1	**1**	0.8%
2	**19**	15.7%
3	**70**	57.9%
Helemaal akkoord: 4	**31**	25.6%

5.7 Ik zie de potentie van veiligheidsclusters om technologie op maat te gaan ontwikkelen

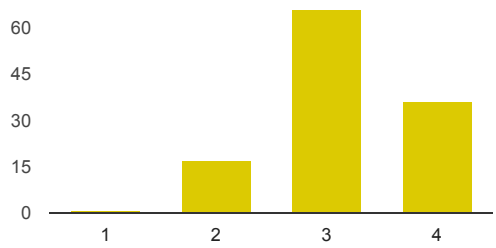

5.8 De federale overheid moet een sturende rol opnemen in de veiligheidscluster om te kunnen slagen

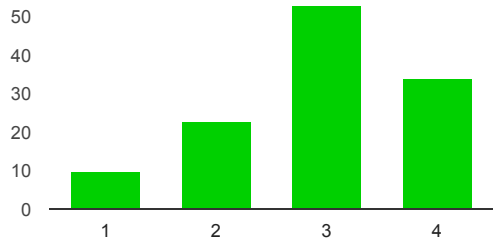

Helemaal niet akkoord: 1	**10**	8.3%
2	**23**	19.2%
3	**53**	44.2%
Helemaal akkoord: 4	**34**	28.3%

5.9 Een veiligheidscluster werkt het best wanneer de initiatieven bottom-up groeien al dan niet met subsidies van de federale overheid

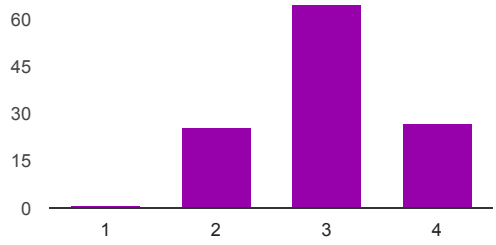

Helemaal niet akkoord: 1	**1**	0.8%
2	**26**	21.8%
3	**65**	54.6%
Helemaal akkoord: 4	**27**	22.7%

5.10 Wat zou de grootste hindernis vormen voor jouw organisatie om deel te gaan uitmaken van een veiligheidscluster? Meerdere antwoorden mogelijk

Anderen overtuigen binnen mijn organisatie **62** 53.9%

Andere **18** 15.7%

Indien je andere aankruiste, benoem

tegenstrijdige belangen

Sommige personen moeten overtuigd worden van het nut, ook deze opdracht kan soms vermoeiend zijn.

Gebrek aan tijd en budgetten

De cluster moet 'zuiver' zijn, er mogen geen financiële belangen achter zitten.

VC zelf is te klein, bovenlokaal ok

Probleem met overheidsopdrachten nadien.

///

Financiën

Geen idee wat precies wordt bedoeld met een veiligheidscluster

zou niet niet echt een probleem zijn aangezien er wel interesse is om op het vlak van technologie vooruitgang te maken

Privéinstellingen

Politiek. Beperkt door verkiezingsperiodes

De organisatieontwikkelingen maken dat verschillende disciplines vooral intern gericht zijn momenteel

Geen idee.

Geen hindernis, wij nemen nu reeds deel aan de meeste werkgroepen.

Versnippering van bevoegdheden dus mandaat om te kunnen 'onderhandelen'

Hoe erg het misschien ook is, beheer van rampen en grootschalige incidenten is een "niche" binnen mijn takenpakket. Ik ben overtuigd van de nood tot samenwerken met andere diensten, maar voel mij niet geplaatst om innovatief bij te dragen gelet op mijn beperkte kennis en huidig takenpakket.

Personeel binnen de organisatie met voldoende kennis en vaardigheden om hieraan te participeren.

Te weinig zicht op mogelijkheden en bedoeling van een veiligheidscluster => zegt me momenteel weinig financiële middelen

Opmerkingen?

Geen extra

Deze clusters mogen best 'niet te groot, niet te klein' zijn. Idealiter niveau politie- of brandweerzone.

Te bespreken

De link werkt niet

///

Heel deze groep van vragen kan ik niet antwoorden. Ik heb geen budget, ik heb geen specifiek materiaal. het is aan BXL om aan te kopen

Overheid moet (na overleg en input van de sector) een kader creëren (bijvoorbeeld standaarden, generiek datamodel, protocollen, ...), waarbinnen de vrije markt meer kans moet krijgen. Als dat kader er

niet is, is het moeilijk om tot een landschap te komen waarbinnen je makkelijk van de ene naar de andere aanbieder kan overstappen en waarbinnen de concurrentie goed kan spelen.

Disciplines vaak dezelfde noden. In vergelijk met andere sectoren werken wij nog steeds op 'gutfeeling' zeer weinig wetenschappelijk onderzoek, laat staan geloof en overtuiging vanop de werkvloer => moeten we op aansturen!

Niet van toepassing op mijn organisatie

THEMA 6 FRAMEWORK EN AFSLUITENDE VRAAG

6.1 Mijn organisatie werkt samen met diensten van andere disciplines - meerdere antwoorden kunnen

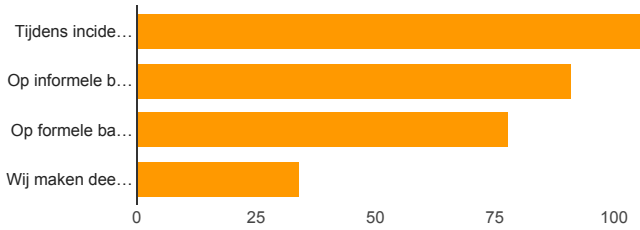

Tijdens incidenten	**111**	87.4%
Op informele basis	**91**	71.7%
Op formele basis, er zijn afspraken gemaakt	**78**	61.4%
Wij maken deel uit van een netwerk	**34**	26.8%

Indien er afspraken gemaakt zijn of je maakt deel uit van een netwerk. Welke afspraken? Welk Netwerk?

Veiligheidscel

SLA met CB.

Het HC 112/100 is betrokken partij met alle disciplines, voert taken uit voor alle disciplines en neemt deel aan tal van overlegorganen om de coördinerende rol naar behoren te kunnen uitvoeren.

Samenwerkingsakkoorden tussen hulpverleningszones, ook met Nedreland

BNIP Bos&Heide

Persoonlijk netwerk met de andere disciplinehoofden

rond evenementen

Intergemeentelijke veiligheidscel

netwerk van ambtenaren noodplanning

te veel om op te nemen, het hele veiligheidsnetwerk, voor zowel politionele als civiele veiligheid, nationaal en internationaal

Huishoudelijk reglement van de veiligheidscel

Bij bepaalde evenementen wordt er een preventief veiligheidsoverleg gehouden binnen de gemeente samen met de politie, brandweer, medische hulpverleningsorganisatie. Met deze actoren wordt af en toe ook een vooraf gaande veiligheidsrondgang gedaan bij bepaalde evenementen.

PSH Zonnebeke-Moorslede-Staden-Langemark-Poelkapelle

Veiligheidscel en andere overlegmomenten.

Logistieke afspraken (maaltijden/lokalen/parking/...) + Netwerk noodplanning met buurgemeente.

formele basis : veiligheidscel en systematische coördinatievergaderingen evenementen

Gemeentelijke Veiligheidscel = formele afspraken

standaard: GVC

Er zijn meerdere organen: Provinciale Veiligheidscel, Gemeentelijke veiligheidscellen waar we aan deelnemen, het VIBNA netwerk, verschillende grensoverschrijdende netwerken, ... De belangrijkste afspraken zijn opgenomen in het Provinciaal Algemeen Nood-en Interventieplan.

Afspraken rond terro, uitvoering MIP, oefenorganisatie, ...

INTERDISCIPLINAIRE WERKGROEP BRANDWEER-ZIEKENHUIS-POLITIE

Hoewel ik voor de gemeente werk, staat mijn bureau op de brandweerkazerne.

wekelijks overleg met lokale veiligheidsdiensten

federale afspraken + afspraken in GVC en PVC

Samenwerking OCMW en afspraken wat betreft openen evacuatiecentra.

Afspraken met de zones

veiligheidscel

ANIP

adviezen i.v.m. evenementen na bepaling risiconiveau evenement via tool

Multidisciplinaire coördinatie als ambtenaar noodplanning

in de multidisciplinaire actiefiches worden afspraken over bv de multidisciplinaire inzet bij de vondst van een verdacht pakket gemaakt

netwerk ondersteunende NPA binnen provincie West-Vlaanderen

DE AFSPRAKEN VIA DE ACTIEFICHES.

Informele afspraken

Protocolen met MinDef, Civiele Bescherming, ...

GemVC, whatsapp, informeel overleg, wederzijdse vorming

brussels airport

Ik maak als ambtenaar noodplanning deel uit van de veiligheidscel dat meerdere keren in het jaar samenkomt (gewoon overleg, bij oefeningen, bij evenementen, etc.)

afspraken met BASF ifv voeding turbojet, Europese afspraken ifv overstromingen, aardbevingen,...

Gezamelijke werking rond noodplanning tussen disciplines in de zevengemeenten van werkingsgebied Rivierenland.

Gemeentelijke Veiligheidscel (?)

voornamelijk ivm terro, maar ook netwerk van communicatieverantwoordelijken brandweer, politie en stad

/

recente samenwerkingsakkoorden met ZNA, akkoorden met politie en parket

Veiligheidscellen

Er wordt formeel en informeel samengewerkt, er zijn standaard overleggen (bijvoorbeeld rond de aanvragen voor evenementen).

Bv. Afspraken rond stormweer, sluiten parken, communicatie, winteropvang, vuurwerk, preventie alcohol, roken, ...

PIP, gemeentelijke en provinciale rampenplannnen

zonale en provinciale veiligheidsraden, LCMBG, werkgroepen inzake multidisciplinaire oefeningen, nucleair noodplan, terrorisme....

Te veel om op te noemen. We zitten maandelijks samen. Er zijn vaak heel wat kleinere afspraken. De grotere worden geconcretiseerd (bv afspraken rond Terro-incidenten)

Afspraken worden gemaakt in de verschillende veiligheidscellen

AGEV (Adviesgroep Evenementen)

afspraken komen tot stand in de veiligheidscel

Afspraken met brandweer om gezamenlijk op te treden bij bepaalde interventies (verkeersongevallen, binnendringen woning, ...)

In het Kader van de noodplanning binnen het GCC en de veiligheidscel

Netwerk van gemeentelijke noodplan ambtenaren

Op veiligheidscellen, bij evaluaties en opstellen van veiligheidsdraaiboeken, evaluaties van grote evenementen, ...

via BNIP en jaarlijks overleg

afspraken ikv noodplanning, veiligheidscel, operationeel overleg, informeel overleg, ...

volgens noodplannen en afspraken in veiligheidscellen

Gemeentelijk Noodinterventieplan

regelmatig overleg met D3

Gemeentelijke Veiligheidscel

6.2 Indien er een model zou bestaan om samen beslissingen te nemen in de dagelijkse werking (afstemmen van processen en plannen) en tijdens interventies (motorkapoverleg, CP-OPS en CC-GEM) dan zou dit de efficiëntie van de hulpdiensten vergroten

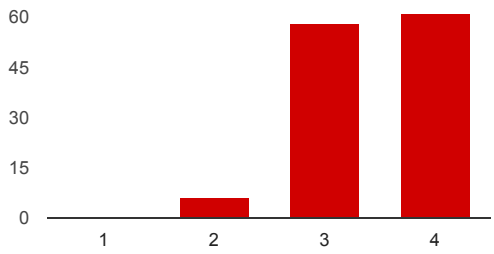

Helemaal niet akkoord: 1	**0**	0%
2	**6**	4.8%
3	**58**	46.4%
Helemaal akkoord: 4	**61**	48.8%

6.3. Zo'n model kan enkel werken als dit hetzelfde is voor het hele land. Met andere woorden dit generiek model moet vanuit de federale overheid verspreid worden

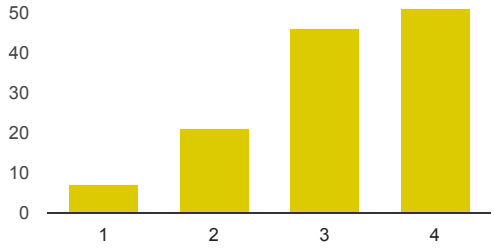

Helemaal niet akkoord: 1	**7**	5.6%
2	**21**	16.8%
3	**46**	36.8%

Helemaal akkoord: 4 **51** 40.8%

6.4 Indien je niet akkoord ging, kan je dan vertellen waarom?

De federale overheid hakt nooit knopen door en laat beslissingen nemen door "soms" wereldvreemde ambtenaren.

Onderlinge afspraken werken soms beter dan opgelegde zaken. Voorbeeld: Brandweer en Politie hadden nooit samen in één meldkamer gezeten als je de wetgeving er op nakijkt (beroepsgeheim). Dit werd pragmatisch opgelost via tekenen van verklaring op eer.

De federale overheid heeft helaas een slechte reputatie in het opstellen van allerhande sjablonen, te weinig praktijk-ervaring in huis.

vanuit het crisiscentrum staan we sterk achter het IBOBBO proces, dat werd niet ontwikkeld door onszelf, maar we stimuleren wel iedereen rond ons om dit model te gebruiken (cfr studiedag 10 jaar lokale noodplanning waardoor de vraag ook ontstond om dat boek te vertalen naar het Frans)

De dagelijkse processen, buiten noodsituaties zijn in veel gevallen te specifiek aan de dienst.

Een stad heeft een andere aanpak nodig dan een dorp ... Eén model is niet mogelijk.

Dit kan ook op lokaal niveau, bvb in Antwerpen werking met Telegram. Vaker meer innovatie op lokaal niveau en meer flexibiliteit en snelheid.

///

Het kan niet "enkel dan" werken. Het zou ook kunnen werken als het op lokaal niveau wordt ontwikkeld, maar dan wordt het ingewikkelder als er steun van buitenaf zou komen. Daarom lijkt een federaal model mij beter, maar als dit er niet komt, kan dit nog altijd op lokaal niveau ontwikkeld worden.

Ik kan dit niet antwoorden omdat het antwoord al in de vraag ligt. Elke discipline moet binnen de eigen discipline de eigen rpoblemen aanpakken en ebslissen, maar de beslissing moet multidisciplinair gedragen kunnen worden. Ik kan en wil niet dat D3 beslist over gekwetsten (dis D2-eigen elementen) en de rest wordt ebslist in overleg (CC of VC). Echter, eenieder doet zoveel vergaderingen dat we leiden aan en vergader-itis en niet meer tot ebslissingen komen. Ik ben dus voorzicvhtig op dit punt, maar dat kan ook ingegeven zijn door de kleine grope (2 mensen voor de provincie)

of het persé door de federale overheid verspreid moet worden weet ik niet maar dergelijke methodiek moet alleszins op alle niveau en bij alle intervenanten onderwezen en zelfs opgelegd worden

Een incident stopt niet aan een bestuurlijke grens. Een zelfde model (bv IBOBBO) lijkt dan een must.

basis dient overal gelijk te zijn, echter zijn lokale specificiteiten noodzakelijk

de federale overheid heeft aangetoond dat zij niet beschikt over de nodige know how om dit te doen. Zij heeft te weinig ervaring met rampen op het terrein. De voorgestelde protocollen, technieken en SOP's waren

Federaal is een politiek orgaan en zodoende onderhevig aan verkiezingsperiodes

Akkoord met de stelling maar het is moeilijk een uniform federaal model te verzoenen met de behoeften op lokaal vlak (risico-analyse ?).

Moet afgestemd worden op eigenheden van de zones en lokale structuren

De vraag is me niet helemaal duidelijk.

Federaal moet doel zijn, regionaal is al gigantische winst!

Dit model kan even goed op kleinere schaal werken. Wij vanuit de PZ RIHO zijn tevens adviseur noodplanning binnen 12 gemeenten van de hulpverleningszone en ook daarbuiten. Het lukt vrij goed om dezelfde procedures en documenten te gebruiken binnen al deze gemeenten.

Regionaal/provinciaal zou beter zijn, er zijn te grote verschillen noord/zuid/oost/west, op zeer lange termijn zou dit federaal mss wel kunnen

Regionale verschillen door andere regelgeving, richtlijnen van bestuurlijke of gerechtelijke overheden

Ervaring leert dat het niet mogelijk is om 1 model voor een heel land uit te werken. Een model dat bijvoorbeeld werkbaar is in en rond de stad Antwerpen, is dit misschien niet helemaal of helemaal niet

voor andere veiligheidsclusters. Ook opletten met het onderscheid tussen een strikt hiërarchische organisatie of een organisatie gebaseerd op competenties en ervaring. Afhankelijk van waar de nadruk op ligt kan het model om samen beslissingen te nemen verschillen van cluster tot cluster.

Het probleem is dat er, voornamelijk binnen de politie, veel verschillen die het moeilijk maken om nationaal te bepalen wat het beste werkt voor een korps. Eéngemeentezones vs meergemeentezones; kleine - middelgrote - grote zones; stedelijk en/of industriegebeiden vs landelijke gebieden. Er kan uiteraard een kapstok nationaal worden voorzien, maar het zal moeilijk zijn om te zorgen dat elk korps daar zijn jas aan opgehangen krijgt. Niet door slechte wil, maar door de structuren die door de Wet op de Geïntegreerde Politie werden bepaald. Anderzijds moeten we inderdaad wel zorgen dat we overal dezelfde taal spreken (cfr KB Noodplanning en de bijhorende structuren en staven). Dit is onontbeerlijk voor een goede werking op het terrein. Ik denk dat een goed evenwicht tussen een duidelijk en werkbaar nationaal kader met waar mogelijk een lichte "couleur locale" de beste oplossing moet kunnen bieden om de burgers de correcte hulp op maat te kunnen geven tijdens een incident.

kan, kan ook op een lager niveau

uniformiteit waardoor iedereen overal hetzelfde kan toepassen

Streven naar eenzelfde moment zal wellicht verzanden en niet slagen, eerst experimenteren op kleinere schaal om dan te evolueren (indien mogelijk) naar landelijk model

te veel mensen die samen moeten beslissen werkt niet

Federale overheid is te log en verliest elke dag aan relevantie. Provincies of Vlaanderen lijken mij meer aangewezen om deze rol op te nemen.

Praktische werking?

AFSLUITENDE VRAAG. Na het invullen van de vragenlijst denk ik dat mijn organisatie interoperabel is met diensten van andere disciplines (meerdere antwoorden mogelijk):

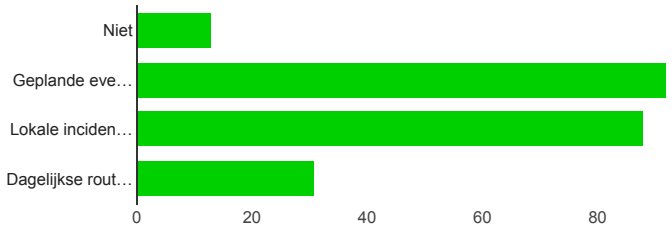

Niet	**13**	10.5%
Geplande evenementen	**92**	74.2%
Lokale incidenten en interventies	**88**	71%
Dagelijkse routine	**31**	25%

Met welke diensten geef je aan interoperabel te zijn?

Brandweer

D3

politie

PZ GLM

D1 – D2 – D3 – D4 – D5.

Brandweer

Politie, Medische discipline, andere hulpverleningszones (mety C.B. hebben we te weinig samenwerking om interoperabel te zijn)

Ziekenwagen en politie

D1,3,5

Alle gemeentediensten en disciplines

brandweer, rampenbeheer, medische diensten, communicatie

brandweer / politie / communicatie (stad)/ Fod Volksgezondheid / lokaal ziekenhuis

politie, brandweer

alle informatie- en veiligheidsdiensten

D1-D2-D3-D4 (intern)-D5 (intern)

gemeenten en hulpdiensten in de provincie

D1, D3 en D5

Allen, weliswaar niet in dezelfde mate

politie, brandweer, technische dienst

D1, D2 en in iets mindere mate D3, D4, D5

D1-D2-D3 (maar de brandweerzone maakt het moeilijker tegenwoordig)

Er is wel een goede verhouding/samenwerking met de disciplines, maar dat is nog vele stappen verwijderd van interoperabiliteit

politie en hulpverleningszone

Politie en brandweer

Is afhankelijk van de diensten. Moeilijk te zeggen 'DE brandweer' of 'DE politie'. Is het eenvoudigst met federale diensten zoals de medische, civiele en defensie. Hier is er 1 aanspreekpunt.

ik met allemaal als NIP

Onvoldoende

D1-D2

D1, D3, D5

Brandweer, politie, communicatiediensten, organisatoren van evenementen

politie - brandweer - interne diensten

Zowat allemaal, omgekeerd kunnen ze - helaas - niet zonder D2 (waardoor ik in een zetel zit))

met alle disciplines

D1, D3

alle vijf disciplines

D1-D2-D3-D5

als AN werk je sowieso samen met de andere diensten - de interoperabiliteit van de diensten onderling is (soms) minder evident

als noodplanambtenaar denk ik wel dat ik hieraan voldoe, of de stad als organisatie hieraan voldoet is niet helemaal zeker (bv. uitwisseling van informatie met brandweer wordt moeilijker en moeilijker omdat ze geen deel meer uitmaakt van de stedelijke organisatie)

D1 tem D5, al is er nog verbetering mogelijk

D1, D2, D3, D5

brandweer, politie, kruisverenigingen

POLITIE EN BRANDWEER.

LOKALE POLITIE EN BRANDWEER

D1 en D2

Defensie, Civ Bescherming, ...

Brandweer politie

D1 tot D5

Alle 5 disciplines.

brandweerpolitie

Vooral brandweergerelateerd

de vijf disciplines van noodplanning

D2/D3

voornamelijk politie & CB

politie, brandweer en D5

alle 5

brandweer/politie

D2 (we beheren zelf ziekenwagens)

D1, D2, D4 en D5.

disciplines, steden&gemeenten

D1-D3

Brandweer, medische diensten, PSH, lokale politie, technische gemeentelijke diensten en communicatie.

brandweer, politie

Brandweer-Defensie

Brandweer, medische sector

D1 en D4

Brandweer, Politie

brandweer / politie

politie en medische

brandweer

Voornamlijk met D1 en D5 (ook hier is nog ruimte voor verbetering, maar we zijn al wel deze weg ingeslagen). Veel minder met D2 en zo goed als niet met D4.

discipline 1

Met alle veiligheidsdiensten

brandweer-en politiedienst - rode kruis - stadsmagazijnen

BW,

Brandweer en in mindere mate met medische discipline

Vooral D1-D3 en D5

Brandweer en politie

Politie & brandweer. Iets minder met medische discipline

D1, D2, D3

Medische en politie

Vooral brandweer, politie en communicatie

Lokale politie Antwerpen en civiele bescherming

Brandweer, medische diensten.

Voornamelijk brandweer

vnl. D1

brandweer en evt. politie

Hartelijk dank voor je medewerking!

Number of daily responses

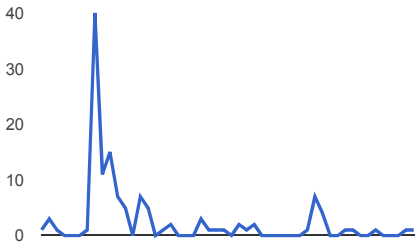
40
30
20
10
0

Bijlage 4
N=126

Kolom1	aantal respondenten	gemiddelde ervaring
D1	20	17,75
D2	14	11,35
D3	24	20,62
D4	4	21,2
ANP	57	10,01
Andere	6	10,08

#incidenten	0	1 tot 10	11 tot 49	50 tot 99	100+	SOM
D1	0	8	6	3	3	20
D2	1	7	2	1	3	14
D3	1	14	6	3		24
D4	1	0	1	2	1	5
ANP	13	34	8	2	0	57
Andere	0	4	1	0	1	6
	16	**67**	**24**	**11**	**8**	**126**

#contacten	0	1	-6	12	12+	SOM
D1	1	5	6	1	6	19
D2	6	0	2	2	4	14
D3	2	3	6	4	9	24
D4	0	0	1	0	4	5
ANP	1	3	23	11	19	57
Andere	0	0	0	1	5	6
	10	**11**	**38**	**19**	**47**	**125**

THEMA 1 **INFODELING**

1.1	Need to know	Spec. omst.	Relevant is	Actieve infodeling	Geen antwoord	SOM
D1	0	3	15	2	1	21
D2	2	6	5	1	0	14
D3	0	4	17	1	1	23
D4	0	0	3	2	0	5
ANP	0	8	33	16	0	57
Andere	1	0	3	1	0	5
	3	**21**	**76**	**23**	**2**	**125**

1.2	Incidenten	Evenmenten	Dagelijks	geen antwoord	SOM
D1	17	20	4	0	41
D2	8	11	3	0	22
D3	13	20	8	0	41
D4	3	3	2	1	9
ANP	34	42	29	0	105

Andere	3	3	1	0	7
	78	**99**	**47**	**1**	**225**

1.4.1 Vertrouwen	Grote I	Beperkte I	Geen I	Weet het niet	SOM
D1	7	11	2	0	20
D2	7	4	2	1	14
D3	6	10	8	0	24
D4	2	1	0	2	5
ANP	16	23	13	5	57
Andere	2	3	1	0	6
	40	**52**	**26**	**8**	**126**

1.4.2 Onzekerheid	Grote I	Beperkte I	Geen I	Weet het niet	SOM
D1	6	9	5	0	20
D2	4	8	1	1	14
D3	8	13	3	0	24
D4	2	1	2	0	5
ANP	9	33	11	4	57
Andere	1	4	1	0	6
	30	**68**	**23**	**5**	**126**

1.4.3 tijdsgebrek	Grote I	Beperkte I	Geen I	Weet het niet	SOM
D1	9	9	2	0	20
D2	9	5	0	0	14
D3	11	7	4	1	23
D4	3	2	0	0	5
ANP	19	30	4	5	58
Andere	3	1	1	1	6
	54	**54**	**11**	**7**	**126**

1.4.4 interpersoonlijk	Grote I	Beperkte I	Geen I	Weet het niet	SOM
D1	5	10	5	0	20
D2	6	4	4	0	14
D3	8	6	7	3	24
D4	2	0	2	1	5
ANP	13	15	18	9	55
Andere	2	2	2	0	6
	36	**37**	**38**	**13**	**124**

1.4.5 technisch	Grote I	Beperkte I	Geen I	Weet het niet	SOM
D1	13	6	1	0	20
D2	6	5	2	0	13
D3	10	11	3	0	24
D4	2	1	1	1	5
ANP	16	28	10	3	57

Andere	1	4	1	0	6
	48	**55**	**18**	**4**	**125**

1.4.6 protocols	Grote I	Beperkte I	Geen I	Weet het niet	SOM
D1	12	8	0	0	20
D2	10	4	0	0	14
D3	6	14	4	0	24
D4	1	3	1	0	5
ANP	26	23	5	2	56
Andere	4	1	1	0	6
	59	**53**	**11**	**2**	**125**

1.5 Hoe snel?	5 min	30 min	60 min	Gn prioriteit	SOM
D1	15	3	0	0	18
D2	12	2	0	0	14
D3	21	2	0	0	23
D4	5	0	0	0	5
ANP	44	9	1	3	57
Andere	3	1	0	0	4
	100	**17**	**1**	**3**	**121**

1.6 andere D's?	Doorlopend	elke 30'	elke 60'	Gn prioriteit	SOM
D1	10	7	2	0	19
D2	7	4	1	2	14
D3	17	6	2	0	25
D4	4	0	1	0	5
ANP	34	12	8	2	56
Andere	3	1	0	0	4
	75	**30**	**14**	**4**	**123**

THEMA 2 **SOP's**

2.1 actie en sop	enkel mono	informele procedures	multi evenementen	multi interventies	multi bovenlokaal	SOM
D1	6	13	12	9	4	44
D2	13	2	2	1	0	18
D3	14	13	14	11	6	58
D4	1	1	2	2	2	8
ANP	16	29	31	16	12	104
Andere	1	3	3	2	5	14
	51	**61**	**64**	**41**	**29**	**246**

2.4 hinderpalen	orgcultuur	orgstructuur	niet relevant	(inter)persoonlijk	gebrek aan kennis D	terminologie	Andere	SOM
D1	12	12	0	3	8	5	6	46
D2	13	7	0	4	6	2	3	35
D3	17	13	1	4	12	5	5	57

D4	1	1	0	0	3	1	3	9
ANP	35	26	7	8	22	9	12	119
Andere	4	1	0	1	5	0	3	14
	82	**60**	**8**	**20**	**56**	**22**	**32**	**280**

THEMA 3 **TRANING&OPLEIDING**

3.1	<1 per jaar	1 keer per jaar	<6 per jaar	6-10 per jaar	> 10 per jaar	SOM
D1	4	3	5	4	4	20
D2	2	4	5	2	1	14
D3	2	5	15	2	0	24
D4	1	0	0	2	2	5
ANP	16	22	18	1	0	57
Andere	0	0	1	3	2	6
	25	**34**	**44**	**14**	**9**	**126**

3.2 het meest	D1	D2	D3	D4	ANP	Andere	SOM
D1	6	13	12	5	0	3	39
D2	13	3	6	1	1	0	24
D3	23	10	4	2	1	4	44
D4	3	2	2	0	0	0	7
ANP	37	14	26	2	1	12	92
Andere	2	1	2	1	1	1	8
	84	**43**	**52**	**11**	**4**	**20**	**214**

3.2.1 het minste	D1	D2	D3	D4	ANP	Andere	SOM
D1	0	3	3	8	0	3	17
D2	0	0	3	4	0	3	10
D3	0	3	1	12	0	5	21
D4	0	0	0	0	0	3	3
ANP	1	21	5	18	0	8	53
Andere	1	0	0	2	0	0	3
	2	**27**	**12**	**44**	**0**	**22**	**107**

3.3	Zandbakoef	Simulatie	Inzetoef	Gezamenlijke training	SOM
D1	14	6	11	12	43
D2	11	8	11	11	41
D3	14	15	19	14	62
D4	4	0	4	1	9
ANP	41	22	26	28	117
Andere	5	3	4	5	17
	89	**54**	**75**	**71**	**289**

3.5	Geen meerwaarde	Ja, als relevant	Ja, als onderdeel van een strat	Ja, nationaal programma	SOM
D1	0	11	7	2	20

D2	0	8	5	1	14
D3	0	16	5	3	24
D4	0	3	2	0	5
ANP	1	39	12	5	57
Andere	0	5	0	0	5
	1	**82**	**31**	**11**	**125**

3.6	Dir CP-OPS	Motorkapoverleg	Opstellen SOP	Trainingsprogrm	Stand comtech	Aankoop tech	Andere	SOM
D1	16	16	13	12	17	7	3	84
D2	9	13	9	8	9	3	1	52
D3	22	20	14	10	15	6	3	90
D4	3	1	3	2	4	1	0	14
ANP	33	34	41	29	39	21	7	204
Andere	5	6	4	2	3	1	3	24
	88	**90**	**84**	**63**	**87**	**39**	**17**	**468**

THEMA 4 **LERENDE ORGANISATIE**

4.1	Altijd	Meestal	Soms	Nooit	SOM
D1	1	8	9	2	20
D2	4	4	6	0	14
D3	9	11	4	0	24
D4	2	2	0	0	4
ANP	32	14	9	2	57
Andere	2	1	3	0	6
	50	**40**	**31**	**4**	**125**

4.2	Altijd	Meestal	Soms	Nooit	SOM
D1	0	4	12	4	20
D2	1	0	11	2	14
D3	7	8	9	0	24
D4	0	1	3	0	4
ANP	26	15	14	2	57
Andere	2	2	2	0	6
	36	**30**	**51**	**8**	**125**

4.3	Altijd	Meestal	Soms	Nooit	SOM
D1	0	2	15	3	20
D2	1	0	10	3	14
D3	3	8	9	4	24
D4	0	0	4	0	4
ANP	13	15	21	4	53
Andere	2	1	1	2	6
	19	**26**	**60**	**16**	**121**

4.4	Altijd	Meestal	Soms	Nooit	SOM
D1		7	8	5	0	20
D2		6	2	5	1	14
D3		14	6	4	0	24
D4		3	2	0	0	5
ANP		46	5	7	0	58
Andere		5	0	1	0	6
		81	**23**	**22**	**1**	**127**

4.5	Altijd	Meestal	Soms	Nooit	SOM
D1		3	11	6	0	20
D2		0	4	7	3	14
D3		11	9	4	0	24
D4		2	2	1	0	5
ANP		40	8	7	1	56
Andere		5	0	1	0	6
		61	**34**	**26**	**4**	**125**

4.6	Altijd	Meestal	Soms	Nooit	SOM
D1		3	6	11	0	20
D2		1	4	7	3	15
D3		10	8	6	0	24
D4		1	3	1	0	5
ANP		27	12	15	3	57
Andere		4	0	2	0	6
		46	**33**	**42**	**6**	**127**

4.6.1 wat gebeurt er	Geen idee	niets	soms aanpassingen	consuequente acties	Interoperabiliteits verbet.	SOM
D1		3	0	12	4	5	24
D2		2	4	8	2	2	18
D3		3	3	13	6	12	37
D4		1	0	4	0	0	5
ANP		4	3	30	24	27	88
Andere		0	1	4	3	2	10
		13	**11**	**71**	**39**	**48**	**182**

THEMA 5 **TECHNOLOGIE**

5.1	Ja	Nee	Weet het niet	SOM
D1		4	14	2	20
D2		0	13	1	14
D3		2	19	3	24
D4		1	4	0	5
ANP		6	42	7	55
Andere		1	3	2	6
		14	**95**	**15**	**124**

5.2	Ja	Nee	Weet het niet	SOM
D1	10	5	4	19
D2	3	9	2	14
D3	10	10	4	24
D4	1	1	3	5
ANP	7	45	3	55
Andere	5	1	0	6
	36	**71**	**16**	**123**

5.3	Ja	Nee	Weet het niet	SOM
D1	11	6	2	19
D2	0	12	2	14
D3	6	13	5	24
D4	1	1	3	5
ANP	1	45	7	53
Andere	3	2	1	6
	22	**79**	**20**	**121**

5.4	1-helemaal niet	2-eerder niet	3-eerder wel	4-helemaal wel	SOM
D1	0	0	8	12	20
D2	0	1	7	6	14
D3	0	1	14	9	24
D4	0	0	4	1	5
ANP	0	1	28	25	54
Andere	0	3	0	3	6
	0	**6**	**61**	**56**	**123**

5.5	1-helemaal niet	2-eerder niet	3-eerder wel	4-helemaal wel	SOM
D1	0	5	10	4	19
D2	0	5	7	2	14
D3	1	12	9	2	24
D4	0	3	2	0	5
ANP	2	29	16	4	51
Andere	0	2	4	0	6
	3	**56**	**48**	**12**	**119**

5.6	1-helemaal niet	2-eerder niet	3-eerder wel	4-helemaal wel	SOM
D1	0	2	8	9	19
D2	1	4	6	3	14
D3	0	2	17	4	23
D4	0	1	2	2	5
ANP	0	9	34	11	54
Andere	0	1	3	2	6
	1	**19**	**70**	**31**	**121**

5.7	1-helemaal niet	2-eerder niet	3-eerder wel	4-helemaal wel	SOM
D1	0	2	7	9	18
D2	0	4	6	3	13
D3	1	1	17	3	22
D4	0	1	3	1	5
ANP	0	8	30	15	53
Andere	0	1	2	3	6
	1	**17**	**65**	**34**	**117**

5.8	1-helemaal niet	2-eerder niet	3-eerder wel	4-helemaal wel	SOM
D1	3	6	7	3	19
D2	0	4	6	2	12
D3	2	4	11	6	23
D4	0	0	3	2	5
ANP	3	5	25	26	59
Andere	2	2	1	0	5
	10	**21**	**53**	**39**	**123**

5.9	1-helemaal niet	2-eerder niet	3-eerder wel	4-helemaal wel	SOM
D1	0	7	10	3	20
D2	1	4	6	2	13
D3	0	2	13	8	23
D4	0	1	3	1	5
ANP	0	13	27	13	53
Andere	0	0	5	0	5
	1	**27**	**64**	**27**	**119**

5.10	Org is te klein	geen nut	tijdsgebrek	andere overtuigen	andere	SOM
D1	2	0	11	8	3	24
D2	3	0	5	10	0	18
D3	3	0	13	10	5	31
D4	0	0	1	2	1	4
ANP	17	0	29	29	8	83
Andere	0	0	4	2	1	7
	25	**0**	**63**	**61**	**18**	**167**

THEMA 6 **FRAMEWORK**

6.1	incidenten	informeel	formeel	netwerk	SOM
D1	18	19	11	5	53
D2	12	8	6	3	29
D3	23	16	15	4	58
D4	3	3	3	1	10
ANP	48	40	37	17	142

Andere	5	5	5	4	19
	109	**91**	**77**	**34**	**311**

6.2	1-helemaal niet	2-eerder niet	3-eerder wel	4-helemaal wel	SOM
D1	0	0	7	13	20
D2	0	0	5	8	13
D3	0	2	11	11	24
D4	0	0	3	2	5
ANP	0	3	29	24	56
Andere	0	1	3	2	6
	0	**6**	**58**	**60**	**124**

6.3	1-helemaal niet	2-eerder niet	3-eerder wel	4-helemaal wel	SOM
D1	3	4	6	7	20
D2	0	0	6	7	13
D3	2	3	12	7	24
D4	0	0	1	4	5
ANP	2	11	21	22	56
Andere	0	2	1	3	6
	7	**20**	**47**	**50**	**124**

6.4.1	Niet	evenementen	interventies	dagelijkse routine	SOM
D1	4	13	15	3	35
D2	2	8	5	4	19
D3	1	20	18	8	47
D4	1	2	4	2	9
ANP	4	43	43	8	98
Andere	0	3	3	5	11
	12	**89**	**88**	**30**	**219**

6.4.2	D1	D2	D3	D4	ANP	Andere	SOM
D1	2	6	12	3	0	1	
D2	8	1	7	1	1	2	
D3	19	6	1	4	1	3	
D4	2	0	1	0	0	0	
ANP	36	19	36	14	1	21	
Andere	4	5	4	5	4	4	
	71	**37**	**61**	**27**	**7**	**31**	**234**

Bijlage 5
N=126

Kolom1	#respondenten	verhouding
D1	20	16%
D2	14	11,20%
D3	24	19,2
D4	4	3,20%
ANP	57	45,60%
Andere	6	4,80%
	125	

Kolom1	Kolom2
West-Vlaanderen	15%
Oost-Vlaanderen	13%
Antwerpen	55%
Vlaams-Brabant	9%
Limburg	9%

#incidenten	0	1 tot 10	11 tot 49	50 tot 99	100+	SOM
D1	0%	40%	30%	15%	15%	
D2	7,00%	50%	14%	7,00%	22,00%	
D3	4,00%	58,00%	25%	12,00%	0%	
D4	20%	0%	20%	40%	20%	
ANP	23,00%	60,00%	14,00%	3,00%	0%	
Andere	0%	66,00%	17,00%	0%	17,00%	

#contacten	0	1	-6	12	12+	SOM
D1	15,20%	4%	31,60%	5,30%	31,60%	
D2	42,90%	0%	14,30%	14,30%	28,60%	
D3	8,40%	12,50%	25%	16,70%	37,50%	
D4	0%	0%	20%	0%	80%	
ANP	1,80%	5,30%	40,40%	19,30%	33,40%	
Andere	0%	0%	0%	16,70%	83,30%	

THEMA 1 **INFODELING**

1.1	Need to know	Spec. omst.	Relevant is	Actieve infodeling	Geen antwoord
D1	0%	14%	71%	10%	5%
D2	14%	43%	36%	7%	0%
D3	0%	17%	74%	4%	4%
D4	0%	0%	60%	40%	0%
ANP	0%	14%	58%	28%	0%
Andere	20%	0	60%	20%	0%

1.2	Incidenten	Evenmenten	Dagelijks	geen antwoord	Kolom1
D1	85%	100%	20%	0%	20
D2	57%	79%	21%	0%	14
D3	54%	83%	33%	0%	24
D4	75%	75%	50%	25%	4

ANP	60%	74%	51%	0%	57
Andere	50%	50%	17%	0%	6

1.4.1 Vertrouwen	Grote I	Beperkte I	Geen I	Weet het niet	
D1		35%	55%	10%	0%
D2		50%	29%	14%	7%
D3		25%	42%	33%	0%
D4		40%	20%	40%	200%
ANP		28%	40%	23%	9%
Andere		33%	50%	17%	0%

1.4.2 Onzekerheid	Grote I	Beperkte I	Geen I	Weet het niet	
D1		30%	45%	25%	0%
D2		29%	57%	7%	7%
D3		33%	54%	12%	0%
D4		40%	20%	40%	0%
ANP		16%	58%	19%	7%
Andere		17%	66%	17%	0%

1.4.3 tijdsgebrek	Grote I	Beperkte I	Geen I	Weet het niet	
D1		45%	45%	10%	0%
D2		64%	36%	0%	0%
D3		48%	30%	17%	4%
D4		60%	40%	0%	0%
ANP		33%	52%	7%	9%
Andere		50%	17%	17%	17%

1.4.4 interpersoonlijk	Grote I	Beperkte I	Geen I	Weet het niet	
D1		25%	50%	25%	0%
D2		42%	29%	29%	0%
D3		33%	25%	29%	12%
D4		40%	0%	40%	20%
ANP		24%	27%	33%	16%
Andere		33%	33%	33%	0%

1.4.5 technisch	Grote I	Beperkte I	Geen I	Weet het niet	
D1		65%	30%	5%	0%
D2		46%	39%	15%	0%
D3		42%	46%	12%	0%
D4		40%	20%	20%	20%
ANP		28%	49%	18%	5%

Andere	17%	67%	17%	0%

1.4.6 protocols	Grote I	Beperkte I	Geen I	Weet het niet
D1	60%	40%	0%	0%
D2	71%	29%	0%	0%
D3	25%	58%	17%	0%
D4	20%	60%	20%	0%
ANP	46%	41%	9%	4%
Andere	66%	17%	17%	0%

1.5 Hoe snel?	5 min	30 min	60 min	Gn prioriteit
D1	83%	17%	0%	0%
D2	86%	14%	0%	0%
D3	91%	9%	0%	0%
D4	100%	0%	0%	0%
ANP	77%	16%	2%	5%
Andere	75%	25%	0%	0%

1.6 andere D's?	Doorlopend	elke 30'	elke 60'	Gn prioriteit
D1	53%	37%	10%	0%
D2	50%	29%	7%	14%
D3	68%	24%	8%	0%
D4	80%	0%	20%	0%
ANP	61%	21%	14%	4%
Andere	75%	25%	0%	0%

2.1 actie en sop	enkel mono	informele procedures	multi evenementen	multi interventies	multi bovenlokaal	Kolom1	
D1	30%	65%	60%	45%	20%	20	
D2	93%	14%	14%	7%	0%	14	
D3	58%	54%	58%	46%	25%	24	
D4	25%	25%	50%	50%	50%	4	
ANP	28%	47%	54%	28%	21%	57	
Andere	17%	50%	50%	33%	83%	6	

2.4 hinderpalen	orgcultuur	orgstructuur	niet relevant	(inter)persoonlijk	gebrek aan kennis D	terminologie	Andere	Kolom1
D1	60%	60%	0%	15%	40%	25%	30%	20
D2	93%	29%	0%	29%	43%	14%	21%	14
D3	71%	54%	4%	17%	50%	8%	8%	24
D4	25%	25%	0%	0%	75%	25%	75%	4
ANP	61%	46%	12%	14%	39%	16%	21%	57
Andere	67%	17%	0%	17%	83%	0%	50%	6

THEMA 3 **TRANING&OPLEIDING**

3.1	<1 per jaar	1 keer per jaar	<6 per jaar	6-10 per jaar	> 10 per jaar	
D1	20%	15%	25%	20%	20%	
D2	14%	29%	36%	14%	7%	
D3	8%	21%	62%	8%	0%	
D4	20%	0%	0%	40%	40%	
ANP	28%	39%	32%	2%	0%	
Andere	0%	0%	17%	50%	33%	

3.2 het meest	D1	D2	D3	D4	ANP	Andere	Kolom1
D1	30%	65%	60%	25%	0%	15%	20
D2	93%	21%	43%	7%	7%	0%	14
D3	96%	42%	17%	8%	4%	17%	24
D4	75%	50%	50%	0%	0%	0%	4
ANP	65%	25%	46%	4%	2%	21%	57
Andere	67%	17%	33%	17%	17%	17%	6

3.2.1 het minste	D1	D2	D3	D4	ANP	Andere	Kolom1
D1	0%	15%	15%	40%	0%	15%	20
D2	0%	0%	21%	29%	0%	21%	14
D3	0%	12%	4%	50%	0%	21%	24
D4	0%	0%	0%	0%	0%	75%	4
ANP	2%	37%	9%	32%	0%	14%	57
Andere	17%	0%	0%	33%	0%	0%	6

3.3	Zandbakoef	Simulatie	Inzetoef	Gezamenlijke training	Kolom1
D1	70%	30%	55%	60%	20
D2	79%	57%	79%	79%	14
D3	58%	62%	79%	58%	24
D4	100%	0	100%	25%	4
ANP	72%	39%	46%	49%	57
Andere	5	3	4	5	6
	8,79	**4,88**	**7,59**	**7,71**	

3.5	Geen meerwaarde	Ja, als relevant	Ja, als onderdeel van een strat	Ja, nationaal programma
D1	0%	55%	35%	10%
D2	0%	57%	35%	7%
D3	0%	67%	21%	12%
D4	0%	60%	40%	0%
ANP	2%	68%	21%	9%
Andere	0%	100%	0%	0%

3.6	Dir CP-OPS	Motorkapoverleg	Opstellen SOP	Trainingsprogrm	Stand comtech	Aankoop tech	Andere	Kolom1
D1	80%	80%	65%	60%	85%	35%	15%	20
D2	64%	93%	64%	57%	64%	21%	7%	14
D3	92%	83%	58%	42%	62%	25%	12%	24
D4	75%	25%	75%	50%	100%	25%	0	4
ANP	58%	60%	72%	51%	68%	37%	12%	57
Andere	83%	100%	67%	33%	50%	17%	50%	6
	4,52	**4,41**	**4,01**	**2,93**	**4,29**	**1,6**	**0,96**	

THEMA 4 **LERENDE ORGANISATIE**

4.1	Altijd	Meestal	Soms	Nooit	
D1	5%	40%	45%	10%	
D2	29%	29%	42%	0%	
D3	37%	46%	17%	0%	
D4	50%	50%	0%	0%	
ANP	56%	25%	16%	3%	
Andere	33%	17%	50%	0%	

4.2	Altijd	Meestal	Soms	Nooit	
D1	0%	20%	60%	20%	
D2	7%	0%	79%	14%	
D3	29%	33%	38%	0%	
D4	0%	25%	75%	0%	
ANP	46%	26%	25%	3%	
Andere	33%	33%	33%	0%	

4.3	Altijd	Meestal	Soms	Nooit	
D1	0%	10%	75%	15%	
D2	7%	0%	71%	21%	
D3	12%	33%	37%	17%	
D4	0%	0%	100%	0%	
ANP	25%	28%	40%	8%	
Andere	33%	17%	17%	33%	

4.4	Altijd	Meestal	Soms	Nooit	
D1	35%	40%	25%	0%	
D2	43%	14%	36%	7%	
D3	58%	25%	17%	0%	
D4	60%	40%	0%	0%	
ANP	79%	9%	12%	0%	
Andere	83%	0%	17%	0%	

4.5	Altijd	Meestal	Soms	Nooit	
D1		15%	55%	30%	0%
D2		0%	29%	50%	21%
D3		46%	37%	17%	0%
D4		40%	40%	20%	0%
ANP		71%	14%	12%	2%
Andere		83%	0%	17%	0%

4.6	Altijd	Meestal	Soms	Nooit	
D1		15%	30%	55%	0%
D2		7%	27%	47%	20%
D3		42%	33%	25%	0%
D4		20%	60%	40%	0%
ANP		47%	21%	26%	5%
Andere		67%	0%	33%	0%

4.6.1 wat gebeurt er	Geen idee	niets	soms aanpassingen	consuequente acties	Interoperabiliteits verbet.	Kolom1
D1	15%	0%	60%	20%	25%	20
D2	14%	29%	57%	14%	14%	14
D3	12%	12%	54%	25%	50%	24
D4	25%	0%	100%	0%	0%	4
ANP	7%	5%	53%	42%	47%	57
Andere	0%	17%	67%	50%	33%	6
	0,73	**0,63**	**3,91**	**1,51**	**1,69**	

THEMA 5 **TECHNOLOGIE**

5.1	Ja	Nee	Weet het niet	
D1		20%	70%	10%
D2		0%	93%	7%
D3		8%	79%	13%
D4		20%	80%	0%
ANP		11%	76%	13%
Andere		17%	50%	33%

5.2	Ja	Nee	Weet het niet	
D1		53%	26%	21%
D2		22%	64%	14%
D3		42%	42%	16%
D4		20%	20%	60%
ANP		13%	82%	5%

Andere	83%	17%	0%

5.3	Ja	Nee	Weet het niet
D1	58%	32%	10%
D2	0%	86%	14%
D3	25%	54%	21%
D4	20%	20%	60%
ANP	2%	85%	13%
Andere	50%	30%	10%

5.4	1-helemaal niet	2-eerder niet	3-eerder wel	4-helemaal wel
D1	0%	0%	40%	60%
D2	0%	7%	50%	43%
D3	0%	4%	58%	38%
D4	0%	0%	80%	20%
ANP	0%	2%	52%	46%
Andere	0%	50%	0%	50%

5.5	1-helemaal niet	2-eerder niet	3-eerder wel	4-helemaal wel
D1	0%	26%	53%	21%
D2	0%	36%	50%	14%
D3	4%	50%	38%	8%
D4	0%	60%	40%	0%
ANP	4%	57%	31%	8%
Andere	0%	30%	70%	0%

5.6	1-helemaal niet	2-eerder niet	3-eerder wel	4-helemaal wel
D1	0%	11%	42%	47%
D2	7%	29%	43%	21%
D3	0%	9%	74%	17%
D4	0%	20%	40%	40%
ANP	0%	17%	63%	20%
Andere	0%	17%	50%	33%

5.7	1-helemaal niet	2-eerder niet	3-eerder wel	4-helemaal wel
D1	0%	11%	39%	50%
D2	0%	31%	46%	23%
D3	5%	5%	77%	13%
D4	0%	20%	60%	20%
ANP	0%	15%	57%	28%

Andere	0%	16%	34%	50%

5.8	1-helemaal niet	2-eerder niet	3-eerder wel	4-helemaal wel
D1	16%	32%	36%	16%
D2	0%	33%	50%	17%
D3	9%	17%	48%	26%
D4	0%	0%	60%	40%
ANP	5%	8%	42%	45%
Andere	40%	40%	20%	0%

5.9	1-helemaal niet	2-eerder niet	3-eerder wel	4-helemaal wel
D1	0%	35%	50%	15%
D2	8%	20%	30%	10%
D3	0%	9%	56%	35%
D4	0%	20%	60%	20%
ANP	0%	25%	51%	25%
Andere	0%	0%	100%	0%

5.10	Org is te klein	geen nut	tijdsgebrek	andere overtuigen	andere	Kolom1
D1	10%	0%	55%	40%	15%	20
D2	21%	0%	36%	71%	0%	14
D3	12%	0%	54%	42%	21%	24
D4	0%	0%	25%	50%	25%	4
ANP	30%	0%	51%	51%	14%	57
Andere	0%	0%	67%	33%	17%	6
	0,73	**0**	**2,88**	**2,87**	**0,92**	

THEMA 6 **FRAMEWORK**

6.1	incidenten	informeel	formeel	netwerk	Kolom1
D1	90%	95%	55%	25%	20
D2	86%	57%	43%	21%	14
D3	96%	67%	62%	17%	24
D4	75%	75%	75%	25%	4
ANP	84%	70%	65%	30%	57
Andere	83%	83%	83%	67%	6
	5,14	**4,47**	**3,83**	**1,85**	

6.2	1-helemaal niet	2-eerder niet	3-eerder wel	4-helemaal wel
D1	0%	0%	35%	65%
D2	0%	0%	38%	62%
D3	0%	8%	46%	46%

D4	0%	0%	60%	40%
ANP	0%	5%	52%	43%
Andere	0%	17%	50%	33%

6.3	1-helemaal niet	2-eerder niet	3-eerder wel	4-helemaal wel
D1	15%	20%	30%	35%
D2	0%	0%	46%	54%
D3	8%	13%	50%	29%
D4	0%	0%	20%	80%
ANP	3%	20%	38%	39%
Andere	0%	33%	17%	50%

6.4.1	Niet	evenementen	interventies	dagelijkse routine	Kolom1	
D1	20%	65%	75%	15%	20	
D2	14%	57%	36%	29%	14	
D3	4%	83%	75%	33%	24	
D4	25%	50%	100%	50%	4	
ANP	7%	75%	75%	14%	57	
Andere	0%	50%	50%	83%	6	
	0,7	**3,8**	**4,11**	**2,24**		

6.4.2	D1	D2	D3	D4	ANP	Andere	Kolom1
D1	10%	30%	60%	15%	0%	5%	20
D2	57%	7%	50%	7%	7%	14%	14
D3	79%	25%	4%	17%	4%	12%	24
D4	50%	0%	25%	0%	0%	0%	4
ANP	63%	33%	63%	25%	2%	37%	57
Andere	67%	83%	67%	83%	67%	67%	6
	3,26	**1,78**	**2,69**	**1,47**	**0,8**	**1,35**	

Bijlage 6

METHANE BOODSCHAP MELDKAMER

Tijdstip melding:	Datum:
Organisatie:	
Melder:	Tel:

Multi-disciplinair incident	**Betreft het een multidisciplinair incident?** (Voeg toe wie bepaalde dat het om een multi incident gaat en wanneer) Wordt ICMS opgestart? Door wie?				
Exacte Locatie	Bepaal de exacte locatie	Adres:			
		UTM/ GRID-CODE:			
		Lengtegraad:	Breedtegraad:		
Type Incident	ICMS incident categorie:	Kies een item.			
	Vrije invoer:				
Hazards	Aanwezige **RISICO'S**:				
	Potentiële **RISICO'S**:				
Aanrijroute	Welke aanrijroute gebruiken? Way-In, Way-Out, PEB. *Eventueel: te vermijden routes vermelden*.				
Number of casualties	**AANTAL**, type en ernst van de **SLACHTOFFERS**	III	II 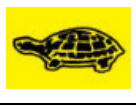	I	0
Emergency Services	Welke **HULPDIENSTEN** zijn aanwezig? Welke zijn nog nodig?				

Bijlage 7

MULTIDISCIPLINAIR DEBRIEFINGSDOCUMENT
ACTIEPUNTEN INTEROPERABILITEIT

Incident/oefening:	Datum:
Auteur document:	
Aanwezig:	

ONDERDEEL: MOTORKAPOVERLEG	
DOELSTELLING	**LEERPUNTEN / AANBEVELINGEN**
Op welke locatie werd een motorkapoverleg georganiseerd?	
Waren alle nodige disciplines vertegenwoordigd en herkenbaar?	
Welke commandostructuren werden opgezet?	
Werden er gezamenlijke afspraken gemaakt?	

Bijlage 7

MULTIDISCIPLINAIR DEBRIEFINGSDOCUMENT
ACTIEPUNTEN INTEROPERABILITEIT

ONDERDEEL: COMMUNICATIE EN INFORMATIEDELING	
DOELSTELLING	**LEERPUNTEN / AANBEVELINGEN**
Was er sprake van gedeeld taalgebruik?	
Werd alle relevante informatie gedeeld?	
Werd er een METHANE boodschap opgesteld?	
Is een rampengespreksgroep of andere gedeelde Astridgroep opgestart?	
Welke communicatiestructuren werden opgezet: ○ Operationeel – tactisch ○ Strategisch – beleidsmatig ○ Meldkamers ○ Andere betrokken organisaties	

Bijlage 7

MULTIDISCIPLINAIR DEBRIEFINGSDOCUMENT

ACTIEPUNTEN INTEROPERABILITEIT

ONDERDEEL: COÖRDINATIE VAN DE ACTIES	
DOELSTELLING	**LEERPUNTEN / AANBEVELINGEN**
Welke discipline nam de leiding (DIR-CPOPS)? En was dit een gezamenlijke beslissing?	
Werd het IBOBBO model gebruikt om het beslissingsproces te structureren?	
Werd een vergaderklok afgesproken?	
Werd een gezamenlijke prioritering van acties opgesteld?	
Waren de acties gezamenlijk afgesproken en op elkaar afgestemd? Waren ze efficiënt en effectief?	
Waren de middelen toereikend en werden ze juist ingezet?	

Bijlage 7

MULTIDISCIPLINAIR DEBRIEFINGSDOCUMENT ACTIEPUNTEN INTEROPERABILITEIT

ONDERDEEL: GEDEELD BEGRIP VAN RISICO'S	
DOELSTELLING	**LEERPUNTEN / AANBEVELINGEN**
Werden alle (potentiële) risico's door de verschillende disciplines op eenzelfde manier geïdentificeerd, begrepen en behandeld?	
Werd er een gezamenlijke risicoanalyse gemaakt?	
Werden er tekortkomingen aan de competenties vastgesteld?	
Werden er tekortkomingen aan het aanwezige materieel vastgesteld?	

Bijlage 7

MULTIDISCIPLINAIR DEBRIEFINGSDOCUMENT
ACTIEPUNTEN INTEROPERABILITEIT

ONDERDEEL: GEDEELDE BEELDVORMING	
DOELSTELLING	**LEERPUNTEN / AANBEVELINGEN**
Werd METHANE ook na de eerste momenten van het incident gebruikt om een gedeeld beeld van de situatie te vormen?	
Is er tussen de disciplines een gedeeld beeld ontstaan over situatie én gevolgen?	
Waren taken en verantwoordelijkheden voor iedereen duidelijk?	
Werd IBOBBO gebruikt om tot een gedeeld beeld te komen wat betreft: Situatie - wat gebeurt er? - welke impact, welke risico's - wat kan er gebeuren en wat doen we er aan? Richting - Welke eindtoestand willen we bekomen? - Wat is het doel en zijn de doelstellingen van de respons? - Welke prioriteiten bepalen de richting? Acties - Welke acties werden beslist? - Wat moest er beslist worden om een positieve eindtoestand te bekomen?	

Bijlage 7

MULTIDISCIPLINAIR DEBRIEFINGSDOCUMENT
ACTIEPUNTEN INTEROPERABILITEIT

ONDERDEEL: OVERIGE KWESTIES	
DOELSTELLING	**LEERPUNTEN / AANBEVELINGEN**

Bijlage 7

MULTIDISCIPLINAIR DEBRIEFINGSDOCUMENT
ACTIEPUNTEN INTEROPERABILITEIT

ACTIEPUNTEN VERBETEREN INTEROPERABILITEIT

Enkele richtlijnen bij het invullen van deze actiepunten:

- Ze volgen uit één van de hierboven genoteerde aanbevelingen of leerpunten
- Het actiepunt wordt gedeeld door alle aanwezige disciplines
- Ze moeten een eigenaar krijgen voor de opvolging. Vermeld dit achter de actie.
- Het gaat om een kwestie of leerpunten dat al meermaals is voorgevallen
- De kwestie staat de samenwerking van de hulpdiensten in de weg
- Het had een impact op de efficiëntie van de interventie voor tenminste twee van de optredende disciplines.